
Onderwerp Energiesstrategie 2030

Zaaknummer	2300003467	Teammanager	Veronique Nabben
B & W datum	31 oktober 2023	Afdeling/Team	Ruimtelijke Ontwikkeling
Naam steller	Jessica van den Doel en Hanny van Dinther	Portefeuillehouder	Erik van Daal

Besproken met portefeuillehouder

Ja, met Erik van Daal op 19 oktober 2023

Openbaarheid

Ja, per direct

Bevoegd orgaan

Raad

Ter advisering aanbieden aan Commissie Wonen en Raad

ADVIES

De Raad voor te stellen om:

1. De nieuwe *Energiesstrategie 2030 Gemeente Venray* met daarin opgenomen KODE, zijnde bijlage1 bij deze nota, vast te stellen en te publiceren.
2. Het kader KODE, zoals vastgesteld op 29 oktober 2019 ([Beleidsregel van de gemeenteraad van de gemeente Venray houdende regels omtrent Kader voor Opwekking Duurzame Energie \(KODE\) | Lokale wet- en regelgeving \(overheid.nl\)](#)), in te trekken.
3. De teksten over de energiedoelstelling in de Omgevingsvisie Venray te actualiseren.

Inleiding

De opwarming van de aarde betekent dat de zeespiegel stijgt, biodiversiteit afneemt, neerslaghoeveelheden groter worden, zomers droger en heter en winters milder. De gevolgen hiervan zijn voor iedereen merkbaar: de drinkwatervoorziening kan in gevaar komen, oogsten kunnen mislukken, sterftegevallen door hitte nemen toe en het aantal klimaatvluchtelingen stijgt. Klimaatverandering en de opwarming van de aarde kunnen beperkt worden door de CO₂ uitstoot te verminderen. De urgentie om dit te doen is groot want de gevolgen van klimaatverandering zijn steeds beter merkbaar.

In 2013 zijn al de eerste stappen gezet om aan de hand van een strategie te werken aan de reductie van CO₂ uitstoot in de gemeente. Sinds 2013 is er echter veel veranderd. De Energiestrategie 2013 is gedeeltelijk achterhaald door ontwikkelingen op internationaal en daarop aansluitend nationaal (Klimaatwet en klimaatakkoord) en provinciaal/regionaal (Regionale Energie Strategie – RES) niveau. In de Nederlandse klimaatwet staat een reductiedoelstelling van 49% CO₂ uitstoot in 2030 t.o.v. 1990. Deze is door het kabinet aangepast naar 55%. Gemeenten spelen een belangrijke rol in de uitvoering van het klimaat- en energiebeleid.

Er zijn sinds 2013 een aantal onderzoeken en evaluaties uitgevoerd binnen Venray. De evaluatie van het Kader Opwek Duurzame Energie (KODE) laat zien dat de opwek van grootschalige hernieuwbare energie moeizaam verloopt. Daarnaast geeft de trendanalyse van CE Delft uit 2021 aan dat Venray nog niet op schema loopt voor de benodigde CO₂ reductie. Dit sluit aan op het landelijke beeld van de Klimaat- en Energieverkenning (KEV) 2021 dat het CO₂ reductiedoel voor 2030 nog niet in zicht is. Gezien deze voorspellingen is het noodzakelijk ambitieus energiebeleid te blijven voeren.

We bevinden ons op dit moment middenin de energietransitie. Kenmerkend voor een transitiefase is dat de weg naar het einddoel vaak kronkelend verloopt en veel onzekerheden kent. De transitie leidt tot een verandering van het energiesysteem en hoe het toekomstige energiesysteem er precies uit gaat zien, weten we niet. We weten wel aan welke knoppen we kunnen draaien om de goede weg op te gaan. Dat is in ieder geval: een besparing realiseren in alle sectoren; inzetten op een nieuwe energiemix gebaseerd op elektriciteit; het faciliteren van een decentraal systeem; en zorgdragen voor sterke en slimme netwerken.

Het realiseren van een besparing zorgt niet voor een substantieel lagere energiebehoefte in de toekomst maar wel voor de noodzakelijke minder snelle stijging van de energiebehoefte. In plaats van fossiele brandstoffen zal elektriciteit de ruggengraat van het nieuwe systeem worden. We bereiden ons voor op in ieder geval een verdrievoudiging van de elektriciteitsvraag. De centrale opweklocaties zoals we die kennen uit het fossiele systeem zullen in de toekomst dus ook niet meer in onze energie voorzien. In plaats daarvan gaan we steeds meer lokaal elektriciteit en warmte opwekken. Sterke en slimme netwerken gaan zorgen voor de effectieve en efficiënte inzet van elektriciteit (en energie). Hernieuwbare energie kent grote pieken; op momenten dat de zon schijnt of de wind waait wordt de elektriciteit opgewekt. Dit zijn vaak de momenten dat de energievraag relatief laag is. Om deze pieken in opwek en gebruik beter op elkaar af te stemmen zal er met slimme systemen gewerkt worden. Dit draagt positief bij aan de drukte op het net.

Al bovenstaande ontwikkelingen en inzichten maken een herijking van de energiestrategie noodzakelijk. Het lokale beleid sluit aan op de regionale ambities en afspraken die zijn vastgesteld binnen de RES NML.

Beoogd resultaat

1. Een door de Raad vastgestelde, geactualiseerde Energiestrategie en KODE, waarin wordt beoogd klimaatverandering en de nadelige gevolgen hiervan voor de Venrayse samenleving tegen te gaan door, aansluitend op rijksbeleid, de CO₂ uitstoot te reduceren met 55% in 2030 ten opzichte van 1990.
2. Een actuele omgevingsvisie Venray waarin de energie doelstelling terugkomt.

Argumenten**1.1** *De Raad kan visies en beleidskaders vaststellen en intrekken*

De nieuwe Energiestrategie met KODE wordt gepubliceerd op Overheid.nl, dit tegelijk met het intrekken van de oude KODE, zodat er één beleids- en toetsingskader van kracht blijft.

1.2 *In de overeenkomst van Parijs is afgesproken om de opwarming van de aarde onder de 2 graden te houden en daarvoor 55% minder CO₂ uit te stoten in 2030 t.o.v. 1990.*

Daarbij is het streven om onder de 1,5 graad opwarming te blijven want bij 2 graden wordt een kantelpunt bereikt: er worden processen in gang gezet die het onmogelijk maken om de opwarming van de aarde ooit nog terug te draaien). De Europese en Nederlandse klimaatwetten sluiten hierop aan. Om dit te realiseren moet er 55% minder CO₂ uitgestoten worden in 2030 ten opzichte van 1990 (met uitzicht op klimaatneutraal in 2050).

1.3 *Venray heeft ook een morele verplichting ten aanzien van toekomstige generaties.***1.4** *Het volgen van rijksbeleid volgt uit de bepaling in 'Samen maken we Venray! Collegeprogramma 2022-2026'.*

Pagina 16: 'Bij het herijken van de Energiestrategie wordt de landelijke doelstelling als uitgangspunt genomen.'

1.5 *We gebruiken dezelfde referentiewaarden als die uit internationale en regionale klimaatafspraken.*

Hiermee volgen we klimaatwetgeving en ontstaat er geen onduidelijkheid over doelstelling en resultaat. Het referentiejaar is 1990 en het doeljaar 2030 in klimaatafspraken omdat: 1990 het jaar is dat klimaatverandering voor het eerst genoemd wordt in een wereldwijd verdrag (UNFCCC uit 1992). Het is ook het basisjaar voor de emissiereductiedoelstellingen van het Kyoto Protocol uit 1997. Bovendien zijn er voor de meeste landen goede gegevens over de uitstoot in 1990; en berekeningen laten zien dat de CO₂ uitstoot mondiaal maximaal mag pieken in ieder geval vóór 2025 en daarna drastisch omlaag moet (en kan). Het reductiedoel voor 2030 geeft de mogelijkheid om die maatregelen te nemen die nodig zijn om het reductiedoel voor 2030 te halen en daarmee de lijn in te zetten om in 2050 klimaatneutraal te zijn en de opwarming van de aarde onder de 2 graden te houden.

1.6 *Er zijn systeemveranderingen nodig om de CO₂ reductiedoelstelling te behalen.*

Het is noodzakelijk om over te stappen van een energiesysteem gebaseerd op fossiele brandstoffen naar een energiesysteem gebaseerd op hernieuwbaar opgewekte elektriciteit en warmte. Hiervoor zijn een aantal systeemveranderingen noodzakelijk. Om uitvoeringsplannen op te kunnen stellen die concreet toewerken naar deze systeemveranderingen zijn er speerpunten opgesteld bij de vier knoppen waaraan we

kunnen draaien: een besparing realiseren in alle sectoren; inzetten op een nieuwe energiemix gebaseerd op elektriciteit; het faciliteren van een decentraal systeem; en zorgdragen voor sterke en slimme netwerken.

1.7 De ambitie van 45% lokale opwek is nog steeds nodig.

Omdat in het nieuwe energiesysteem de centrale opweklocaties zoals we die kennen uit het fossiele systeem niet meer in onze energie zullen voorzien gaan we steeds meer lokaal elektriciteit en warmte opwekken. Deze 45% ambitie is behouden vanuit de energiestrategie van 2013. De ambitie is toentertijd doorgerekend door Ecofys onder andere op basis van de CO₂ reductie doelstelling en verwachtingen over het energieverbruik. De nieuwe inzichten laten zien dat lokale opwek van vooral elektriciteit belangrijk blijft binnen de systeemverandering:

- Elektrificatie (gebruik van een warmtepomp) vult steeds meer ook een deel van de behoefte aan warmte in, wat de behoefte aan opwek van hernieuwbare elektriciteit groter maakt. Algemeen laten onderzoeken zien dat het elektrificatieproces nog sneller gaat dan gedacht. We bereiden ons voor op een verdrie- tot verviervoudiging van de elektriciteitsbehoefte richting 2050.
- Er is beter inzicht in de zeer beperkte potentie van wind op zee tot 2030; de 'alternatieven' om voldoende hernieuwbare elektriciteit van buiten Venray te halen zijn zeer beperkt, dit maakt de noodzaak voor lokale opwek groter.
- De verzwaring van het net kent een grens, en netcongesties vindt vooralsnog met name op het hoogspanningsnet plaats, daarom is het noodzakelijk om ook lokaal voldoende hernieuwbare energie op te wekken (en in te zetten).

Uit deze ambitie voor 45% lokaal hernieuwbare opwek volgt een opgave van 116 ha zon op land. Er is hiervoor gekeken naar de elektriciteitsbehoefte; de reeds tot en met 2021 gerealiseerde hernieuwbare opwek, de beperkte potentie van wind in Venray, de reeds vergunde zonneparken, de realistische potentie voor zon op dak en wat overblijft is de doelstelling van 116 ha zon op land.

1.8 Uit verscheidene bronnen blijkt dat het behalen van de CO₂ reductiedoelstelling en het realiseren van hernieuwbare opwek uitdagend is.

Het is belangrijk om ambitieus te blijven en de aandacht niet te laten verslappen. Dit laten onderzoeken (Voortgang energiebeleid gemeente Venray, CE-Delft, publicatienummer 21.210297.134, oktober 2021; <https://www.pbl.nl/publicaties/klimaat-en-energieverkenning-2021>) en ervaringen uit Venray (Evaluatie KODE; conclusies en aanbevelingen na 2 jaar KODE) zien. Vooruitkijkend voorbij 2030 naar 2050 is er een nog grotere CO₂ reductie noodzakelijk.

1.9 De grote lijnen sluiten aan bij het concept nationaal plan energiesystemen.

Het concept nationaal plan energiesystemen is recent gepresenteerd (<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2023/07/03/bijlage-1-hoofddocument-concept-npe> 3 juli 2023). Hierin wordt aangegeven dat voor een klimaatneutraal Nederland in 2050 een nieuw energiesysteem nodig is. Onderdelen van de Venrayse energiestrategie zien we hierin ook terug.

1.10 De grote lijnen volgen het samenwerkingsakkoord 2022-2026 'bouwen aan vertrouwen'.

Pagina 14: 'Bij de herijking van de energiestrategie en het mede op basis daarvan opstellen van het nieuwe Kader Opwekking duurzame Energie (KODE) vinden wij het volgende belangrijk:

-We moeten inzetten op energiebesparing. Energie die we niet verbruiken hoeven we namelijk ook niet op te wekken.

[...]

- Onderzoek de mogelijkheden voor:

1. Alternatieve vormen van energieopwekking en -opslag.
2. Het (stimuleren van) gebruik van duurzame energiebronnen.
3. Het stimuleren dat grote, niet stabiele, opwekkers van duurzame energie (zon en/of wind), tijdens overschotperiodes energie opslaan om te gebruiken tijdens tekortperiodes. Om daarmee plek op het net te creëren voor kleine opwekkers van duurzame energie.

[...]

- Blijf investeren in duurzame mobiliteit'

1.11 Door de samenwerking binnen de RES NML wordt ons lokale beleid ondersteund.

Het lokale beleid en de uitvoeringsactiviteiten geven invulling aan, en bouwen voort op, de kennisuitwisseling en afspraken die op regionaal niveau binnen de RES NML gemaakt zijn.

1.12 KODE volgt het samenwerkingsakkoord 2022-2026 'bouwen aan vertrouwen'.

Pagina 14: 'Bij de herijking van de energiestrategie en het mede op basis daarvan opstellen van het nieuwe Kader Opwekking duurzame Energie (KODE) vinden wij het volgende belangrijk:

- We gebruiken de zonneladder als leidraad. Wij zetten dus in eerste instantie in op het maximaliseren van het opwekken van zonne-energie via zonnepanelen op bijvoorbeeld daken, gevels, reststroken, parkeerplaatsen.

[...]

- Onderzoeken hoe we onze doelstellingen kunnen bereiken via grootschalige energielandschappen op regionale schaal.

- Laat bij de opwekking van duurzame energie de omgeving mee profiteren. Dit is een manier om de betrokkenheid met inwoners te vergroten.'

1.13 Het Venrayse kader (KODE) sluit aan op provinciale en regionale afspraken.

KODE volgt de Limburgse zonneladder en de handreiking landschap RES NML. De doorvertaling van de Limburgse zonneladder naar het Venrayse 5 sporen beleid blijft behouden.

1.14 De voor 2030 resterende opgave wordt rechtvaardig over de sporen verdeeld.

Op basis van: de opgave voor hernieuwbare opwek; de evaluatie van KODE; en de door de gemeenteraad op de raadsbijeenkomst aangegeven wensen, is er een verdeling over de sporen gemaakt. Dit betekent dat de grootste opgave zal landen in het landschap wat de meeste ruimte biedt door het grootschalige karakter. De mogelijkheden in spoor 3 zijn uitgebreid naar 6 ha op het (voormalig) bouwvlak, in spoor 4 zijn er mogelijkheden voor max 50 ha (waarvan max 25 ha aaneengesloten) en in spoor 5 is dit 100 ha (waarvan min 25 ha aaneengesloten).

1.15 De gebiedsverkenning buitengebied Venray West (Vredepeel-Ysselsteyn) ondersteunt KODE.

De gebiedsverkenning Venray West (Vredepeel-Ysselsteyn) (bijlage 2) laat zien dat er potentie is voor grootschalige hernieuwbare opwek in het gebied en dat het samen met inwoners en stakeholders opstellen van een energieke gebiedsvisie een kansrijke manier is om dit tot uitvoer te brengen. In spoor 5 worden initiatiefnemers en omwonenden actief uitgenodigd om deel te nemen aan de ontwikkeling in het gebied.

1.16 KODE biedt handelingsperspectief over de breedte van energietranistie.

Door de toevoeging van de kaders voor waterstof en batterijopslag biedt KODE handelingsperspectief en ruimte voor innovatie.

- 1.17 *De binnen een transitie noodzakelijke wendbaarheid volgt uit monitoringsdoelen gekoppeld aan afzonderlijke uitvoeringsprogramma's.*

Als onderdeel van de afzonderlijke uitvoeringsprogramma's werken we een monitoringsstrategie uit. Hiermee toetsen we niet alleen of we op koers liggen om de gestelde CO₂ reductiedoelen en ambities richting 2030 te behalen maar ook of we de invulling van het toekomstige energiesysteem, zoals nu voorgesteld, verder richting kunnen geven of aan moeten passen.

- 1.18 *Mogelijkheden voor samenwerkingen met stakeholders landen in de uitvoeringsprogramma's.*

De energietransitie biedt economische kansen voor bedrijven en particulieren. Bijvoorbeeld rondom hernieuwbare opwek maar ook in ruimte voor pilots rondom waterstofconversie en energie-uitwisseling binnen energy hubs. De gemeente scheidt met de strategie en KODE de condities voor bedrijven en particulieren om zelf, alsmede binnen samenwerkingen, in actie komen; in de uitwerkingsprogramma's wordt vanuit de gemeente concreet ingezet op deze samenwerkingen.

2. *De Raad kan visies en beleidskaders vaststellen en intrekken*

De oude KODE wordt ingetrokken, dit tegelijk met het publiceren van de nieuwe Energiestrategie met KODE op Overheid.nl zodat er één beleids- en toetsingskader van kracht blijft.

3. *Hiermee blijft de Omgevingsvisie ook in de toekomst actueel.*

Er ligt een voorstel voor een gewijzigde Omgevingsvisie Venray 2023 ter besluitvorming voor bij de gemeenteraad. In dit voorstel staan tekstuele voorstellen om de tekst rondom Energie te actualiseren. De gevolgen het vaststellen van de Energiestrategie zijn niet meegenomen. Met het vaststellen van de voorliggende Energiestrategie wordt de energiedoelstelling bijgesteld. De doelstelling energie zoals opgenomen in de Omgevingsvisie: 'We kijken naar de energiebronnen van de toekomst. Onze ambitie op gebied van duurzame energie is: Venray in 2030 CO₂-neutraal en in 2050 volledig energieneutraal.' Vervangen door: 'We kijken naar de energiebronnen van de toekomst. Onze ambitie op gebied van duurzame energie in Venray is in 2030 een reductie van 55% van de CO₂-uitstoot t.o.v. 1990.'

Kanttekeningen en risico's

1. *We weten nu nog niet wat het eindpunt van de energietransitie gaat zijn.*

Kenmerkend voor een transitiefase is dat de weg naar het einddoel vaak kronkelend verloopt en veel onzekerheden kent. Dit maakt een wendbare aanpak noodzakelijk. Het is daarnaast noodzakelijk om gebruik te maken om van de mogelijkheden die er nu al zijn om toekomstige generaties niet op de zadelen met de enorme opgave.

2. *Het is een uitdaging om CO₂ reductiedoelstellingen te behalen.*

Landelijke onderzoeken, lokale onderzoeken en ervaringen ondersteunen dit. (Voortgang energiebeleid gemeente Venray, CE-Delft, publicatienummer 21.210297.134, oktober 2021; <https://www.pbl.nl/publicaties/klimaat-en-energieverkenning-2021>; Evaluatie KODE; conclusies en aanbevelingen na 2 jaar KODE) De uitdaging ligt met name op het gebied van het realiseren van hernieuwbare opwek.

3. *De gemeente bevindt zich in een afhankelijkheidspositie.*

Bij het realiseren van hernieuwbare opwek is de gemeente afhankelijk van de aanwezigheid en kwaliteit van initiatieven vanuit de inwoners en/of de markt. Ook de acceptatie van de noodzaak voor het realiseren van hernieuwbare energie opwek speelt een grote rol.

4. *De uitvoering van de energiestrategie omvat vele verschillende gemeentelijke organisatieonderdelen waardoor de sturing complex is.*

Denk aan toezichthouden en handhaven, vergunningverlening, maar ook ruimtelijke ontwikkeling en openbare ruimte. De financiën zijn hiermee ook binnen verschillende organisatieonderdelen belegd. Activiteiten/maatregelen zullen gedekt moeten worden door de partijen die ook het beheer van de activiteiten/maatregelen onder zich hebben.

Communicatie

Draagvlak bij inwoners en belanghebbenden is belangrijk voor een goed werkend beleidskader. Daarom hebben, naast de Raad, ook inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties meegedacht bij het vormgeven van deze energiestrategie en de onderdelen die hierin terug komen.

Er wordt in het algemeen weerstand tegen grootschalige opwek op land ervaren. Het is noodzakelijk dat inwoners en bedrijven een gedeelde verantwoordelijkheid voor klimaatverandering en de energietransitie alsmede de noodzakelijke oplossingen ervaren. Daarom wordt een communicatiecampagne/reeks ingericht die zich hierop richt.

Na vaststelling door de Raad zal de energiestrategie formeel gepubliceerd worden.

Financiële gevolgen

De investeringen die nu gedaan moeten worden voor het klimaatbeleid verdienen zich later terug. Denk aan aanpassingen voor klimaatadaptatie, opvang van klimaatvluchtelingen en energiebesparing wat leidt tot lagere kosten waardoor inwoners en bedrijven minder kwetsbaar zijn. Binnen het hoofdstuk besparing is er specifiek aandacht voor energiearmoede.

De volledige financiële consequenties zullen pas duidelijk worden bij de uitwerking van de energiestrategie in uitvoeringsprogramma's. De verwachting is dat de bestaande budgetten alsmede de aangevraagde rijksbudgetten niet volledig ruimte bieden voor de uitvoering.

Activiteiten/maatregelen zullen gedekt moeten worden door de partijen die ook het beheer van de activiteiten/maatregelen onder zich hebben. Vanuit het Venray Vergroent budget (Energietransitie en tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE)) zijn de in de speerpunten opgenomen onderzoeken en verkenningen (personele lasten en onderzoeken) gedekt. Daarnaast zien we dat het rijk verscheidene SpUk uitkeringen ter beschikking stelt voor doelgroepen en aanpakken onder het energie- en klimaatbeleid. De SpUk Aanpak Energiearmoede en de SpUk Lokale Aanpak Isolatie dekken de speerpunten gericht op energiearmoede en onderdelen van de besparingsopgave gebouwde omgeving.

Indien blijkt dat er voor de uitvoeringsprogramma's extra budget nodig is zal dit via het Meerjarig Uitgaven en Investeringsprogramma (MUIP) voorgelegd worden aan de Raad.

Vervolgtraject besluitvorming

- Op 21 november wordt de Energiestrategie 2030 Gemeente Venray besproken in de commissie Wonen.
- Op 12 december ligt de Energiestrategie 2030 Gemeente Venray voor ter besluitvorming bij de raad.
- In 2024 wordt gestart met het uitwerken en prioriteren van de speerpunten. Zodra per programma de uitvoeringsplannen opgesteld zijn, naar verwachting in de tweede helft van 2024, zullen deze voor vaststelling aan het college voorgelegd worden en ter kennisname gedeeld worden met de Raad.

Evaluatie

Als onderdeel van de afzonderlijke uitvoeringsprogramma's werken we een monitoringsstrategie uit. Hiermee toetsen we niet alleen of we op koers liggen om de gestelde CO₂ reductiedoelen en ambities richting 2030 te behalen maar ook of we de invulling van het toekomstige energiesysteem, zoals nu voorgesteld, verder richting kunnen geven of aan moeten passen.

Bijlagen

- Raadsvoorstel inclusief bijlages
 - Bijlage 1 Energiestrategie 2030 Gemeente Venray
 - Bijlage 2 Gebiedsverkenning Vredepeel- Ysselsteyn
 - Bijlage 3 Data Röntgenfoto Duurzame Bedrijventerreinen
 - Bijlage 4 Verslag brede dialoog energiestrategie
- Raadsbesluit

Naslagwerk

- Energiestrategie 2013 [Klimaatbeleid \(raadsinformatie.nl\)](#)
- KODE [Beleidsregel van de gemeenteraad van de gemeente Venray houdende regels omtrent Kader voor Opwekking Duurzame Energie \(KODE\) | Lokale wet- en regelgeving \(overheid.nl\)](#)
- Evaluatie KODE [Visie Klimaatadaptatie gemeente Venray \(raadsinformatie.nl\)](#)
- Voortgang energiebeleid gemeente Venray, CE-Delft, publicatienummer 21.210297.134 [1 \(raadsinformatie.nl\)](#)
- Regionale Energie Strategie NML [RES NML | Regionale Energie Strategie Noord- en Midden Limburg](#)
- Raadsavond 9 maart 2023 (RIS)

Energiestrategie 2030

Venray op st[®]room

Gemeente Venray

Energiestrategie 2030

Venray op st[®]oom

Gemeente Venray

projectnummer 0484049.100

revisie 1.0

18 oktober 2023

Auteurs

G.W. Schuur

J. van den Doel (gemeente Venray)

Opdrachtgever

Gemeente Venray

Postbus 500

5800 AM VENRAY

Colofon

Projectgroep

J. van den Doel (gemeente Venray)

H. van Dinther (gemeente Venray)

M. de Wolff (Antea Group)

G.W. Schuur (Antea Group)

Inhoudsopgave

Samenvatting	5		
1. Inleiding	9	Bijlage 1	KODE - Zon 49
1.1 Aanleiding	9		Pijlers en doelen voor zonprojecten 49
1.2 (Inter)nationale en lokale beleidskaders	9		Pijler 1: Ruimte, inzetten op zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik 50
1.3 Opbouw energiestrategie	11		Pijler 2: Integraal, koppeling met andere opgaves 56
2. Doelen, ambitie en koers voor Venray	15		Pijler 3: Omgeving: samenwerken aan een acceptabel plan 56
2.1 Onze doelen en ambitie 2030	15		Pijler 4: Locatie: esthetica, inpassing, verbetering kwaliteit en ecologie 57
2.2 Onze koers	16		Pijler 5: Eigenaarschap: eerlijk verdelen van lusten en lasten 57
2.3 Rol gemeente Venray	17		Looproutes bij zonneprojecten 58
2.4 Vooruitblik 2050	18	Bijlage 2	KODE - Wind 60
3. Energie besparen	21	Bijlage 3	KODE - Waterstof 61
3.1 Doelstelling	21	Bijlage 4	KODE - Batterijopslag 63
3.2 Opgave per sector	22	Bijlage 5	Beleidsachtergronden en opgave per sector 64
3.3 Speerpunten	22		Sector elektriciteit: beleidsachtergrond en -uitgangspunten 64
4. Een toekomstrobuust energiesysteem ontwikkelen	27		Sector gebouwde omgeving: beleidsachtergrond en -uitgangspunten 67
4.1 Nieuwe energiemix	27		Sector industrie: beleidsachtergrond en -uitgangspunten 71
4.1.1 Van fossiel naar hernieuwbaar	27		Sector landbouw en landgebruik: beleidsachtergrond en -uitgangspunten 74
4.1.2 Elektriciteit als ruggengraat van het energiesysteem	28		Sector mobiliteit: beleidsachtergrond en -uitgangspunten 78
4.1.3 De rol van duurzame gassen in de energiemix	29		
4.1.4 Duurzame warmte	30		
4.1.5 Speerpunten	30		
4.2 Van een centraal naar een decentraal energiesysteem	32		
4.2.1 Verschuiving naar decentrale opwekking	32		
4.2.2 Aandeel lokale hernieuwbare opwek in de totale energiebehoefte	32		
4.2.3 Opgave lokale opwek elektriciteit 2030	33		
4.2.4 Opgave lokale opwek duurzame warmte 2030	35		
4.2.5 Speerpunten	36		
4.3 Sterke en slimme netwerken	38		
4.3.1 Vraag en aanbod op korte afstand en opslag	38		
4.3.2 Opslag van energie in een decentraal energiesysteem	38		
4.3.3 Samenwerking in energieclusters	40		
4.3.4 Speerpunten	41		
5. Organisatie	45		

Samenvatting

De urgentie om onze CO₂-uitstoot te reduceren is groot want de gevolgen van klimaatverandering zijn steeds beter merkbaar. De doelstelling van het huidige (demissionaire) kabinet is om in 2030 de CO₂-uitstoot met 55% te reduceren ten opzichte van 1990. Venray volgt dit rijksbeleid.

Om deze 55% CO₂ -reductie te realiseren richt onze koers zich op een besparing in de sectoren elektriciteit, gebouwde omgeving, industrie, mobiliteit¹, en landbouw en landgebruik (alleen waar dit betrekking heeft op het energieverbruik, niet op de uitstoot van overige broeikasgassen). Het energiesysteem van de toekomst omvat:

- * Een nieuwe energiemix waarin niet fossiele brandstoffen maar elektriciteit de hoofdrol speelt.
- * Een decentraal systeem waarin we 45% van onze energiebehoefte lokaal hernieuwbaar opwekken.
- * Slimme en sterke netwerken om elektriciteit efficiënt in te zetten en energiezekerheid te behouden.

We bevinden ons in een transitiefase van het oude naar het nieuwe systeem. Kenmerkend voor een transitiefase is dat de weg naar het einddoel vaak kronkelend verloopt en veel onzekerheden kent. We maken gebruik van de mogelijkheden die er nu al zijn om toekomstige generaties niet op de zadelen met deze enorme opgave.

Besparen. Forse verbeteringen in energie-efficiëntie in de diverse sectoren zorgen voor een lager energieverbruik maar we zien over de jaren een gelijkblijvend energieverbruik als gevolg van bevolkingstoename en nieuwe toepassingen.

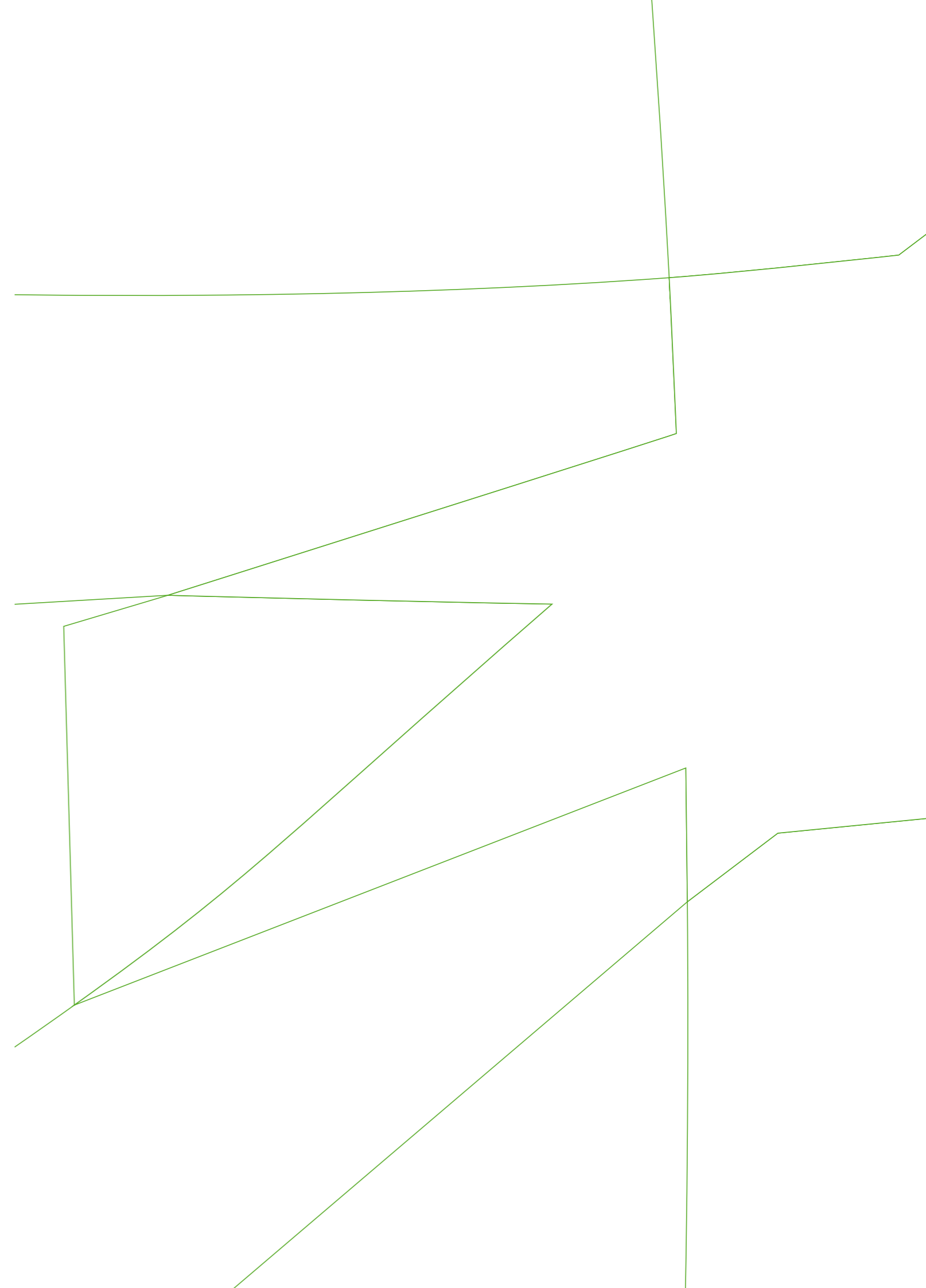
Nieuwe energiemix. De energiebehoefte in Venray wordt nu nog voor meer dan 80% door fossiele brandstoffen gedekt. Met de vervanging van fossiele brandstoffen door hernieuwbare energiebronnen verandert ook de zogenaamde energiemix. Naast elektriciteit spelen ook groene waterstof en duurzame warmte (bijv. uit de bodem, water) een rol in de nieuwe energiemix. We bereiden ons voor op een verdrie- of zelfs verviervoudiging van de elektriciteitsvraag.

Decentraal systeem. De fossiele energie die we nu gebruiken wordt centraal opgewekt of geproduceerd. Bij de inzet van duurzame energiebronnen zien we een verschuiving van centrale naar decentrale opweklocaties. De noodzaak om 45% lokaal hernieuwbare energie op te wekken (betekent een opgave van 116ha zon op land) wordt ingegeven door een complex samenspel van factoren en is niet op detailniveau uitgewerkt maar wordt als geheel benaderd op basis van realistische aannames.

¹ De reductie van de broeikasgassen lachgas en methaan in de sector landbouw en landgebruik valt buiten de scope van de voorliggende energiestrategie omdat dit deel uitmaakt van de transitieopgave in de landbouw.

Slimme en sterke netwerken. Met sterke en slimme netwerken willen we onder andere een oplossing bieden voor netcongestie. Een slim energienetwerk, ook wel smart grid genoemd, is een netwerk dat gebruik maakt van digitale technologieën om vraag en aanbod van energie beter op elkaar af te stemmen.

Middels speerpunten die uitgewerkt zullen worden in uitvoeringsplannen werken wij als gemeente actief aan een beter klimaat, energieonafhankelijkheid en een duurzame gemeente. De gemeente kiest primair een faciliterende en procesondersteunende rol. Dat betekent dat de gemeente initiatieven van (markt)partijen en inwoners stimuleert, begeleidt en toetst, zoals bijvoorbeeld van een ondernemersvereniging of inwonerscollectief.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

De opwarming van de aarde betekent dat de zeespiegel stijgt, biodiversiteit afneemt, neerslaghoeveelheden groter worden, zomers droger en heter en winters milder. De gevolgen hiervan zijn voor iedereen merkbaar: de drinkwatervoorziening kan in gevaar komen, oogsten kunnen mislukken, sterftegevallen door hitte nemen toe en het aantal klimaatvluchtelingen stijgt. Klimaatverandering en de opwarming van de aarde kunnen beperkt worden door de CO₂ uitstoot te verminderen. De urgentie om dit te doen is groot want de gevolgen van klimaatverandering zijn steeds beter merkbaar. We willen niet uitstellen wat we nu kunnen doen. We willen Venray ook voor toekomstige generaties een fijne plek om te wonen, leven en werken houden.

In 2013 is bij het bepalen van de energiestrategie gekozen voor CO₂-neutraal in 2030 met compensatie. In 2021 heeft CE-Delft het energiebeleid geëvalueerd en geconcludeerd dat gewenste CO₂-neutraliteit in 2030 nog niet in zicht is². Daarnaast heeft op gemeentelijk niveau de evaluatie van het Kader Opwek Duurzame Energie (KODE) laten zien dat de opwek van grootschalige duurzame energie moeizaam verloopt³.

Ook is de Energiestrategie 2013 inmiddels gedeeltelijk achterhaald door ontwikkelingen op Internationaal (klimaatakkoord van Parijs), nationaal (Klimaatwet), provinciaal en regionaal (Regionale Energiestrategie) niveau waarin nieuwe doelstellingen zijn opgesteld.

Al deze ontwikkelingen maken een herijking van de energiestrategie noodzakelijk.

1.2 (Inter)nationale en lokale beleidskaders

(Inter)nationale klimaatdoelen

In lijn met de afspraken in Parijs wil de Europese Unie in 2050 klimaatneutraal zijn. Dat betekent dat er dan netto geen broeikasgassen meer worden uitgestoten. De Nederlandse klimaatdoelen zijn vastgelegd in de nationale Klimaatwet: 49% reductie van broeikasgassen in 2030 en 95% minder in 2050 (beide ten opzichte van 1990). In het coalitieakkoord van het huidige (demissionaire) kabinet is de 2030-doelstelling - in lijn met de Europese doelstelling - verhoogd naar **55% CO₂ reductie** t.o.v. 1990. In de Klimaatwet staat niet hoe we dat gaan doen. Dat is vastgelegd in het Klimaatakkoord.

In 1990 was de totale uitstoot aan broeikasgassen in Nederland ongeveer 228 miljoen ton CO₂ (228 Megaton, afgekort Mton, ofwel miljard kilogram)⁴. In 2030 moet die uitstoot, uitgaande van het Klimaatakkoord, 49% lager zijn, dus 116 Mton. Zonder het

² Voortgang energiebeleid gemeente Venray, CE-Delft, publicatienummer 21.210297.134, oktober 2021

³ Evaluatie KODE, conclusies en aanbevelingen na 2 jaar KODE, 2022

⁴ Dashboard Klimaatbeleid : <https://dashboardklimaatbeleid.nl/home>

In het *collegeprogramma 2022 – 2026* is opgenomen de landelijke doelstellingen uit het Klimaatakkoord als uitgangspunt te nemen voor gemeentelijk beleid. Andere speerpunten zijn de aandacht voor de op- en overslag van energie door de netcongestie in de regio en wordt de urgentie benadrukt om verder te kijken dan 2030, vanwege de stijgende vraag naar elektriciteit voor warmte en mobiliteit. Tot slot is het voornemen opgenomen om te kijken naar drie grote opweklocaties in de regio waarvan één in Venray/Horst aan de Maas. Kansen en mogelijkheden om duurzame energieopwekking te integreren met recreatie, toerisme, natuur, waterbeheer en landbouw (innovatieve vormen en transitie) zodat ze elkaar versterken.

In de *Omgevingsvisie* is over de energietransitie opgenomen dat de energietransitie om een actieve aanpak vraagt. We zetten ons in voor energiebesparing, duurzame opwek van energie, een duurzame gebouwde omgeving en duurzame mobiliteit. We monitoren onze inspanningen en herijken onze kaders, indien nodig.

Samenhang met andere thema's / integraliteit

Om de transitie naar een CO₂-arme samenleving te maken is op een groot aantal terreinen afstemming nodig. Denk aan afstemming met en tussen de thema's wonen, economie, transport, arbeidsmarkt maar ook vergunningverlening en toezicht en handhaving.

Venray bereidt zich door middel van het thema klimaatadaptatie binnen Venray Vergroent ook voor op het veranderende klimaat. Daarnaast maakt het thema Circulaire Economie onderdeel uit van Venray Vergroent, dit thema levert ook een bijdrage aan de duurzaamheidsdoelen in Venray.

1.3 Opbouw energiestrategie

In de volgende hoofdstukken is achtereenvolgens beschreven wat de doelen, ambitie en koers van de gemeente Venray zijn, wat de besparingsopgave is, hoe het energiesysteem van de toekomst eruitziet en welke organisatie daarbij past. In de bijlagen 1 t/m 4 is de herijkte versie van KODE voor respectievelijk de thema's zon, wind, waterstof en batterijopslag toegevoegd en in bijlage 5 zijn per sector de beleidsuitgangspunten en de opgave nader toegelicht.

Participatietraject

Draagvlak bij inwoners en belanghebbenden is belangrijk voor een goed werkend beleidskader. Daarom hebben Inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties meegedacht bij het vormgeven van deze energiestrategie. Dit zijn:

- * Inwoners: in maart 2022 heeft er een brede dialoog met een groep van ca. 50 inwoners plaatsgevonden over het energiebeleid. Vervolgens zijn er verschillende werkgroepen gestart op afzonderlijke thema's als besparing en opwek. In april 2023 is de koers van de energiestrategie met deze groep (aanwezig ca. 25 inwoners) besproken en hebben de deelnemers hun inbreng kunnen leveren.

Klimaatakkoord zou de uitstoot in 2030 op 165 Mton uitkomen. Het Klimaatakkoord moet dus zorgen voor nog eens 49 Mton minder broeikasgassen in het jaar 2030. Het Klimaatakkoord heeft betrekking op vijf sectoren en iedere sector moet zijn bijdrage aan deze extra reductie van broeikasgassen leveren. Per sector is de doelstelling voor 2030 als volgt:

- * **Elektriciteit:** 20 Mton minder CO₂-uitstoot door 70% van de elektriciteit duurzaam op te wekken.
- * **Gebouwde omgeving:** 3,4 Mton minder CO₂-uitstoot, met name door isolatie van woningen en gebouwen.
- * **Industrie:** 14,3 Mton minder CO₂-uitstoot door efficiëntere productieprocessen.
- * **Landbouw en landgebruik:** 3,5 Mton minder CO₂-uitstoot. De uitstoot betreft hier met name methaan in lachgas, in het Klimaatakkoord is dit omgerekend in CO₂-equivalenten.
- * **Mobiliteit:** 7,3 Mton minder CO₂-uitstoot door onder andere elektrificatie van het wagenpark.

Omdat het kabinet de reductiedoelstelling heeft verhoogd naar 55%, wordt de bovenstaande bijdrage per sector nog een stuk groter.

Regionale Energiestrategie (RES NML)

Met name om afspraken te maken over de opwek van duurzame elektriciteit en warmte is Nederland opgedeeld in 30 RES-regio's, waarin Regionale Energie strategieën (RES) zijn opgesteld. Venray valt onder de RES-regio Noord- en Midden Limburg (NML). In 2021 heeft de RES NML een bod (RES 1.0) aan het Rijk gedaan om in 2030 1.200 GWh grootschalige duurzame opwek van elektriciteit gerealiseerd te hebben. Deze opgave is in de RES 1.0 niet verdeeld over de gemeenten.

Gemeentelijke beleidskaders

De gemeente Venray heeft in 2013 al de eerste stappen gezet om aan de hand van een strategie te werken aan de reductie van CO₂-uitstoot in de gemeente. Om handelingsperspectief te geven aan de energiestrategie uit 2013 heeft Venray in 2019 een *Kader Opwek Duurzame Energie* (KODE) opgesteld en hierin de randvoorwaarden vastgelegd voor de ontwikkeling van zonne- en windenergie.

Daarnaast heeft Venray, als uitwerking van de sector gebouwde omgeving, een *Transitievisie Warmte 2022-2030* (TVW) opgesteld. De TVW beschrijft de strategie van de gemeente voor het verduurzamen van panden (woningen, utiliteit) en de manier waarop deze aardgasloos kunnen worden gemaakt.

In 2022 is het *Uitvoeringsprogramma Warmte en Besparen Periode 2022-2025* vastgesteld om concreet uitvoering te geven aan het verduurzamen van de sectoren Gebouwde Omgeving, Industrie en Mobiliteit voor de periode tot en met 2025.

- * Bedrijven: verschillende malen is met de bedrijvenvereniging Smakterheide over de mogelijkheden voor verduurzaming van het bedrijventerrein Smakterheide gesproken en zijn de mogelijkheden voor het tegengaan van netcongestie en energiehubs afgetast. Dit als voorbeeld voor de andere bedrijventerreinen.
- * Gebiedspartijen buitengebied West (Vredepeel -Ysselsteyn): hier is een gebiedsverkenning voor de opwek van duurzame energie uitgevoerd door Wiebenga Consultants waarbij in totaal 21 interviews zijn afgenomen met partijen uit de landbouw, recreatie en cultuur, natuur, overheden, grondeigenaren, netbeheerder en inwoners.

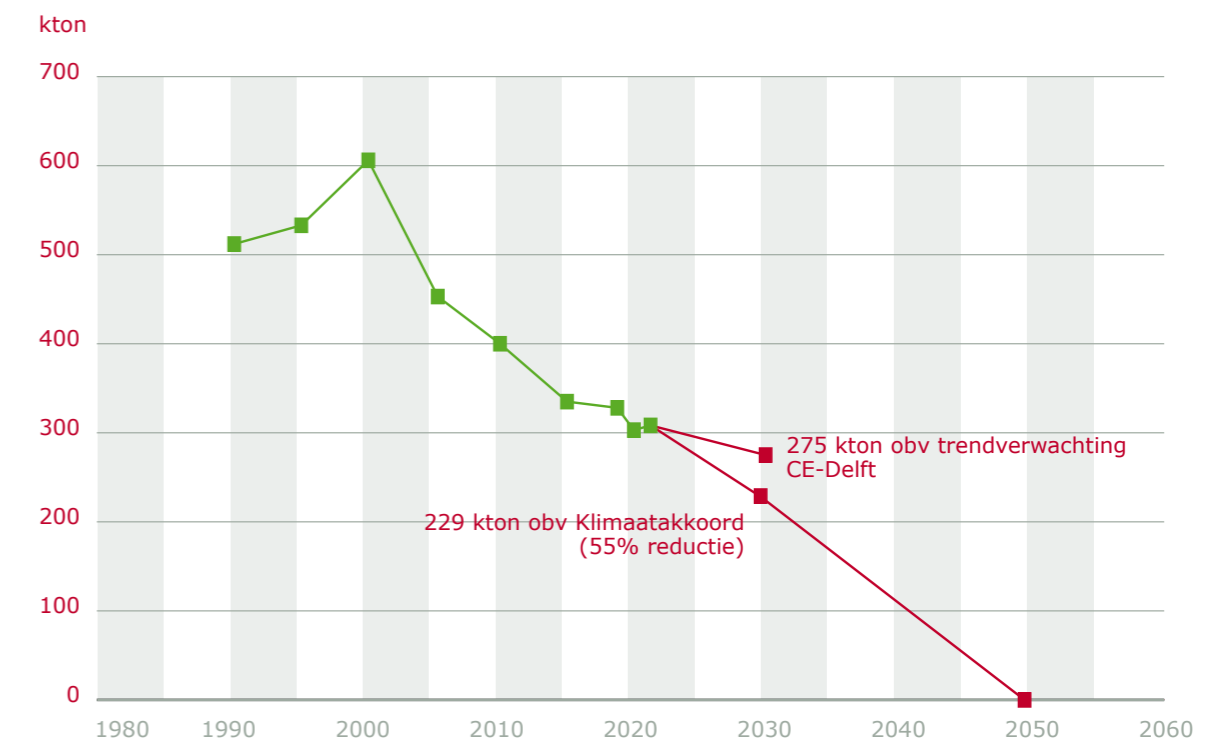

2. Doelen, ambitie en koers voor Venray

2.1 Onze doelen en ambitie 2030

De gemeente Venray conformeert zich aan de landelijke en regionale doelstellingen uit het Klimaatakkoord en de RES-NML. Hierbij hanteren we een **reductiedoelstelling van 55% CO₂ in 2030** (t.o.v. 1990).

In de onderstaande figuur is aangegeven waar we nu staan en hoe groot onze opgave is om deze doelstelling te behalen.

Figuur 2.1: CO₂-emissies Venray sinds 1990 (bron: emissieregistratie.nl)

Volgens de trendverwachting van CE-Delft, gebaseerd op onder andere cijfers van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL), zal de CO₂-uitstoot in 2030 ca. 275 kton zijn⁵. Hierin is rekening gehouden met de verwachte woningbouwontwikkeling en uitbreiding van bedrijventerreinen. Dit komt neer op een reductie van 46% ten opzichte van 1990 en hiermee wordt de doelstelling niet gehaald. Daarvoor moet de uitstoot terug naar 229 kton CO₂. Dit betekent dat we alle zeilen moeten bijzetten en niet achterover kunnen leunen!

⁵ Voortgang energiebeleid gemeente Venray, CE-Delft, publicatienummer 21.210297.134, oktober 2021

2.2 Onze koers

Om de CO₂-doelstelling te behalen zullen alle sectoren een bijdrage moeten leveren. Onze koers richt zich op de sectoren elektriciteit, gebouwde omgeving, industrie en mobiliteit en hun plaats in het energiesysteem als geheel. De reductie van de broeikasgassen lachgas en methaan in de sector landbouw en landgebruik valt buiten de scope van de voorliggende energiestrategie omdat dit beter past bij de transitieopgave in de landbouw. De opgaves vanuit NPLG (Nationaal Programma Landelijk Gebied) en LPLG (Limburgs Programma Landelijk Gebied) krijgen een doorvertaling voor Venray. Binnen de gemeente staat het team van het Programma Landelijk Gebied hiervoor aan de lat. In deze energiestrategie kijken we alleen naar de reductie van de daadwerkelijke CO₂-uitstoot als gevolg van het gebruik van fossiele energie. Daarin kan de landbouwsector een bijdrage leveren door bijvoorbeeld de opwek van hernieuwbare energie, zoals in de vorm van zonnepanelen op de daken van stallen.

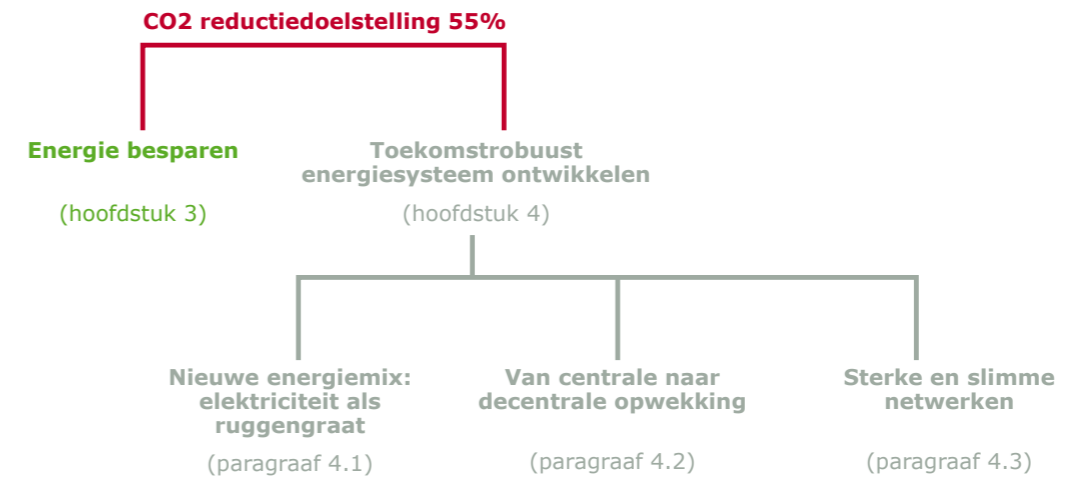
Om deze doelen concreter te maken voor Venray is het nodig om inzicht te krijgen in de specifieke situatie van de energiehuishouding binnen onze gemeente. We willen weten hoe we onze eigen ambitie kunnen realiseren en tegelijkertijd kunnen voldoen aan het Klimaatakkoord en de RES-NML. De strategie dient als leidraad voor het nemen van concrete stappen en het betrekken van inwoners, bedrijven en andere stakeholders bij de energietransitie.

In lijn met het Klimaatakkoord zetten we in op de volgende richtinggevende hoofdkeuzes:

- * **Energiebesparing:** dit is de belangrijkste stap in de energietransitie. Alle energie die niet wordt verbruikt, hoeft ook niet duurzaam te worden opgewekt. Alle sectoren moeten een bijdrage leveren.
- * Het realiseren van een **toekomstrobust energiesysteem**, overkoepelend over alle sectoren. Dit energiesysteem van de toekomst omvat:
 - * Een nieuwe energiemix waarin niet fossiele brandstoffen maar elektriciteit de hoofdrol speelt
 - * Een decentraal systeem waarin we 45% van onze energiebehoefte lokaal hernieuwbaar opwekken⁶.
 - * Slimme en sterke netwerken om elektriciteit efficiënt in te zetten en energiezekerheid te behouden.

De bovenstaande koers hebben we in de volgende hoofdstukken verder uitgelegd en uitgewerkt in speerpunten.

⁶ Dit percentage van 45% heeft de gemeente Venray vastgelegd in de energiestrategie uit 2013 en dit is in de herijkte strategie onveranderd gebleven.

Figuur 2.2: Richtinggevende hoofdkeuzes Venray

Niet uitstellen

Op deze manier werken wij als gemeente actief aan een beter klimaat, energieonafhankelijkheid en een duurzame gemeente. Kenmerkend voor een transitiefase is dat de weg naar het einddoel vaak kronkelend verloopt en veel onzekerheden kent. De transitie leidt tot een verandering van het energiesysteem en hoe het toekomstige energiesysteem er precies uit gaat zien, weten we niet. We weten wel aan welke knoppen we kunnen draaien om de goede weg op te gaan. Omdat het reduceren van de CO₂-uitstoot en het aanpassen van het energiesysteem zo veel verschillende (technologische) ontwikkelingen, sectoren en spelers omvatten, is het verleidelijk om te denken dat een reductie elders simpeler te bereiken is of dat een nieuwe technologie uitkomst gaat bieden. We willen dit uitstelgedrag voorkomen en juist gebruik maken van de mogelijkheden die er nu al zijn. Anders zadelen we toekomstige generaties op met deze enorme opgave.

Een flexibele invulling

Door de snel veranderende wereld is het belangrijk om flexibiliteit in de aanpak te behouden en tegelijk uit te gaan van bestaande mogelijkheden zonder onze verantwoordelijkheid op de toekomst af te wentelen. In deze strategie schetsen we een realistisch beeld op basis van de huidige beschikbare technologie, situatie en wetenschappelijke voorspellingen. We vullen deze strategie aan of updaten deze wanneer nodig. Door regelmatige ijkmomenten, en door in nauw contact te blijven staan met bedrijven, inwoners en overheden, blijven we wendbaar en klaar om bij te sturen.

2.3 Rol gemeente Venray

De gemeente heeft de regie over de energietransitie en kan op sommige aspecten meer invloed uitoefenen dan op andere. De gemeente kan het echter niet alleen en het is daarom van groot belang om inwoners en belanghebbende partijen mee te krijgen. Iedereen zal zijn of haar steentje moeten bijdragen om de doelstellingen te halen.

Faciliterende en procesondersteunende rol

De gemeente kiest primair een faciliterende en procesondersteunende rol. Dat betekent dat de gemeente initiatieven van (markt)partijen en inwoners stimuleert, begeleidt en toetst, zoals bijvoorbeeld van een ondernemersvereniging of inwonerscollectief. Met behulp van subsidies, garanties, borgstelling en/of leningen, (al dan niet in de vorm van een revolverend fonds) en het zo eenvoudig en efficiënt mogelijk maken van vergunningprocedures ondersteunt de gemeente initiatieven om tot ontwikkeling of realisatie te komen.

Het is van belang dat de gemeente zichtbaar voor de gekozen projecten staat en vanaf het begin duidelijk maakt waarom ze hiervoor heeft gekozen.

Regisserende rol

Bij de plannen voor grootschalige aanleg van zonneparken in het buitengebied (spoor 5, KODE) is de gemeente regisseur van de gebiedsontwikkeling. Deze ontwikkeling vraagt namelijk om een gebiedsvisie om koppelkansen in het gebied zoveel mogelijk te verzilveren. De initiatieven komen tot stand na een intensief gebiedsproces met de omgeving en de stakeholders.

Ook in de warmtetransitie heeft het Rijk aan de gemeente een regisserende rol toebedeeld. Dit om de inwoners te ondersteunen bij het aardgasloos maken van hun woningen.

Daarnaast toetst de gemeente periodiek of de gestelde doelen worden behaald en stuurt bij, indien noodzakelijk. Dit doen we door bijvoorbeeld partijen te stimuleren of te verplichten om stappen te zetten.

2.4 Vooruitblik 2050

De CO₂ reductiedoelstelling van 55% t.o.v. 1990 geldt voor 2030. Vooruitkijkend naar 2050 is de doelstelling 95% CO₂ reductie t.o.v. 1990. Deze energiestrategie is opgebouwd rondom de bouwstenen van het toekomstig energiesysteem juist om die doelstelling voor 2050 ook binnen bereik te brengen. Onderzoeken zoals de KEV2021⁷ en de trendanalyse van CE Delft⁸ laten zien dat de doelstellingen ambitieus zijn en dat ook richting 2050 extra inzet nodig zal blijven om klimaatverandering tegen te gaan. Denk aan meer energie besparen, meer hernieuwbare opwek realiseren, en snellere in- en toepassing van innovaties realiseren. De gevolgen van klimaatverandering zijn nog niet goed te overzien maar naar alle verwachtingen zeer aanzienlijk.

7 <https://data.overheid.nl/en/dataset/klimaat-en-energieverkenning-kev-2021-pbl#:~:text=De%20KEV%202021%20geeft%20daarom%20inzicht%20in%20de,1990%2C%20uitgaande%20van%20het%20vastgestelde%20en%20voorgenomen%20beleid.>

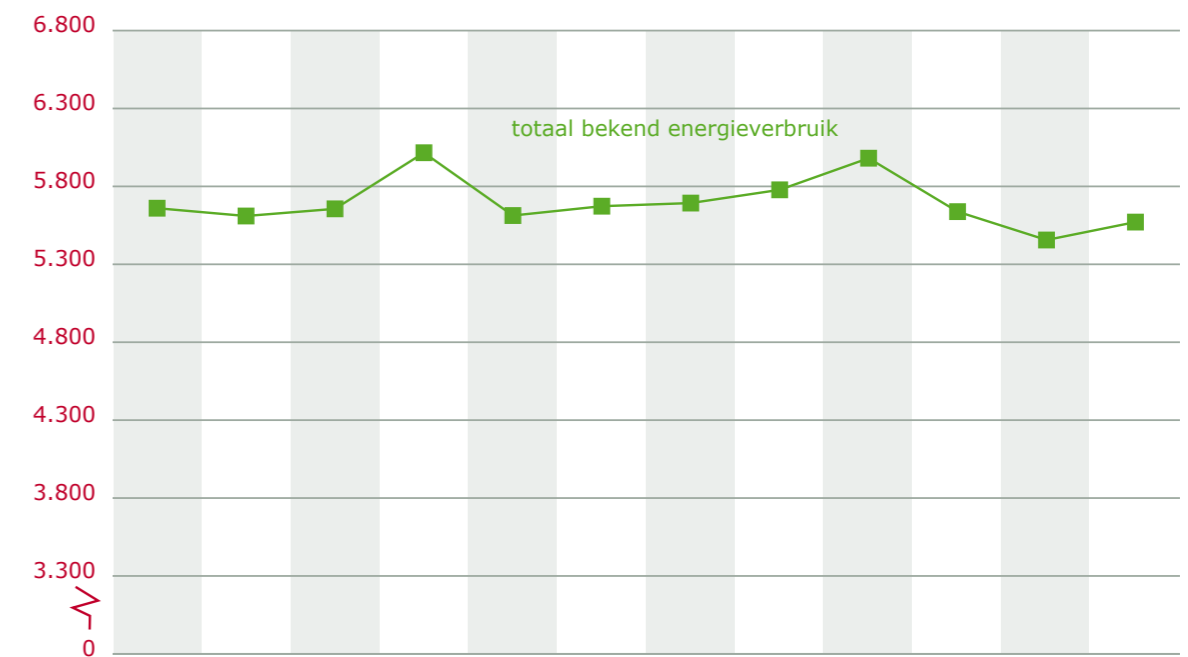
8 Voortgang energiebeleid gemeente Venray, CE-Delft, publicatienummer 21.210297.134, oktober 2021

3. Energie besparen

3.1 Doelstelling

Het huidige energieverbruik bedraagt ongeveer 5.600 TJ/jaar (peiljaar 2021, Klimaatmonitor). Dit energieverbruik is sinds 2010 (eerste peiljaar Klimaatmonitor) vrijwel onveranderd gebleven (zie figuur 3.1). De verwachting is dat het totale energieverbruik ook niet zal dalen de komende jaren en dat het Venrayse energieverbruik in 2050 nog steeds rond de 5.600 TJ zal liggen⁹. Forse verbeteringen in energie-efficiëntie in de diverse sectoren zorgen voor een lager energieverbruik maar dit wordt teniet gedaan door het extra energieverbruik als gevolg van bevolkingstoename en nieuwe toepassingen.

Figuur 3.1: energieverbruik Venray (bron: Klimaatmonitor)

Om te voorkomen dat onze energiebehoefte verder gaat stijgen, moeten we doorgaan met zoveel mogelijk energie besparen. Alle energie die niet wordt verbruikt, hoeft ook niet duurzaam te worden opgewekt. Daarnaast zetten we in op het gebruiken van zo laagwaardig mogelijke energie. Ons huis hoeven we niet te verwarmen met hele hoge temperaturen om het binnen behaaglijk te kunnen hebben.

⁹ EnergiePodium: Hoeveel Energie heeft Nederland in 2050 nodig?

3.2 Opgave per sector

Alle sectoren moeten een bijdrage moeten leveren in het besparen van energie:

Gebouwde omgeving

Panden moeten goed geïsoleerd zijn om ze op een duurzame manier te kunnen verwarmen. De opgave voor de gebouwde omgeving is in het Klimaatakkoord bij de gemeenten neergelegd. Aan de hand van de Transitievisie Warmte wordt uitvoering gegeven aan de benodigde maatregelen. De doelstellingen en uitwerking voor het besparen in de gebouwde omgeving staan in de *Transitievisie warmte Gemeente Venray 2022-2030* en het *Uitvoeringsprogramma Warmte en Besparen Periode 2022-2025*.

Industrie en landbouw

Voor de sectoren industrie en landbouw zijn landelijke afspraken gemaakt over energiebesparing. Denk bijvoorbeeld aan het gebruiken van restwarmte of het zelf opwekken van energie. De opgave van de gemeente is om deze besparingsafspraken waar mogelijk te faciliteren, toezicht te houden en hierop te handhaven. Dit gebeurt via de doelstellingen van team VTH en de Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Limburg.

Mobiliteit

Ook voor mobiliteit zijn landelijke afspraken gemaakt over energiebesparing. Denk bijvoorbeeld aan verplichtingen rondom de overstap naar elektrische bedrijfsmobiliteit. De opgave van de gemeente is om deze besparingsafspraken waar mogelijk te faciliteren, toezicht te houden en hierop te handhaven. Voor mobiliteit levert elektrificatie de grootste bijdrage aan de CO₂ reductie doelstellingen.

Elektriciteit

Door elektrificatie zal de vraag naar elektriciteit fors toenemen. De nadruk bij de CO₂ reductiedoelstelling voor de elektriciteitssector ligt op het vergroten van de hernieuwbare opwekcapaciteit. Dit is verder uitgewerkt in hoofdstuk 4.

3.3 Speerpunten

Om ervoor te zorgen dat de opgaves van de verschillende sectoren daadwerkelijk worden bereikt, hanteren we de volgende speerpunten.

Gebouwde omgeving

Speerpunt 1: Isolatie van woningen en utiliteit

Zie hiervoor programmalijnen twee en drie uit het Uitvoeringsprogramma Warmte en Besparen Periode 2022-2025. Ambitie is om in de periode tot 2030 de ca. 615 woningen met label D en lager en daarnaast gebouwen ten behoeve van utiliteit (commercieel en publiek vastgoed) te isoleren. De gemeente zet zich de komende jaren in om de rijksmiddelen uit het Nationaal Isolatieprogramma (SPUK NIP) te verkrijgen gericht op individuele woningen en deze subsidie zo volledig en doelmatig mogelijk te besteden.

Speerpunt 2: Aanpak energiearmoede

De gemeente ontvangt rijksmiddelen (SPUK energiearmoede) voor de bestrijding van energiearmoede. We zetten ons in om deze middelen volledig en zo doelmatig te besteden waarbij gestreefd wordt naar een structurele verbetering van de kwaliteit van de woningen. Deels betreft dit huurwoningen waarvoor de woningcorporaties of verhuurder verantwoordelijk zijn en waarvoor we prestatieafspraken maken. Conform het Uitvoeringsprogramma Warmte en Besparen Periode 2022-2025 worden ook energiecoaches ingezet bij de aanpak van de woningen met E,F,G-label en energiearmoede.

Speerpunt 3: Emissieloos bouwen

We onderzoeken de mogelijkheden voor emissieloos bouwen. Afhankelijk van de uitkomsten van dit onderzoek kan het gebruik van emissieloos bouw materieel de norm worden in aanbestedingen voor gemeentelijke projecten.

Industrie en landbouw

Speerpunt 4: Naleven energiebesparing in de industrie en landbouw

Om het energieverbruik in de industrie- landbouwsector te verlagen en te verduurzamen zetten we in de naleving van de bestaande verplichtingen. Het landelijke beleid bevat veel verplichtingen met grote verwachte effecten waar de industrie de komende jaren mee aan de slag moet:

- * Bedrijven voldoen aan de informatieplicht cf. Activiteitenbesluit Wm (vanaf 2024: Besluit activiteiten leefomgeving): melden energiegebruik en energiemaatregelen.
- * Bedrijven met elektriciteitsgebruik van meer dan 50.000 kWh/jaar of gasgebruik van meer dan 25.000 m³/jaar implementeren maatregelen met een terugverdientijd van minder dan 5 jaar. Daarbij maken ze gebruik van de erkende maatregelenlijsten. Voor de glastuinbouwsector zijn hierover specifieke afspraken gemaakt.
- * Bedrijven met een kleiner energiegebruik implementeren zoveel mogelijk maatregelen met een terugverdientijd van minder dan 5 jaar.
- * Bedrijven met geschikte daken benutten deze zoveel mogelijk voor duurzame energieopwekking met zonnepanelen.
- * Bedrijven verduurzamen hun wagenpark.
- * De gemeente ziet via de omgevingsdienst Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Limburg toe op het naleven van deze verplichtingen.

Mobiliteit

Speerpunt 6: Stimulering fietsgebruik

Meer fietsgebruik is goed voor het klimaat wanneer gekozen wordt voor de fiets in plaats van de auto. Programmaliijn zeven 'aanpak duurzaam vervoer' van het Uitvoeringsprogramma Warmte en Besparen Periode 2022-2025 draagt hieraan bij bijvoorbeeld door aantrekkelijke, veilige en snelle fiets-/loopverbindingen aan te leggen. Door middel van het stimuleren en faciliteren wil de gemeente zorgen dat inwoners en ondernemers vaker de auto laten staan.

Speerpunt 7: Stimulering elektrisch autogebruik

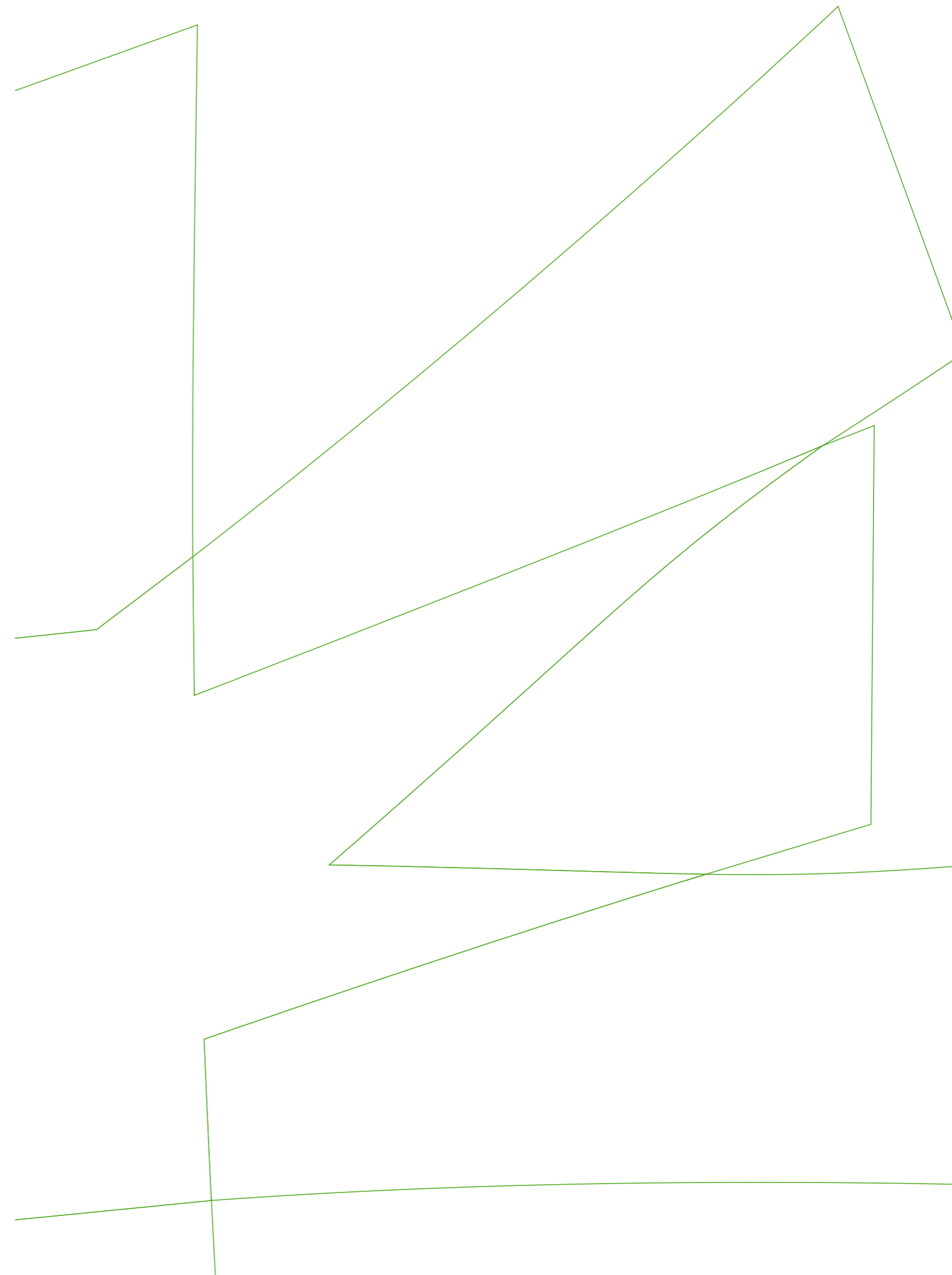
Het stimuleren van elektrisch personenvervoer met de auto helpt om de CO₂-uitstoot te verminderen. De rijksoverheid heeft verschillende regelingen om het gebruik van elektrisch rijden te stimuleren zoals de vrijstelling op motorrijtuigenbelasting en een lagere fiscale bijtelling. Daarnaast moeten vanaf 2030 alle nieuwe personenauto's die op de markt komen 100% elektrisch zijn.

We willen het gebruik van elektrisch rijden stimuleren via het plaatsen van laadpalen en het geven van het goede voorbeeld. Dit doen we door middel van de acties uit programmaliijn zeven 'aanpak duurzaam vervoer' van het Uitvoeringsprogramma Warmte en Besparen Periode 2022-2025. De gemeente wil in 2025 minstens 105 openbare laadpalen in de gemeente hebben. Daarna volgt de tweede fase van uitbreiding van laadpalen die wordt afgestemd op de verwachte vraag.

Speerpunt 8: Werken aan slimme mobiliteitsoplossingen

De gemeente werkt in de regio samen met andere gemeenten en partijen samen via Trendsportal. Trendsportal is een initiatief van de acht Noord-Limburgse gemeenten om samen met onder andere bedrijven en onderwijsinstellingen te werken aan slimme mobiliteitsoplossingen.

We willen de succesvol lopende projecten van het regionale Trendsportal continueren. Afhankelijk van de voortgang en capaciteit worden passende nieuwe projecten van Trendsportal opgepakt. Onderdeel hiervan is de realisatie van een waterstoftankstation voor meer dan tien vrachtauto's. Zie hiervoor ook programmaliijn zeven 'aanpak duurzaam vervoer' van het Uitvoeringsprogramma Warmte en Besparen Periode 2022-2025.

4. Een toekomstrobuust energiesysteem ontwikkelen

In ons huidige energiesysteem gebruiken we voornamelijk fossiele brandstoffen (olie, gas). Om de klimaatdoelstellingen te behalen moeten de fossiele brandstoffen worden vervangen door hernieuwbare bronnen zoals elektriciteit uit zon of wind of warmte uit de bodem. Een toekomstrobuust energiesysteem bestaat uit de volgende elementen die bijdragen aan een duurzame en betrouwbare energievoorziening voor onze inwoners en ondernemers:

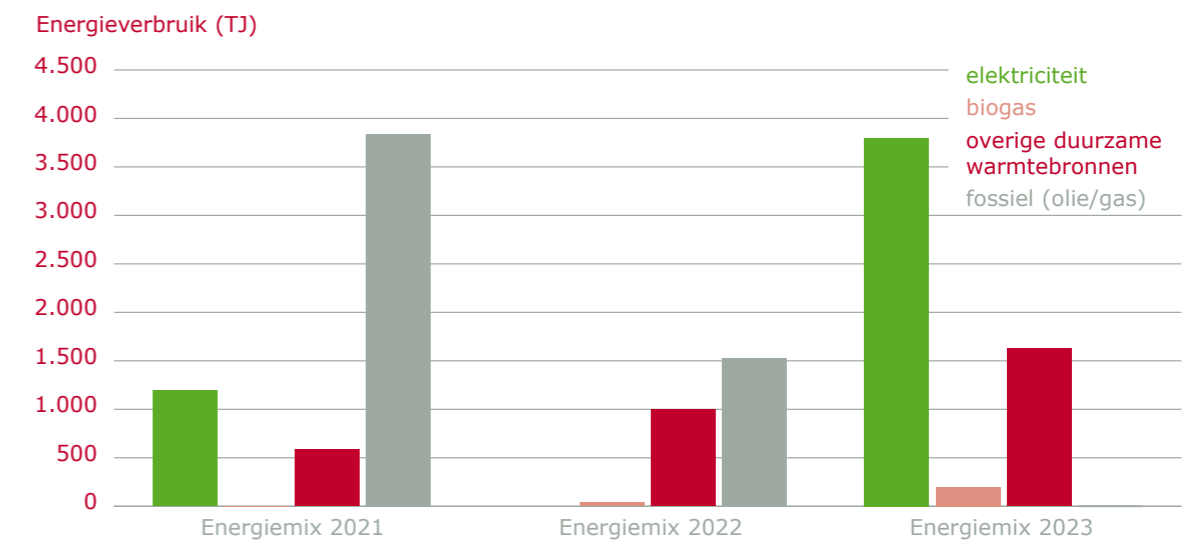
- * Een nieuwe energiemix
- * Van een centraal naar een decentraal systeem met opwek van hernieuwbare energie
- * Sterke en slimme netwerken

Deze elementen zijn in de volgende paragrafen nader uitgewerkt en vervolgens vertaald in speerpunten voor het beleid.

4.1 Nieuwe energiemix

4.1.1 Van fossiel naar hernieuwbaar

De energiebehoefte in Venray wordt nu nog voor meer dan 80% door fossiele brandstoffen gedekt. Met de vervanging van fossiele brandstoffen door hernieuwbare energiebronnen verandert ook de zogenaamde energiemix. Naast elektriciteit spelen ook groene waterstof en duurzame warmte (bijv. uit de bodem, water) een rol in de nieuwe energiemix.

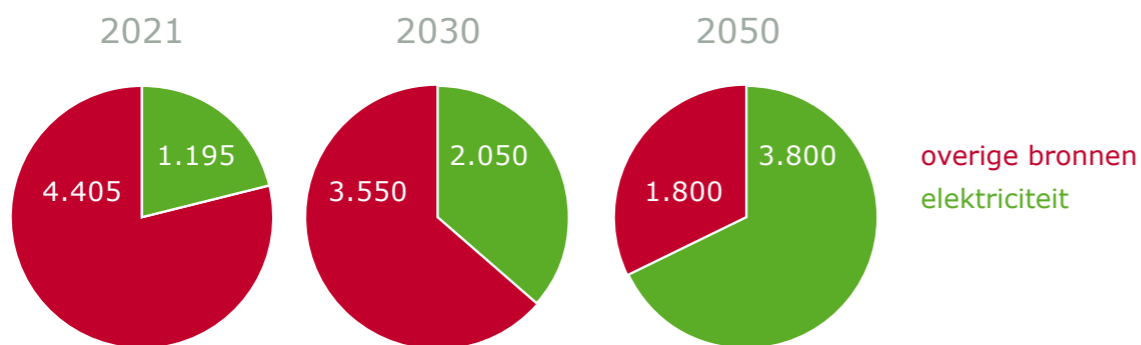
Figuur 4.1: Energiemix – in 2021 werd de elektriciteit voor 80% opgewekt uit fossiele energie, in 2035 moet dit 100% duurzame bronnen zijn¹⁰. Een deel van de opgewekte elektriciteit wordt in de toekomst omgezet in waterstof. De overige duurzame warmtebronnen betreffen momenteel de opwek met biomassa-WKK-installaties (ca. 600 TJ/jaar, bron: Klimaatmonitor). In de toekomst maken we meer gebruik van warmte uit de bodem of het oppervlaktewater (geo- en aquathermie).

10 Kamerbrief concept-Nationaal plan energiesysteem 2050 | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl

4.1.2 Elektriciteit als ruggengraat van het energiesysteem

Het Klimaatakkoord zet aan tot meer elektrisch rijden, elektrisch koken en het verwarmen van woningen en panden met warmtepompen om het gebruik van fossiele brandstoffen omlaag te brengen. Ook de industriesector zoekt naar elektrische alternatieven voor hun productieprocessen. Met name in de twee sectoren; industrie en mobiliteit, speelt elektrificatie een grote rol. Landelijk is de verwachting dat in 2050 tot circa 70% van de energiebehoefte door elektriciteit wordt gedekt¹¹. Dit proces waarbij het gebruik van elektriciteit steeds meer toeneemt, staat bekend als de elektrificatie van ons energiesysteem.

Zowel de warmtevraag als de motorbrandstoffen zullen grotendeels door elektriciteit of daaruit opgewekte waterstof worden vervangen. Voor Venray zou dit dan uitkomen op een elektriciteitsvraag van ca. 3.800 TJ (1.050 GWh). Dat is een ruime verdriedubbeling van de huidige elektriciteitsvraag in Venray (1.195 TJ, peiljaar 2021). Al deze elektriciteit moet op basis van de meest recente kabinetsplannen in 2035 duurzaam worden opgewekt om aan de klimaatdoelstellingen te voldoen¹². In de onderstaande figuren is de toename van de elektriciteitsvraag gevisualiseerd.

Figuur 4.2: Ontwikkeling vraag elektriciteit (in Terajoule)

Herkomst hernieuwbare elektriciteit

Verwacht wordt dat in 2050 ca. 60-70% van de benodigde elektriciteit door windmolens op zee wordt geproduceerd en ca. 5% door twee nieuwe kerncentrales^{13, 14, 15}. De rest zal door middel van zonnepanelen en wind op land geproduceerd moeten worden.

¹¹ [Stroomverbruik in 2050 dreigt te verdrievoudigen - met hogere energieprijzen als gevolg | Baaz.nl](#)

¹² [Kamerbrief concept-Nationaal plan energiesysteem 2050 | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

¹³ [Ambitieuze scenario's voor klimaatneutraal energiesysteem \(tno.nl\)](#)

¹⁴ [Kamerbrief over windenergie op zee 2030-2050 | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

¹⁵ [Kernenergie in Nederland | Duurzame energie | Rijksoverheid.nl](#)

Small Modular Reactors

Kernenergie in de vorm van kleine modulaire reactoren (Small Modular Reactors of SMR's) kan koolstofvrije energie produceren op kleine schaal. SMR's zijn moduleerbaar en hebben een klein vermogen (vanaf 10MW). Daarmee kunnen ze een duurzame aanvulling zijn op hernieuwbare energie in kleinere elektriciteitsnetten. Ze kunnen niet alleen elektriciteit, maar ook warmte en waterstof produceren. Wat we nu met gascentrales doen, namelijk bijspringen wanneer er te weinig wind of zon is om stroom op te wekken, kan met een SMR CO₂ vrij. Ook is er bij de zogenaamde vierde generatie SMR's geen noodzaak voor grote hoeveelheden koelwater. Deze reactoren gebruiken de nucleaire brandstof het meest efficiënt (dus weinig afval) en koelen met behulp van vloeibaar metaal, gesmolten zout of heliumgas. Ze bestaan vooralsnog echter alleen nog op papier, dat betekent dat er vóór 2030 zeker nog geen plek is voor kleinschalige kernenergie in de energiemix. Veiligheidsvoorschriften en vergunningentrajecten zorgen er daarnaast voor dat dit lange termijn ontwikkelingen zijn. En allereerst moet onderzocht worden of er een wens en behoefte is in Venray voor SMR's.

4.1.3 De rol van duurzame gassen in de energiemix

Waterstof

Voor een aantal toepassingen zoals zwaar transport en hoge temperatuur processen in de industrie is er op dit moment nog geen goede elektrische oplossing en blijft er behoefte aan energie uit andere bronnen, met name waterstof. De bestaande infrastructuur van gasleidingen kan na beperkte aanpassingen ingezet worden voor waterstof. Waterstof heeft naast de rol als brandstof ook een rol als opslagmedium. De verwachting is dat waterstof de komende periode een substantiële bijdrage kan leveren aan de transitieopgave.

Groengas

Groengas is biogas dat is opgewaardeerd tot aardgaskwaliteit. Het heeft dan dezelfde samenstelling als aardgas en kan via het bestaande gasnet getransporteerd en geleverd worden aan woningen en andere gebouwen. Biogas wordt gewonnen uit reststromen zoals mest, gft-afval, rioolslib, gewasresten en reststromen uit de voedingsmiddelen industrie. Het Rijk zet in op een bijmengverplichting van 20% biogas op het gasnet die toegerekend wordt aan de warmtebehoefte van de gebouwde omgeving¹⁶.

De potentie van biogas is in de RES-NML ingeschat op 2.500 TJ/jaar voor de hele regio. Naar rato van het aantal inwoners (8,3% van de totale regio) zou Venray dan kunnen rekenen op ca. 200 TJ/jaar. Daarbij tekenen we aan dat er nog zeer veel onzekerheden zijn over de daadwerkelijke potentie van biogas, vooral vanwege de transitie in het landelijke gebied. Hierdoor gaan in de landbouwsector zoveel veranderingen plaatsvinden dat nu

¹⁶ <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-340ab97d9dc06e18736afa124aba68be873a60b1/pdf>

geen betrouwbare uitspraak kan worden gedaan over de bijdrage van mestvergisting voor de productie van biogas.

4.1.4 Duurzame warmte

De resterende energiebehoefte in de energiemix van de toekomst bestaat voornamelijk uit warmte, met name nodig voor verwarming van woningen en gebouwen. Hiervoor kunnen duurzame warmtebronnen worden ingezet zoals bijvoorbeeld warmte uit de bodem of het oppervlaktewater of restwarmte van de industrie.

4.1.5 Speerpunten

We hanteren de volgende speerpunten om tot een nieuwe energiemix te komen. Omdat waterstof zowel een brandstof als een energiedrager is, komen de speerpunten hiervoor in 4.2 aan bod.

Speerpunt 9: Maken van gebiedsgerichte keuzes bij de verbouwing van het energiesysteem

Door planmatig samen te werken met netbeheerders, bedrijven en netgebruikers maken we kwalitatieve keuzes voor de energie infrastructuur. Dit omdat dit een ordenend principe is geworden in de ruimtelijke ontwikkeling. De lokale belangen inbrengen in de Provinciale MIEK.

In het Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie & Klimaat (MIEK) werkt de overheid samen met industrie, energieproducenten en netbeheerders om projecten voor de infrastructuur van energie en grondstoffen te versnellen. Dit zijn projecten die belangrijk zijn voor de verduurzaming van de industrie, gebouwde omgeving, landbouw en mobiliteit en voor de realisatie van windenergie op zee. Het doel is om met meer regie over de hele keten, de infrastructuur van opwek tot afname, en door het wegnemen van knelpunten in de besluitvorming van projecten de aanleg van energie- en grondstoffeninfrastructuur te versnellen en systeemintegratie te bereiken.

Speerpunt 10: Faciliteren van de toenemende vraag naar transportcapaciteit

Een uitbreiding van infrastructuur is nodig voor elektriciteit, waterstof en warmte. We reserveren tijdig ruimte om infrastructurele uitbreidingen mogelijk te maken. Het gaat dan bijvoorbeeld over ruimte voor MS-LS kabels en stations.

Speerpunt 11: Deelname aan de coalition of the willing groengas

De productie van biogas hangt nauw samen met de transitie in het landelijk gebied en de verwachte veranderingen in de landbouw en de veeteelt. Pas als er meer duidelijkheid is over deze ontwikkeling en de hoeveelheid mest die straks nog resteert, kan de gemeente een strategie bepalen voor het produceren van biogas en de bijdrage hiervan aan de energiemix. Ondertussen neemt Venray deel aan de RES NML coalition of the willing. Deze samenwerking doet onderzoek naar de potentie van groen gas in de regio, en de voor- en nadelen van verschillende scenario's.

Speerpunt 12: Inventarisatie van de mogelijkheden voor de opslag van warmte en koude in de bodem en geothermie

Woningen en gebouwen die worden verwarmd (en gekoeld) met duurzame energie uit de bodem vragen minder elektriciteit en ontlasten daarmee het elektriciteitsnet. Met warmte-koudeopslag (WKO) wordt warmte in de zomer in de bodem opgeslagen en in de winter benut en koude wordt op dezelfde manier in de zomer benut. Geothermie onttrekt warmte op grote diepte uit de bodem. We ondersteunen initiatiefnemers bij de ontwikkeling van WKO en geothermie. In RES NML verband wordt onderzocht wat de kansen voor geothermie of bodemenergie zijn. Conform programmalijn vijf in het *Uitvoeringsprogramma Warmte en Besparen Periode 2022-2025*.

Speerpunt 13: Verkenning SMR's

De provincie Limburg is de alliantie kernenergie gestart. Uit technisch onderzoek is gebleken dat kernenergie in Limburg haalbaar is in de vorm van kleine modulaire reactoren (SMR's). De alliantie gaat verder onderzoek doen en kennisdeling faciliteren rondom SMR's in Limburg. We verkennen de behoefte en mogelijkheden voor SMR's in Venray.

Speerpunt 14: Faciliteren van eigen initiatief inwoners en ondernemers

Er komen steeds vaker inwoners en ondernemers die al dan niet gezamenlijk hun panden aardgasvrij willen maken of een buurtbatterij willen plaatsen voor de tijdelijke opslag van energie. Inwoners, ondernemers, de woningcorporatie of andere partijen die kansen zien voor het aardgas vrijmaken van hun panden, faciliteren we met kennis en zo soepel mogelijke procedures.

4.2 Van een centraal naar een decentraal energiesysteem

4.2.1 Verschuiving naar decentrale opwekking

De fossiele energie die we nu gebruiken wordt centraal opgewekt of geproduceerd. Elektriciteit komt uit de vijf centrales die op verschillende plekken in Nederland staan. Ook gas, olie en autobrandstoffen komen uit centrale productiefaciliteiten. Bij de inzet van duurzame energiebronnen zien we een verschuiving van centrale naar decentrale opweklocaties. Denk aan de opwek van hernieuwbare elektriciteit van zonnepanelen op de daken van Venrayse woningen en bedrijven. Daarnaast zijn bijvoorbeeld ook de SMR's een vorm van decentrale opwek.

4.2.2 Aandeel lokale hernieuwbare opwek in de totale energiebehoefte

Als gemeente moeten we ons voorbereiden op deze verschuiving, te meer omdat de beschikbaarheid van energie ook steeds meer een vestigingsfactor voor bedrijven en instellingen wordt. Vraag is welk deel van de energiebehoefte in de toekomst door duurzame bronnen van buiten de gemeente, zoals wind op zee en mogelijk ook kernenergie, wordt voorzien en welk deel binnen de gemeentegrenzen zal moeten worden opgewekt. Over deze verdeling zijn landelijk geen afspraken of uitgangspunten vastgelegd.

Lokale hernieuwbare opwek betreft zowel zon op dak als zon op land. Grootschalige opwek van wind laten we op dit moment buiten beschouwing i.v.m. de radarzone en aanvliegroute van vliegbasis De Peel en Volkel. Er komen nieuwe landelijke kaders aan maar we verwachten dat deze radarzones een rol zullen blijven spelen en dat de mogelijkheden voor grootschalige opwek van wind beperkt zijn.

Doel: 45% lokale opwek

We houden vast aan de ambitie van de energiestrategie uit 2013 om in 2030 45% van de energiebehoefte in Venray lokaal – dus binnen de gemeentegrenzen - hernieuwbaar op te wekken. We zien namelijk dat de potentie voor het opschalen van hernieuwbare opwek van buiten de gemeente niet voldoende is om aan de vraag en de CO₂-reductiedoelstelling te voldoen.

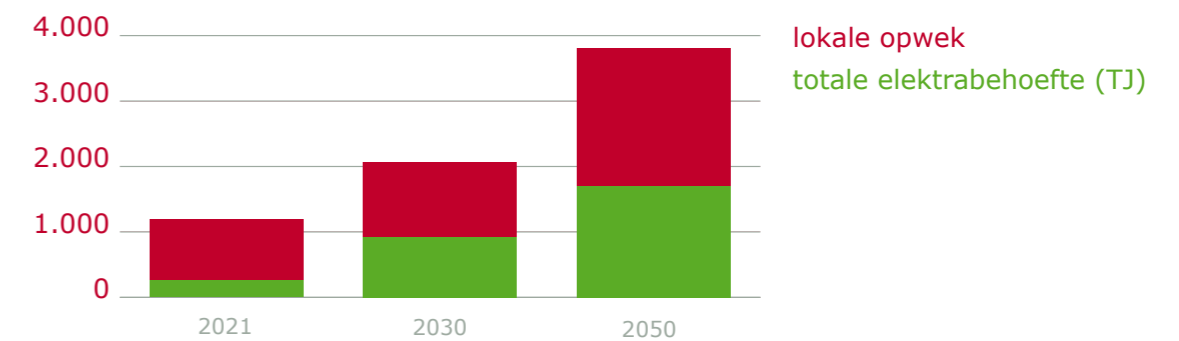
- * De voorspellingen voor de potentie van wind op zee liggen enorm uiteen. Uit het rapport 'Alles uit de kast. Een verkenning naar de opgaven voor het Nederlandse elektriciteitssysteem van 2030' blijkt dat de aanlanding van nog meer elektriciteit van wind op zee tot 2030 niet mogelijk is¹⁷.
- * Het vergroten van de import van hernieuwbare energie uit het buitenland is naar verwachting niet mogelijk voor 2030¹⁸.

17 Alles uit de kast - Eindrapportage werkgroep extra opgave <https://open.overheid.nl/documenten/rnl-d7c49bfc357ac5b0ebdc26e037e19818a3aa7876/pdf>

18 De EU heeft het doel om tegen 2030 voldoende internationale elektriciteitskabels te hebben om ten minste 15% van de in een lidstaat geproduceerde elektriciteit naar de buurlanden te kunnen exporteren. Zie ook: https://energy.ec.europa.eu/topics/infrastructure/electricity-interconnection-targets_en en <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2022/26/aandeel-hernieuwbare-energie-daalt-ondanks-stijging-zon-en-windenergie/statistische-overdracht>

- * Venray valt onder de RES-regio Noord- en Midden Limburg (NML). In 2021 heeft de RES NML een bod (RES 1.0) aan het Rijk gedaan om in 2030 1.200 GWh grootschalige hernieuwbare opwek van elektriciteit gerealiseerd te hebben. Deze opgave is in de RES 1.0 niet verdeeld onder de gemeenten. Dat betekent dat we om dubbeltelling te voorkomen, geen opwek uit de overige gemeenten van de RES NML regio aan Venray toeschrijven. De ontwikkeling van Energielandschap Wells Meer in gemeente Bergen (goed voor 293 GWh) vormt daarop de enige uitzondering omdat hier een intentie ligt om hierin mee te investeren. Het kabeltracé naar Wells Meer komt te lopen door de gemeente Venray naar station Keizersveld¹⁹. De verwachting is dat dit op zijn vroegst pas vanaf 2028 aan de orde kan zijn en dat het dan om een beperkte hoeveelheid aan Venray toe te schrijven opwekcapaciteit zal betreffen.

Daarop aansluitend hebben we ervaren dat het tussen 2013 en 2023 lastig was om de doelstelling voor hernieuwbare opwek ook daadwerkelijk te realiseren. Mede door de verwachte stijgende elektriciteitsvraag vinden wij het echter belangrijk ambitieus te blijven en onze aandacht niet te laten verslappen. Dit ook met het oog op de inzet die nog gepleegd zal moeten worden richting 2050.

Figuur 4.3: Ontwikkeling lokale opwekking van elektriciteit in Venray bij 45% lokaal

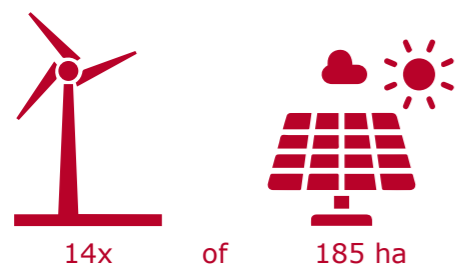
4.2.3 Opgave lokale opwek elektriciteit 2030

Uitgaande van een totale elektriciteitsbehoefte van ongeveer 2050 TJ in 2030 betekent dat een doel van 928 TJ om lokaal op te wekken. In het peiljaar 2021 werd 260 TJ lokaal hernieuwbaar opgewekt. Dan blijft nog **668 TJ** over om tussen 2021 en 2030 extra te realiseren.

Hoeveel is 668 TJ?

Om 668 TJ/jaar duurzaam te kunnen opwekken zijn 185 ha zonnepanelen of 14 grote windmolens nodig. Eerder hebben we al gemotiveerd waarom de ontwikkeling van windmolens in Venray niet kansrijk is.

19 <https://www.tennet.eu/nl/projecten/venray-bergen>

Figuur 4.4: Opgave 2030 t.o.v. 2021

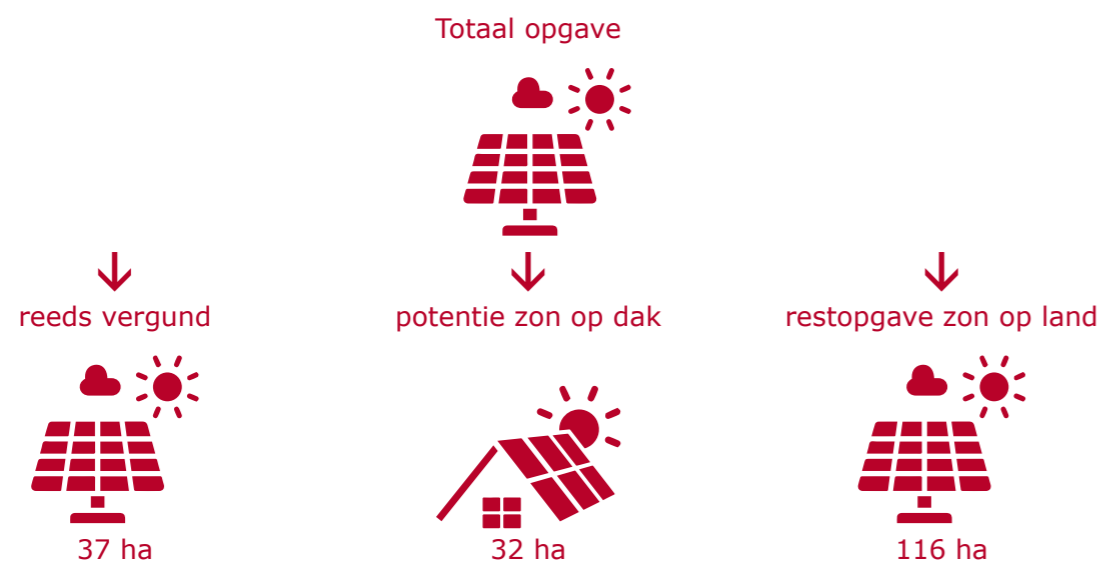
Waar gaan we deze opgave realiseren?

Van de 185 ha zonnepanelen is op dit moment reeds 37 ha vergund. Ondanks dat niet duidelijk is of deze parken ook gerealiseerd zullen worden trekken we deze vergunde zonneparken van de opgave af. Dan resteert een opgave van 148 ha zon.

Deze opgave kan voor een deel op de daken van woningen en gebouwen worden gerealiseerd:

- * De extra potentie van zonnepanelen op daken van woningen bedraagt ca. 12 ha.²⁰
- * De extra potentie van zonnepanelen op bedrijfsdaken bedraagt ca. 20 ha.²¹

De resterende opgave van 116 ha zal in de vorm van zonnepanelen op land moeten worden gerealiseerd.

Figuur 4.5: verdeling opgave lokale opwek

Om de 116 ha zon op land te realiseren maken we gebruik van de Limburgse zonneladder die voor Venray is aangepast in een 5 sporenbeleid. In het Kader Opwek Duurzame Energie (KODE) staat dit uitgewerkt en staan ook de uitsluitingsgebieden benoemd (zie bijlage 1). Dit zijn bijvoorbeeld gebieden nabij dorpskernen, met bijzondere cultuur- of natuurlandschappelijke waarde. Indien de kaders voor wind aangepast worden zal de manier om deze opgave te bereiken gerevalueerd worden.

Verzwarende kent echter ook een grens en daarom moet er ook naar andere oplossingen gezocht worden om vraag en aanbod van stroom goed op elkaar af te stemmen. Netcongestie is ook geen tijdelijk probleem, ook na 2027 zal dit aan de orde zijn. Eén van de oplossingen is het lokaal opslaan van lokaal geproduceerde energie. In de meest recente kabinetsplannen worden zonneparken gevraagd om een grootschalige batterijopslag te plaatsen als onderdeel van hun installatie. Naast opslag zijn er een aantal andere mogelijkheden: de stroom zoveel mogelijk direct gebruiken bijvoorbeeld om auto's op te laden of lokaal om te zetten in waterstof en deze te gebruiken voor industriële processen of transport. Dit maakt onderdeel uit van een sterk en slim netwerk. Hier gaan we in het volgende hoofdstuk verder op in. Al deze oplossingen vragen om samenwerking tussen overheden, bedrijfsleven en burgers.

Netcongestie

Op dit moment is in gemeente en de hele regio sprake van netcongestie. Netcongestie is de situatie waarin de vraag naar elektriciteit het aanbod overtreft - of andersom - en de capaciteit van het elektriciteitsnetwerk ontoereikend is om aan de vraag te voldoen of het aanbod naar elders te transporteren. Netcongestie remt momenteel de ontwikkeling van zonprojecten.

Om verdere netcongestie te voorkomen, zijn de netwerkbedrijven (Tennet en Enexis) druk bezig om het netwerk te verzwaren. Enexis verwacht dat tot 2027 geen nieuwe aansluitingen van grootschalige opweklocaties en aansluitingen van nieuwe bedrijven gerealiseerd kunnen worden in Venray. We zetten in op het voorbereiden van hernieuwbare opwekprojecten zodat deze van start kunnen gaan zodra er capaciteit op het net beschikbaar is. Een mogelijk nieuw onderstation ten behoeve van de gebiedsontwikkeling in het gebied ten westen van de kern Venray maakt hier onderdeel van uit.

4.2.4 Opgave lokale opwek duurzame warmte 2030

De mogelijkheden voor geothermie alsmede de inzet van groengas in de gebouwde omgeving (incl. de bijmengverplichting) worden binnen de RES NML onderzocht. We tekenen aan dat er nog zeer veel onzekerheden zijn over de daadwerkelijke potentie van geothermie alsmede van groengas, dit laatste vooral vanwege de transitie in het landelijke gebied. Hierdoor gaan in de landbouwsector zoveel veranderingen plaatsvinden dat nu geen betrouwbare uitspraken kunnen worden gedaan.

20 In 2021 werd 258 TJ (ca. 28% van het totaal) opgewekt via zonnepanelen op de daken van woningen en (bedrijfs)panden. Van de opwek via zonnepanelen komt 20,6% (53 TJ) van de daken van woningen. In 2021 beschikte 35% van de Venrayse woningen over zonnepanelen (bron klimaatmonitor). De ambitie is om dit te verdubbelen.

21 UP Warmte en Besparen 2022-2025

4.2.5 Speerpunten

We hanteren de volgende speerpunten om tot meer lokale opwek te komen.

Speerpunt 15: Klein- en grootschalige opwek zon op dak

We willen dat daken van particulieren, bedrijven en maatschappelijk vastgoed zoveel mogelijk benut worden voor de opwek van zonne-energie. Dit levert de minste overlast op en de bewoners en ondernemers plukken hier zelf direct de vruchten van.

- * Zon op daken woningen: in 2030 liggen op 70% van de geschikte daken gemiddeld 10 zonnepanelen (tevens RES-NML-doel). Dit is een verdubbeling ten opzichte van peiljaar 2021. We monitoren de ontwikkelingen en onderzoeken mogelijke stimulering wanneer deze achterblijven.
- * Zon op daken bedrijven, commercieel en maatschappelijk vastgoed en agrarische ondernemers: in 2030 is het areaal zonnepanelen toegenomen van 60 ha naar 80 ha. We monitoren de ontwikkelingen en onderzoeken mogelijke stimulering wanneer deze achterblijven.
- * Zon op parkeerplaatsen: openbare parkeerplaatsen kunnen worden overdekt met zonnepanelen. De mogelijkheden hiervoor worden onderzocht. Indien mogelijk is in 2030 ten minste 30% van de kansrijke parkeerplaatsen voorzien van zonnepanelen.
- * Bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024 krijgt de gemeente in het kader van het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) de bevoegdheid om via een zogenoemde maatwerkregel in het Omgevingsplan te eisen dat nieuwe en bestaande gebouwen voor industrie en overige functies (schuren, parkeergarages, etc.) hun dak moeten gebruiken voor duurzame opwek van energie of klimaatadaptatie. De gemeente kan hierbij gebiedsgericht differentiëren. Voorwaarde bij nieuwbouw is dat de daken niet al onder de voorgenomen BENG-eisen (Bijna Energieneutrale Gebouwen) vallen. De BENG-eisen verplichten tot de opwek van minimaal 50% hernieuwbare energie, gerelateerd aan eigen energieverbruik van het gebouw. De gemeente onderzoekt op welke wijze van deze bevoegdheid gebruik gemaakt kan worden. Gedacht wordt aan de uitwerking hiervan in het Omgevingsplan.

Speerpunt 16: Klein- en grootschalige opwek zon op land

Omdat we de CO₂ reductie doelstelling niet halen met alleen zon op dak bieden we ook ruimte aan zon op land. Hiervoor zijn vijf sporen geïdentificeerd voor Venray gebaseerd op de Limburgse zonneladder. We ondersteunen initiatieven voor zon op land en toetsen deze aan de hand van KODE. Hierin staan pijlers waaraan deze initiatieven moeten voldoen, denk bijvoorbeeld aan landschappelijke inpassing, integraal en inclusief:

- * Landschappelijke inpassing: een zonnepark vindt ruimtelijk logisch aansluiting bij de kenmerken van de plek waar deze beoogd wordt. Iedere plek heeft daarbij zijn eigen verhaal en kenmerken zoals bebouwingsstructuren, verkavelingspatronen en landschapselementen.
- * Integraal: hierbij wordt gekeken naar de kansen en mogelijkheden om duurzame energieopwekking met de andere opgaven te integreren zodanig dat ze elkaar versterken en een robuust toekomstbestendig gebied ontstaat.
- * Inclusief: de inwoners en ondernemers in Venray profiteren mee van de ontwikkeling van zonne-energie.

Naast het toetsen van initiatieven starten we ook met het opstellen van een energieke gebiedsvisie in spoor 5 waarbinnen een deel van de opdracht voor hernieuwbare opwek kan landen.

Speerpunt 17: Wind op land

Voor windprojecten worden nieuwe landelijke normen ontwikkeld. Zodra deze beschikbaar zijn, kijken we wat deze normen betekenen voor de mogelijkheden voor windenergie in Venray. Kleine windturbines (tiphoogte max. 15 meter, max. 20 kW) zijn al mogelijk (zie KODE).

Speerpunt 18: Onderzoeken mogelijkheden collectieve warmtevoorziening voor de gebouwde omgeving

Een collectieve warmtevoorziening kan een belangrijk onderdeel zijn van het nieuwe energiesysteem gebaseerd op duurzame warmte. Alles wat niet individueel maar collectief opgepakt kan worden is duurzamer en biedt mogelijkheden voor besparing. In samenwerking met de RES-NML onderzoeken we de mogelijkheden voor de ontwikkeling van een duurzame warmtevoorziening conform de aanpak uit het *Uitvoeringsprogramma Warmte en Besparen Periode 2022-2025*.

Speerpunt 19: Regionale afstemming en samenwerking om opwek zo veel mogelijk te faciliteren

In samenwerking met de provincie, regio en netbeheerders werken we aan oplossingen voor netcongestie. Bijvoorbeeld door gezamenlijke overzichten op te stellen met verwachte aansluitingen en door vergunningprocedures zo soepel mogelijk te laten verlopen. Het provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK) en het integraal programmeren onder het pMiek is hierbij leidend.

4.3 Sterke en slimme netwerken

4.3.1 Vraag en aanbod op korte afstand en opslag

Met sterke en slimme netwerken willen we een oplossing bieden voor netcongestie. Een slim energienetwerk, ook wel smart grid genoemd, is een netwerk dat gebruik maakt van digitale technologieën om vraag en aanbod van energie beter op elkaar af te stemmen. Het maakt gebruik van tweerichtingsverkeer. Dit zorgt voor een efficiënter gebruik van energie en maakt het mogelijk om meer hernieuwbare energie te integreren. Een sterk en slim energienetwerk maakt daarnaast gebruik van opslagtechnologieën, zoals batterijen en waterstofopslag, om energie op te slaan wanneer er een overschot is en deze op een later moment te gebruiken wanneer er een tekort is. Groene waterstof is cruciaal voor de industrie en het (internationaal) transport en heeft daarmee een systeemrol in het toekomstige energiesysteem.

Bij een slim netwerk liggen vraag en aanbod idealiter op zo kort mogelijke afstand van elkaar. We bekijken slimme netwerken niet alleen vanuit de technologiekant maar ook vanuit de sociale kant. Het is een samenwerking waarbij afstemming en medewerking heel belangrijk is.

4.3.2 Opslag van energie in een decentraal energiesysteem

Hernieuwbare energie kent grote leverpieken wanneer er veel zon of wind is maar weinig vraag is of andersom. Denk maar aan het aanzetten van de oven en afwasmachine in de avond terwijl de zon net onder is.

Deze mismatch tussen vraag en aanbod gebeurt in een dag-nacht ritme en is ook seizoensgebonden. In de winter verbruiken we veel meer energie terwijl we minder opwekken. Door de transportbeperkingen van het net (netcongestie) is het belangrijk om energie op te kunnen slaan. Daarvoor bestaan de volgende opties.

Batterijopslag

Batterijen krijgen een steeds belangrijkere rol in het energiesysteem. In het (concept) Nationaal Plan Energiesysteem (NPE) wordt veel van batterijopslag verwacht²². Ook worden zonneparken verplicht om een grootschalige batterijopslag te plaatsen²³. Ontwikkelingen rondom de opslag in batterijen volgen elkaar in rap tempo op. Er zijn veel verschillende typen batterijen en er komen steeds meer batterijtechnologieën op de markt. Deze zijn steeds beter geschikt voor lange gebruikstijden en grote vermogens. De meeste batterijen zijn geschikt voor dag-nacht overbrugging. Seizoensopslag vraagt een zeer grote capaciteit (denk 100 MWh). Voor thuisbatterijen zijn er innovaties als de zoutwater batterijen²⁴. Voorbeelden van een goede schaalbare nieuwe technologie voor grootschalige opslag is bijvoorbeeld de flow batterij²⁵. We vinden het belangrijk om, aansluitend op het beleid van de rijksoverheid, in Venray ervaring op te doen met de inzet van batterijen en innovatieve technologieën toe te passen.

Waterstofconversie

Waterstof speelt een belangrijke rol in de energietransitie. Waterstof is naast een brandstof ook een energiedrager. Hernieuwbaar opgewekte elektriciteit hoeft dan niet tijdens de piek op het net gezet te worden maar de energie kan door gebruik van waterstof als energiedrager op een later moment gebruikt worden, bijvoorbeeld als brandstof of grondstof voor de industrie.

De grootste uitdaging is het identificeren van groene waterstoftoepassingen die voldoende rendement opleveren, dit omdat momenteel de kosten van de productie van groene waterstof nog hoger zijn dan de kosten van de alternatieven. Innovaties zullen elkaar snel opvolgen, beide technisch (rondom efficiency en transport) alsmede economisch (businessmodellen). Het is belangrijk voor Venray om ervaring op te doen met groene waterstof om in de rol van waterstof in het toekomstig energiesysteem te kunnen voorzien.

Warmteopslag

Ook opslag van warmte is een belangrijk onderdeel van een robuust energiesysteem. Het opslaan van thermische energie kan op vele manieren. Door warmte-koude opslag (WKO) wordt warmte in de zomer in de bodem opgeslagen en in de winter benut en koude wordt op dezelfde manier in de zomer benut. Ook kan warmte in zout, stenen en beton worden opgeslagen of warm water in aquifers en buffervaten. Daarnaast kan overtollige opgewekte elektriciteit in warmte worden omgezet en bijvoorbeeld worden opgeslagen in de bodem.

22 <https://www.rvo.nl/onderwerpen/energiesysteem/nationaal-plan-energiesysteem>

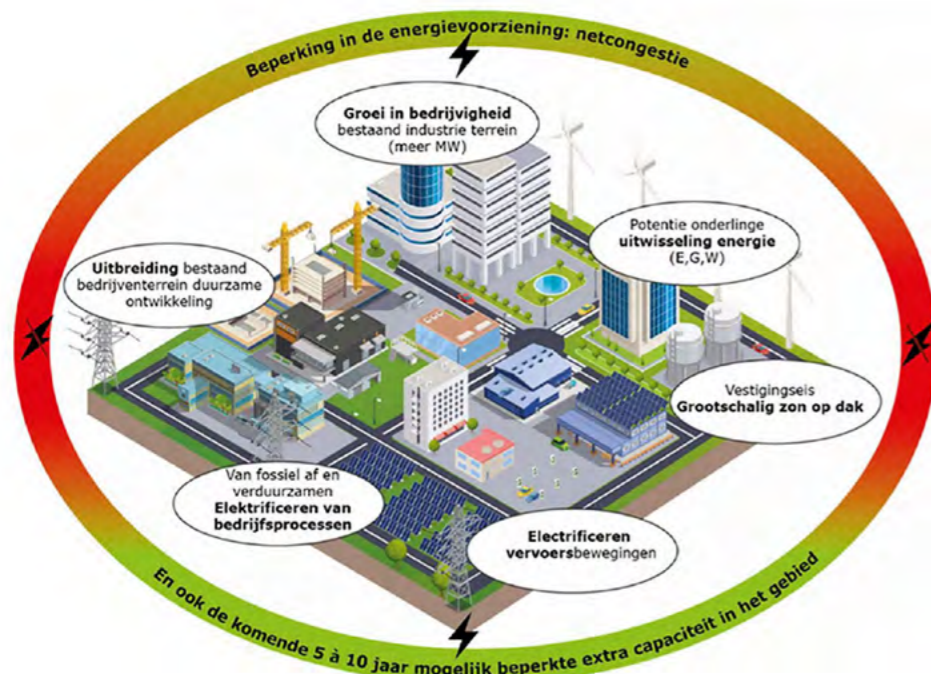
23 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2023/07/06/kamerbrief-zonnebrief>

24 Wanneer zout en zoetwater met elkaar in contact komen, ontstaat er elektriciteit.

25 Ionen worden doorgelaten van de ene vloeistof door een membraan naar de andere vloeistof. Dit veroorzaakt een elektrische stroom die kan worden opgevangen door de elektrode.

4.3.3 Samenwerking in energieclusters

In een decentraal energiesysteem waarbij we lokaal hernieuwbare energie opwekken willen we die energie idealiter ook lokaal gebruiken. Een decentraal energiesysteem koppelt zowel groot- als kleinschalig gebruik aan elkaar. Er zullen clusters gebruikers komen, bijvoorbeeld in de vorm van een energiehubs in een wijk of op een industrieterrein.

Figuur 4.6: Bedrijventerrein als (smart) energiehubs

Energie- of mobiliteitshubs

Een energiehubs is eine lokale samenwerking zwischen mehreren Parteien auf dem Gebiet der Energie. Diese Parteien stimmen Energieerzeugung, -speicherung, -umwandlung und -verbrauch gegenseitig ab mit Hilfe digitaler Technologie, so dass die totale Spitzenlast reduziert wird. Dies können Unternehmen, aber auch Gruppen von Haushalten sein. Die Energie wird vorzugsweise direkt an der Hub erzeugt. Die Speicherung der erzeugten Energie kann in Batterien (auch Batterien von (Fracht)autos) oder in Form von Wasserstoff stattfinden.

In der ersten Phase wollen wir Unternehmen helfen, Energie auszutauschen und gegenseitig Geschäftsprozesse abzustimmen, um Nachfrage und Angebot gegenseitig abzustimmen. Das lokale Abstimmen von Nachfrage und Angebot an Energie kann dazu beitragen, die Energiekosten zu senken. Auch können diese Energiehubs beim Verhindern von Überlastungen durch Zusammenarbeit und gegenseitige Vereinbarungen über effizienten Energieverbrauch helfen. Die Aufgabe für die Standortpolitik ist es, die Rechnung mit dem Energieprofil neuer Unternehmen abzustimmen, so dass dies zu einem effizienten Energienetzwerk beiträgt.

4.3.4 Speerpunten

Wir behandeln die folgenden Schwerpunkte, um zu starken und schlauen Netzwerken zu kommen.

Speerpunt 20: Omzetting van hernieuwbare stroom in groene waterstof

Venray will die Entwicklung der Produktion von grünem Wasserstoff weiter stimulieren, vorzugsweise in direkter Kombination mit der Entwicklung von Solarenergie. Wir wollen Piloten ermöglichen und unterstützen Initiativen, um Erfahrung zu sammeln mit der Produktion (und Distribution) von grünem Wasserstoff.

Venray verfügt über Infrastruktur, die Raum bieten kann für Wasserstoff. Es gibt ein Gasverteilungsstation Ysselsteyn. Möglich ist es, dass in der Zukunft Wasserstoff direkt importiert wird auf einer (angepassten) Gasleitung. Auch gibt es in Horst an der Maas ein Wasserstoff Tankstation, an dem Wasserstoff möglicherweise geliefert werden kann. Industrie (möglicherweise ein Energiehub) ist eine andere mögliche Abnehmer.

Speerpunt 21: Opslag in batterijen

Wir finden es wichtig, anknüpfend an die Politik der Regierung, Erfahrung zu sammeln mit dem Einsatz von Batterien. Wir wollen Piloten unterstützen, die Netzauslastung reduzieren und dabei denken wir in der ersten Phase an:

- * Batteriespeicherung bei Solarparks: große Batterien können dafür sorgen, dass mehr Solarparks ohne Netzverstärkung an derselben Netzanbindung angeschlossen werden können. Es ist notwendig, eine Beschleunigung der Entwicklung von erneuerbarer Energie zu ermöglichen. Außerdem ist vorgesehen, dass die Installation von Batteriespeicherung bei neuen Solarfeldern verpflichtend sein wird²⁶.
- * Gridbatterien: unabhängig stehende Batterieparks, die nur zum Laden und Entladen im Stromnetz eingesetzt werden.
- * Zuhause oder Nachbarschaftsbatterie (auch auf Industriegebieten): tägliche Unterschiede werden hiermit aufgefangen.

Speerpunt 22: Opslag van warmte en koude in de bodem

Wir verfolgen zusammen mit den Regierungen die Entwicklungen rund um die Speicherung von Wärme und wollen Erfahrung sammeln mit der Anwendung hiervon. Dies wird auch ein Teil sein der Umgestaltung der Wärme in 2024.

26 <https://open.overheid.nl/documenten/f5e579da-c9ce-4ce2-aad1-425968367b04/file>

Speerpunt 23: Onderzoek naar de mogelijkheden voor gericht vestigingsbeleid voor bedrijven

We onderzoeken of het mogelijk is om bij de uitgifte van nieuwe bedrijfsterrinen het energieprofiel een rol te laten spelen. Hierdoor kunnen de gevolgen van netcongestie voor bedrijven geminimaliseerd worden. We streven daarbij naar een optimaal afgestemde vraag en aanbod van elektriciteit en eventuele restwarmte of waterstof.

Speerpunt 24: Energie- en mobiliteitshubs op bedrijventerreinen

We faciliteren en stimuleren de ontwikkeling van energie- en mobiliteitshubs. De meeste kansen hiervoor liggen op het bedrijventerrein Smakterheide.

5. Organisatie

Om uitvoering te geven aan de energiestrategie wordt een passende organisatie ingericht, de benodigde middelen worden gereserveerd en er wordt samenwerking in de regio gezocht. Omdat ontwikkelingen elkaar in rap tempo opvolgen kiezen we voor een wendbare organisatiestructuur en regelmatige peilmomenten.

Uitvoeringsprogramma's

De speerpunten uit de voorgaande hoofdstukken worden vertaald in een programmatische aanpak met een uitvoeringsprogramma gekoppeld aan elke programmalijn. De aanpak volgt waarschijnlijk de volgende vier programmalijnen:

- * Energie besparen (in afstemming met de Transitievisie Warmte 2022-2030 en het Uitvoeringsprogramma Warmte en Besparen Periode 2022-2025)
- * Nieuwe energiemix
- * Decentrale hernieuwbare opwek
- * Sterke en slimme netwerken

Middelen

De financiële consequenties zullen pas duidelijk worden bij deze uitwerking van de energiestrategie in uitvoeringsprogramma's. De verwachting is dat de bestaande budgetten alsmede de aangevraagde rijksbudgetten niet voldoende zijn voor de uitvoering. Vanuit het Venray Vergoent budget zijn wel de opgenomen onderzoeken en verkenningen (personele lasten en onderzoeken) gedekt.

Monitoring

Als onderdeel van de afzonderlijke uitvoeringsprogramma's werken we een monitoringsstrategie uit. Hiermee toetsen we niet alleen of we op koers liggen om de gestelde CO₂ reductiedoelen en ambities richting 2030 te behalen maar ook of we de invulling van het toekomstige energiesysteem, zoals nu voorgesteld, verder richting kunnen geven of aan moeten passen.

Interne organisatie

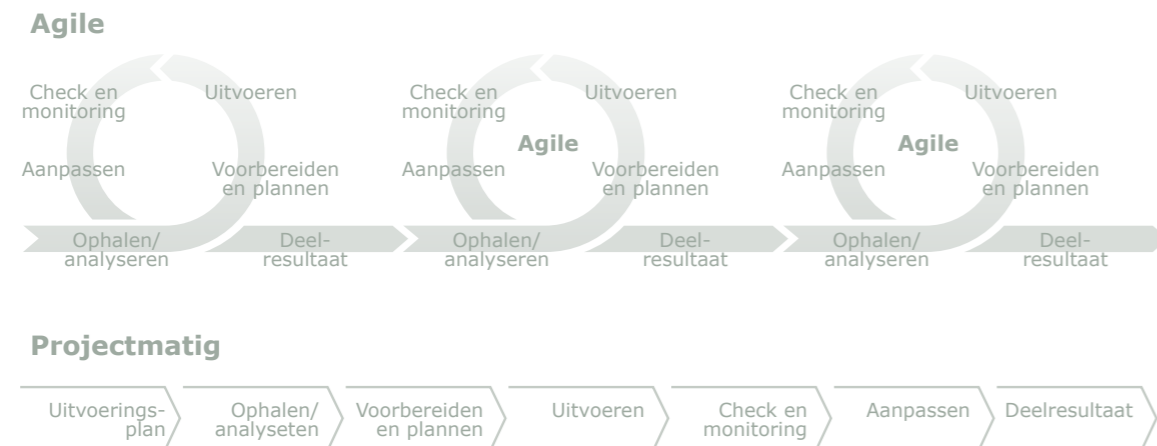
De interne organisatie moet aansluiten op de uitvoeringsprogramma's. Omdat het onderwerp energietransitie verschillende domeinen raakt, willen we per programmalijn een integrale werkgroep inrichten met vertegenwoordigers uit de relevante domeinen. De voorlopige opzet is als volgt. De definitieve opzet voor de interne projectorganisatie bepalen we aan de hand van de uitvoeringsprogramma's.

Figuur 5.1: Voorlopige opzet interne projectorganisatie

Projectmatig en wendbaar werken

Binnen de werkgroepen kan gewerkt worden volgens een projectmatige methode of een agile (wendbare) methode. Bij projectmatig werken liggen begin- en eindpunt precies vast en worden deelresultaten in een tijdsplanning gezet. Bij agile werken wordt in korte sprints gewerkt die telkens een deelresultaat opleveren maar is het eindresultaat nog niet volledig uitgewerkt.

Lokale samenwerking

De gemeente werkt samen met andere partijen in de uitvoeringsprogramma's die volgen op de strategie. Denk hierbij bijvoorbeeld aan:

- * Ondernemers en ondernemersverenigingen.
- * Inwonerscollectieven als energiecoöperaties en dorpsraden.
- * Partijen rondom de besparingen in de gebouwde omgeving: Woningcorporaties, duurzaam bouwloket, Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Limburg.
- * Netbeheerders: Enexis, TenneT en Gasunie.
- * Samenwerkingen rondom kennis en kennisoverdracht zoals binnen de RES NML en andere gemeenten.

Regionale samenwerking

Via de RES NML wordt samengewerkt op de thema's energie besparen, energiesystemen, duurzame warmte en organisatie & participatie. De samenwerking binnen de thema's richt zich op onderzoek en kennisdeling. Deelnemers in de RES NML zijn: de vijftien gemeenten in Noord- en Midden-Limburg, Provincie Limburg, Waterschap Limburg en Enexis. Via het samenwerkingsverband tussen acht gemeenten in Noord Limburg: Trendsportal wordt samengewerkt binnen de sector Mobiliteit.

Bijlage 1 KODE - Zon

Kader Opwek Duurzame Energie (KODE)

Op 29 oktober 2019 is KODE vastgesteld door de gemeenteraad en in 2021 is het kader geëvalueerd. In het kader van de herijking van de Energiestrategie 2030 is KODE herzien. De voorliggende nieuwe versie van KODE zijn de elementen uit de voorgaande editie en de evaluatie verwerkt en aangevuld met nieuwe kaders voor de opwek van groene waterstof en batterijopslag. Hiermee krijgt KODE een integraal karakter en sluit aan op de verbrede scope van de energiestrategie.

Doel

Doel van het kader is om handelingsperspectief te geven aan initiatiefnemers, gemeente, inwoners en overige belanghebbenden. Daarbij ligt de nadruk op landschappelijke en ruimtelijke inpassing.

We willen recht doen aan alle aspecten en betrokkenen inzake de noodzakelijke hernieuwbare opwek. Dit kader biedt mogelijkheden voor ontwikkelaars, grondeigenaars en inwoners (om te participeren en initiatieven te ontwikkelen) en tevens doet het recht aan het karakter en de functies van het landschap. Venray is en blijft mooi om te wonen, werken en leven. Daar zorgen we met elkaar voor.

Zonneprojecten (initiatieven) die vergunningplichtig zijn op grond van het omgevingsplan (van rechtswege) of die vergunningplichtig zijn als buitenplanse omgevingsplanactiviteit kunnen worden vergund als het initiatief invulling geeft aan alle benodigde pijlers (doelen) zoals hieronder uiteengezet. Om initiatieven te kunnen toetsen zijn deze pijlers (doelen) uitgewerkt. Deze vormen het toetsingskader en daarmee het handelingsperspectief.

Pijlers en doelen voor zonprojecten

We onderscheiden vijf pijlers die vertaald zijn naar vijf doelen waaraan initiatieven middels uitgangspunten kunnen worden getoetst. **Initiatiefnemers geven inzicht in de door hen gedane onderzoeken en afwegingen van de pijlers, vertaald in doelen, waaraan het initiatief wordt getoetst.** De vijf pijlers betreffen de vier pijlers uit de Omgevingsvisie (Ruimte, Omgeving, Locatie, Eigenaarschap) plus een extra vijfde pijler (Integraal):

* **Ruimte:** *zuinig en zorgvuldig gebruik van de ruimte.*

Onderscheid maken tussen gebieden waar zonneprojecten toegestaan of uitgesloten worden.

* **Integraal:** *koppeling met andere opgaves.*

Waar mogelijk uitgaan van dubbel ruimtegebruik, waar dit niet kan wordt gekeken of gebiedsontwikkeling door inzet van energieopwekking een impuls kan worden gegeven (denk aan agrarische ontwikkeling of natuurontwikkeling op den duur

- * **Omgeving:** *samenwerken aan een acceptabel plan.*
Een robuuste omgevingsdialoog gedurende de planperiode en daarna.
- * **Locatie:** *esthetica, inpassing, verbetering kwaliteit en ecologie.*
Werken aan projecten die de kwaliteit van de omgeving verbeteren.
- * **Eigenaarschap:** *eerlijk verdelen van lusten en lasten.*
Borgen dat de economische voordelen in aanleg en exploitatie voor een deel in de regio en gemeente blijven.

Ruimte	Toets 1 Zuinig en zorgvuldig ruimtegebrek
Integraal	Toets 2 Koppeling met andere opgaves
Omgeving	Toets 3 Samenwerken aan een acceptabel plan
Locatie	Toets 4 Esthetica, inpassing, verbetering kwaliteit
Eigenaarschap	Toets 5 Eerlijk verdelen van lusten en lasten

De pijlers zijn hieronder nader uitgewerkt.

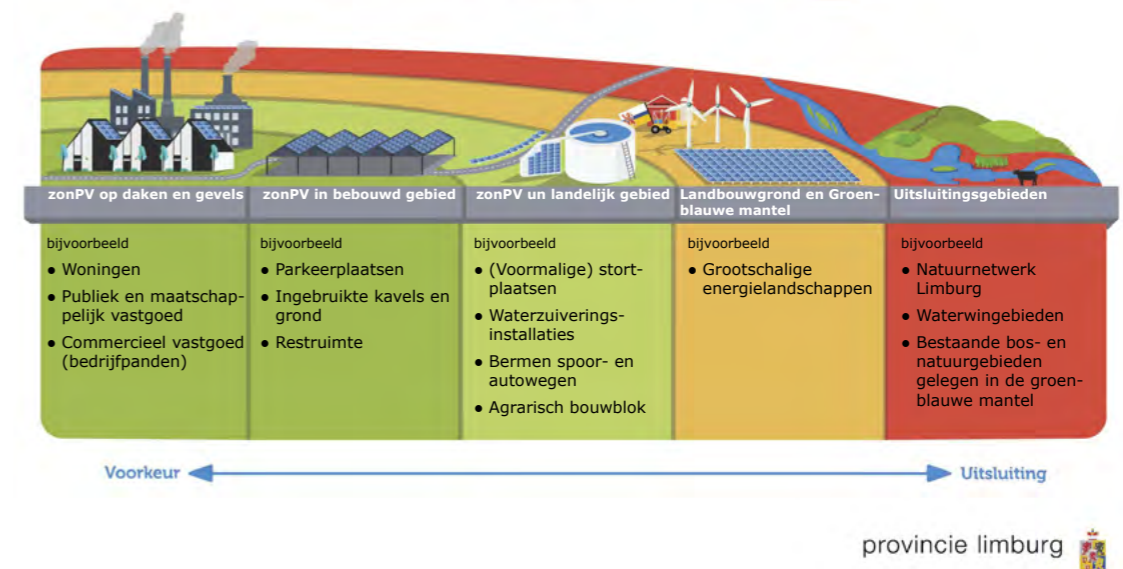
Pijler 1: Ruimte, inzetten op zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik

We volgen de Limburgse Zonneladder. De Limburgse zonneladder is in lijn met de motie Dik-Faber, die beschreven staat in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI). De Limburgse zonneladder is als volgt (niet volgtijdelijk):

1. Op daken en gevels van gebouwen;
2. Onbenutte terreinen in bebouwd gebied;
3. Gronden in buitengebied met een andere primaire functie dan landbouw of natuur;
4. Gronden in gebruik voor landbouw en gronden gelegen binnen de groenblauwe mantel;
5. Uitsluitingsgebieden (Natuurnetwerk Limburg en waterwingebieden en bestaande bos- of natuurgebieden binnen de groenblauwe mantel).

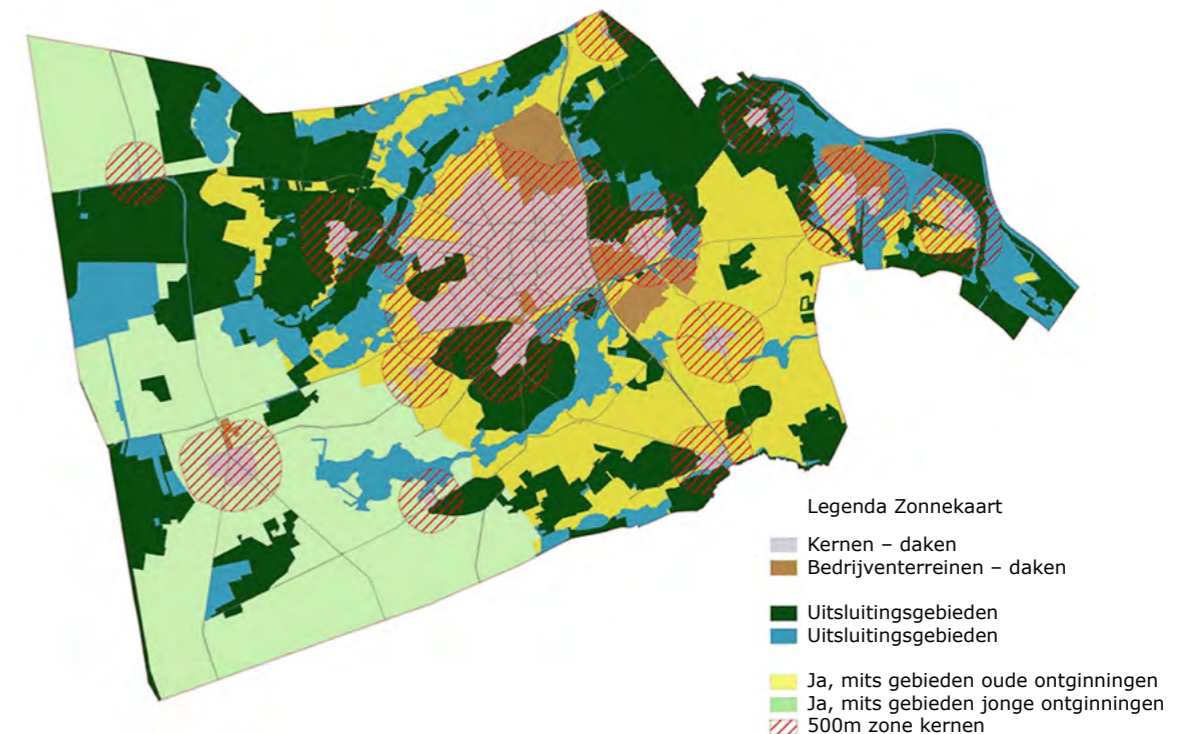
Essentie van deze lijn is om bij de duurzame opwek van zonne-energie landbouwgronden en natuurgebieden zoveel mogelijk te ontzien (deels uitsluitingsgebieden en nee-tenzij-principe). De gemeente richt haar beleid primair op zon op dak en op gevels én het benutten van andere mogelijkheden in bebouwd en onbebouwd gebied (meervoudig ruimtegebruik treden 1 t/m 3).

De Limburgse Zonneladder

Uitsluitingsgebieden: waar kan het niet?

In de volgende gebieden is de aanleg van zonneparken uitgesloten.

Natuurgebieden

Verspreid door de gemeente liggen natuurgebieden met een scala aan labels, zoals delen van het Maasdal, gebieden deel uitmakend van NatuurNetwerk Nederland, de via POL Limburg benoemde goud-, zilver- en bronsgroene gebieden. Deze gebieden hebben een natuurdoel en vormen mede ecologische (verbindings)zones. Realisatie van zonneparken past hier niet in.

Beekdalen

Zoals aangegeven in de Handreiking Landschap van de RES-NML zijn beekdalen te kleinschalig voor grootschalige zonneparken. Dit zou alleen kunnen door aanpassing van de landschappelijk structuur van het beekdal en dat vindt de gemeente niet wenselijk.

Essen

De nu nog zichtbare essen zijn van cultuurhistorisch belang en vormen een belangrijk onderdeel van het landbouwsysteem dat vroeger (en deels nog) gemeengoed was. De bolle ligging als gevolg van het opbrengen van mest en plaggen is nog steeds herkenbaar en zichtbaar. Vanwege de beleving, openheid en afleesbaarheid van de historie van deze gebieden, cultuurhistorische en landschappelijke waarde sluiten we esgronden uit om zonneparken op te realiseren.

Nabij dorpen en wijken

Zonneweides groter dan 5 ha liggen op minimaal 500 meter van de rand van een dorp of wijk, tenzij omwonenden akkoord gaan in geval de zonneweide dichterbij ligt. We gaan uit van een zone van 500 meter rond de bebouwde kom. Industrie- of bedrijventerrein behoeven geen zonering.

Waar kan het onder voorwaarden wel?

Venray heeft de Limburgse zonneladder vertaald in een Venrayse zonneladder met 'meersporenbeleid', waarbij we gelijktijdig inzetten op zonne-energie op daken, reststroken, bouwvlakken en cultuurgronden. Voor zonneparken hebben we als gemeente gekozen om twee gebieden te onderscheiden: oude en jonge ontginningen. Aanleiding is de ruimtelijke opbouw en schaal. Elk gebied kent zijn eigen kwaliteit en daaraan koppelen we schaalgroottes, totaal omvang en inpassingcriteria.

De vijf sporen van de Venrayse zonneladder zijn:

- * Spoor 1: Daken van panden
- * Spoor 2: Stroken langs snel- en spoorwegen, plassen, oude stortplaatsen e.d.
- * Spoor 3: Bouwvlakgerelateerde zonneparken
- * Spoor 4: Oude ontginningen
- * Spoor 5: Jonge ontginningen

Via deze sporen wordt meer dan ruimte geboden dan benodigd om de opwekambitie 2030 te realiseren. De extra ruimte is nodig omdat in de praktijk niet alle vergunde initiatieven daadwerkelijk worden uitgevoerd en we alvast willen voorsorteren op de 2050-doelstelling.

In het kader voor zonneprojecten maken we in navolging van de RES NML onderscheid tussen:

- * **Grootschalige opwek:**
 - * Zon-op-dak: meer dan 50 zonnepanelen (meer dan 15 kWp);
 - * Zon-op-veld: meer dan 10 ha zonnepanelen (meer dan 10 MWp);
- * **Middelgrote opwek:** Dit zijn zon-op-veld initiatieven van meer dan 2 ha en minder dan 10 ha ruimtebeslag. Ook meerdere aaneengesloten kleinschalige initiatieven die samen meer dan 2 ha omvatten, vallen onder deze definitie.
- * **Kleinschalige opwek:** Dit zijn initiatieven door bewoners, bedrijven en collectieven met maximaal 2 ha ruimtebeslag of zoveel minder dat er geen bestaande kavelgrenzen worden overschreden en waarin de stroom wordt opgewekt voor eigen gebruik. Zon-op-dak met minder dan 50 zonnepanelen valt ook onder deze categorie.

Dit onderscheid is een onderdeel van de onderbouwing voor de keuze van de pijlers waaraan voldaan moet worden per spoor.

Spoor 1: Daken van panden

Dit betreft het plaatsen van zonnepanelen op bedrijven, kantoren, accommodaties (bijv. gemeentelijk vastgoed), woningen en woongebouwen. Dit is in de regel vergunningvrij; uitzonderingen zijn bijvoorbeeld monumentale gebouwen of als het niet past in het omgevingsplan. Om te na te gaan of een vergunning nodig is, kan de initiatiefnemer een vergunningcheck doen op het Omgevingsloket Online (<https://www.omgevingsloket.nl/Particulier/particulier/home>).

Spoor 2: Stroken langs snel- en spoorwegen, plassen, oude stortplaatsen e.d.

De aanleg van zonneparken is vergunningplichtig. Zonneparken worden bij voorkeur aangelegd op onbenutte terreinen langs weg-, water- of railinfrastructuur (bermen, geluidsschermen of -wallen, oksels van op/afritten), op voormalige stortplaatsen of in dubbelfuncties met parkeren, etc.

Randvoorwaarde is:

- * Er wordt voldaan aan de pijlers 'Locatie', en 'Omgeving'. Aan de pijlers 'Integraal' en 'Eigenaarschap' hoeft niet te worden voldaan omdat het benutten van reststroken en vml. stortplaatsen en evt. andere brownfields reeds voldoende maatschappelijke waarde oplevert.

Spoor 3: Bouwvlakgerelateerde zonneparken

Dit betreft de vergunningplichtige aanleg van zonneparken op (voormalig) bouwvlakken van (agrarische) bedrijven gelegen in het buitengebied. Randvoorwaarden zijn:

- * het beleggen van in totaal maximaal 40 ha op (voormalige) bouwvlakken die verspreid over de gemeente zijn gelegen.
- * Voor agrarische bedrijven die volledig stoppen en waar het agrarisch bouwvlak is wegbestemd, gelden de volgende aanvullende voorwaarden: De oppervlakte van een zonnepark inclusief landschappelijke inpassing en alle bijbehorende voorzieningen is niet groter dan de grootte van het bouwvlak zoals opgenomen in het bestemmingsplan Buitengebied Venray 2010 of het bestemmingsplan Buitengebied Venray 2010 herziening locaties met een maximum van 6 ha.
- * Voor (bestaande) agrarische bedrijven die alleen stoppen met hun intensieve veehouderij en waar op de locatie een agrarisch bouwvlak blijft gelden de volgende aanvullende voorwaarden: zonnepanelen mogen alleen binnen het bouwvlak worden gebouwd, mits eerst de daken voor zonnepanelen maximaal benut worden voor zover de constructie dit toelaat. Buiten het bouwvlak zijn geen mogelijkheden.
- * Voor stoppende of gestopte bedrijven: panelen mogen binnen het totale voormalige bouwvlak met een maximum (bruto)maat²⁷ van 6 ha onder de voorwaarde dat de sloop van de leegstaande bebouwing is gerealiseerd.
- * Er wordt voldaan aan de pijlers 'Locatie' en 'Omgeving'. Aan de pijlers 'Integraal' en 'Eigenaarschap' hoeft niet te worden voldaan omdat het om ontwikkelingen binnen de perceelsgrenzen gaat.

Spoor 4: Oude ontginningen

Dit betreft de gebieden die worden gekenmerkt door een kleinschalige en meer organische structuur. Uitgesloten gebieden als beekdalen vormen een belangrijk onderdeel van dit gebiedstype. Buiten de uitgesloten gebieden geven de oude ontginningen alleen ruimte voor zonneparken met een beperkte schaalgrootte want anders wordt de landschappelijke kwaliteit te veel aangetast.

Binnen spoor 4 is ruimte voor in totaal maximaal 50 ha aan initiatieven. Initiatieven worden op volgorde van binnenkomst getoetst en wanneer de 50 ha vergund is, worden geen nieuwe initiatieven meer in behandeling genomen. Mocht een initiatief onverhoopt geen doorgang vinden, dan wordt de volgende aanvraag of aanvragen alsnog in behandeling genomen.

Randvoorwaarden zijn:

- * De maximale (bruto)maat²⁸ voor deze zonneparken is 25 ha aaneengesloten.
- * Bij zonneparken groter dan 5 ha bedraagt de tussenaafstand minimaal 1.000 meter.
- * De initiatiefnemer toont aan dat de opgewekte energie kan worden afgezet via het stroomnet dan wel lokaal kan worden afgenomen, omgezet of opgeslagen.

²⁷ de maat van de panelen inclusief landschappelijke inpassing

²⁸ de maat van de panelen inclusief landschappelijke inpassing

- * Er wordt voldaan aan alle overige pijlers 'Integraal', 'Locatie', 'Omgeving' en 'Eigenaarschap'.

Spoor 5: Jonge ontginningen

Dit betreft het buitengebied tussen Vredepeel en Ysselsteyn. Dit zijn gebieden met een grootschaliger en orthogonale structuur, landbouwstroken staan haaks op de wegenstructuur. Het gebied biedt daarmee ruimte aan de grotere schaal grondgebonden zonneparken. Door de ontwikkelingen in het landbouw- en natuurbeleid zijn of worden sommige gronden te nat of te droog voor landbouwgebruik. Deze gronden komen als eerste in aanmerking voor grootschalige zonneparken.

In de sporen 1 t/m 4 komen initiatiefnemers met een plan en de gemeente heeft een toetsende rol en verleent de vergunning als aan de voorwaarden van het toetsingskader wordt voldaan. In spoor 5 heeft de gemeente niet alleen een toetsende rol maar is ook regisseur van de gebiedsontwikkeling. Spoor 5 vraagt namelijk om een gebiedsvisie om koppelkansen in het gebied zoveel mogelijk te verzilveren. De initiatieven in spoor 5 komen tot stand na een intensief gebiedsproces met de omgeving en de stakeholders. De ambitie in spoor 5 is om in de jonge ontginningen 100 ha aan zonnepanelen te realiseren. Het te doorlopen gebiedsproces kent een flexibel karakter zodat alle ruimte aanwezig is om een lokale invulling te geven. Globaal ziet het proces er als volgt uit:

- * De gemeente bakent een potentieel kansrijk gebied voor zonneparken af. Er wordt gekeken met een integrale blik waarbij onder andere het principe bodem- en watersturend een rol heeft.
- * De gemeente start een ontwikkelgericht gebiedsproces met de omgeving (bewoners, bedrijven, grondeigenaren) en initiatiefnemers (bewoners, grondeigenaren, ontwikkelaars, coöperaties) en bepaalt met hen de eisen en wensen waaraan de gebiedsontwikkeling moet voldoen en de nadere in- of aanvulling van de pijlers 2 t/m 5. De gemeente legt dit vast in een gebiedsvisie.
- * De gemeenteraad neemt een besluit over de gebiedsvisie.
- * Na de gebiedsvisie volgen de ontwerpfase, de planfase, de voorbereidingsfase en de realisatiefase.
- * Indien blijkt dat de te verwachten ontwikkeling volgens het gebiedsproces niet tot stand kan komen zal het college van B&W een voorstel voor een vervolg in dit gebied doen.

Minimale randvoorwaarden voor de gebiedsontwikkeling zijn:

- * De minimale (bruto)maat²⁹ is 25 ha aaneengesloten en er moet in totaal minimaal 100 ha zonnepanelen worden gerealiseerd zodat ter plekke een onderstation voor aansluiting kan worden aangevraagd. Samen met de plannen in de gemeenten Deurne en Horst aan de Maas ontstaat zo voldoende massa voor een extra onderstation.

²⁹ de maat van de panelen inclusief landschappelijke inpassing

- * De initiatiefnemer toont aan dat de opgewekte energie kan worden afgezet via het stroomnet dan wel lokaal kan worden afgenomen, omgezet of opgeslagen.
- * Er wordt voldaan aan alle overige pijlers 'Integraal', 'Locatie', 'Omgeving' en 'Eigenaarschap'. Een aanvullende eis vanuit de pijlers integraal en locatie voor spoor 5 is dat het park een toegevoegde waarde moet hebben voor het landschap. Zoals door inpassing van een -in afstemming met de Gemeente Venray overeen te komen- aantal te planten bomen, dit gezien de grootschaligheid van de ontwikkeling.

Pijler 2: Integraal, koppeling met andere opgaves

Naast de opwek van duurzame energie wordt ook gekeken naar de andere opgaven in het betreffende gebied (zoals opgaven uit het Limburgs Programma Landelijk Gebied (LPLG), de transitie nationale parken en de gebiedsuitwerking NOVEX-gebied De Peel. Ook zijn er in het gebied diverse agrariërs die (willen) stoppen met hun bedrijf. Hierbij wordt gekeken naar de kansen en mogelijkheden om duurzame energieopwekking met de andere opgaven te integreren zodanig dat ze elkaar versterken en een robuust toekomstbestendig gebied ontstaat. Meervoudig ruimtegebruik speelt hierbij een rol (bijvoorbeeld met natuur of juist door teelt onder of tussen panelen). Mogelijk kan de opwek van duurzame energie hierin een vliegwiel zijn voor de andere ontwikkelingen. Samenwerking tussen inwoners, initiatiefnemers, overige belanghebbenden en de gemeente is daarbij noodzakelijk.

Concrete voorbeelden van integraliteit zijn de combinatie met versterking landschap, biodiversiteit, cultuurhistorische en/of recreatieve waarden. Ook de relatie met natuurbehoud en daarmee samenhangende vernatting/waterbeheer is een mogelijke koppelkans.

Onder pijler 1 is aangegeven in welke ruimtelijke sporen aan pijler 2 moet worden voldaan. Randvoorwaarden voor pijler 2 zijn:

- * Initiatieven voor zonneparken zijn alleen toegestaan als sprake is van meervoudig ruimtegebruik.
- * Van de bovenstaande regel mag worden afgeweken als na voldoende onderzoek blijkt dat meervoudig ruimtegebruik niet kan. In dat geval moet worden onderzocht of gebiedsontwikkeling door inzet van energieopwekking een impuls kan worden gegeven (denk aan agrarische ontwikkeling of natuurontwikkeling op den duur).
- * De vitaliteit van de bodem wordt gedurende de levensduur van het zonnepark zo goed mogelijk in stand gehouden zodat de bodem zijn functie ook in de toekomst kan behouden. Hiertoe worden de panelen op zodanige wijze geplaatst dat de water- en lichthuishouding zo goed mogelijk op peil blijft.

Pijler 3: Omgeving: samenwerken aan een acceptabel plan

De initiatiefnemer verplicht zich tot het doen van aanzienlijke inspanningen om het maximale resultaat te bereiken in het betrekken van de directe omgeving in de fase van planvorming. De initiatiefnemer volgt hiervoor de Handleiding Omgevingsdialoog Venray, zie: [Initiatiefnemer | Gemeente Venray](#)

In het startgesprek met de gemeente worden nadere afspraken over de uitvoering van de Omgevingsdialoog en een participatieplan gemaakt. Met het Participatieplan maak je duidelijk waarom je bewoners betreft bij je project, om welke bewoners(groep) het gaat, wat voor soort participatie-instrument je gebruikt, waar en wanneer de bewonersparticipatie plaats vindt, en hoe de fasen in het participatieproces verlopen.

Het gaat hierbij niet alleen om de inspanning zelf maar ook om het aantonen hiervan. Dat laatste speelt een cruciale rol en maakt onderdeel uit van de onderbouwing bij de vergunningaanvraag. De bijeenkomsten en inspraak van omwonenden gaan vooraf aan de vergunningsprocedure en komen niet in plaats van eventuele zienswijzen of formele inspraakprocedures.

Pijler 4: Locatie: esthetica, inpassing, verbetering kwaliteit en ecologie

Een goede landschappelijke inpassing heeft te maken met de wijze waarop een zonnepark ruimtelijk logisch aansluiting vindt bij de kenmerken van de plek waar deze beoogd wordt. Dit vraagt telkens om andere oplossingen en een voor die plek passend plan. Iedere plek heeft daarbij zijn eigen verhaal en kenmerken zoals bebouwingsstructuren, verkavelingspatronen en landschapselementen. Voor alle grondgebonden zonneparken moet het landschap leidend zijn voor de inrichting en vormgeving. Hiervoor zijn op verschillende schaalniveaus ontwerpprincipes voor een landschappelijke inpassing, te weten: het landschap, de kavel en het object. Nieuwe ingrepen mogen het landschap wel veranderen maar niet overheersen omdat andere belangen zoals toerisme, leefbaarheid, cultuurhistorie en ruimtelijke kwaliteit een belangrijke rol moeten blijven spelen.

Door de werkgroep Landschap RES NML is een handreiking opgesteld voor grootschalige energie opwek

van zon op land (Handreiking Landschap, RES-NML, versie 1, juli 2021), zie: [3.2-RES-Handreiking-Landschap-Zon-op-Land-DEF-versie-3.pdf \(resnml.nl\)](#). Uitgangspunt hierin zijn zoekgebieden waar mogelijkheden voor grootschalige opwek van energie van zon niet zijn uitgesloten. De handreiking bestaat uit een deel waarin de uitgangspunten en kenmerken worden beschreven van de geschikt bevonden landschapstypen die de basis vormen voor leidende beginselen en ontwerpprincipes. In een tweede deel volgt de methodiek voor een lokale toepassing via een stappenplan.

Oriëntatie zonnepanelen

Om grote stroompieken te voorkomen worden de zonnepanelen bij voorkeur in een oost-west georiënteerde opstelling geplaatst en niet in een zuidgerichte opstelling.

Pijler 5: Eigenaarschap: eerlijk verdelen van lusten en lasten

Een belangrijk onderdeel in het komen tot een acceptabel plan is de mogelijkheid partner te zijn in het plan, om mede-eigenaarschap te voelen voor en van gemeenschap en gemeente. Dit kan door financiële participatie mogelijk te maken. Doel is ervoor te zorgen dat de revenuen van lokale opwekprojecten ook meer lokaal en regionaal blijven. Het

Klimaatakkoord streeft ernaar dat voor 2030 de helft van de opwek van hernieuwbare energie, zoals zonne- en windenergie, in eigendom is van burgers en bedrijven uit de lokale omgeving. Per project kunnen de wensen van bedrijven en bewoners uit de omgeving om mee te profiteren verschillen. Dit geldt ook voor de mogelijkheden binnen de grenzen van de business case.

De partij die het initiatief neemt voor het project (bijvoorbeeld een bedrijf of energiecoöperatie) gaat daarom in gesprek met de omgeving om hierover afspraken te maken. Als gemeente sluiten wij ons aan bij dit streven uit het Klimaatakkoord. Energiecoöperaties kunnen de participatiegraad vergroten door gebruik te maken van de Subsidierегeling Coöperatieve Energieopwekking (SCE), de opvolger van de Postcoderoosregeling.

Wij gaan uit van de volgende cijfers rond participatie (zie tabel hieronder). Dit kan lopen via een energiecoöperatie, maar kan ook lopen via een constructie die de initiatiefnemer organiseert.

Aandeel	Zonnepanelen op veld
Coöperatieve participatie	Minimaal 10%
Van de initiatiefnemer	Maximaal 90% indien energiecoöperatie 100%

Uitgangspunt is dat de initiatiefnemer minimaal 10% (en bij voorkeur meer, we streven naar 50% of meer, conform Klimaatakkoord en de RES NML) van het park, in opgesteld vermogen of oppervlak, ter beschikking stelt voor een bepaalde vorm van participatie door inwoners, bedrijven en/of organisaties uit de gemeente. De initiatiefnemer moet een marktconform rendement bieden aan de participanten.

Looproutes bij zonneprojecten

Omgevingsvergunning- en plan

In overleg met de initiatiefnemer wordt gekozen voor een passende procedure. Vergunningen worden in beginsel voor 25 jaar aangevraagd en afgegeven. Dit houdt in dat het zonnepark na ingebruikname gedurende 25 jaar geëxploiteerd mag worden. Het park dient binnen 2 jaar na het onherroepelijk worden van de verleende omgevingsvergunning gerealiseerd te worden. Het verlenen van omgevingsvergunningen onder de omgevingswet is een bevoegdheid van het college.

In geval van wijziging omgevingsplan passen we de bestemming van het terrein waarop de zonnepanelen worden aangebracht niet aan en blijft dit zoals in het omgevingsplan benoemd. Bijvoorbeeld: grond met een agrarische bestemming behoudt deze tijdens de exploitatie van een zonnepark en heeft na de exploitatietermijn nog steeds deze bestemming. Let wel in spoor 3 staat aangegeven wat de regels zijn omtrent (voormalig) bouwvlakken.

Planovereenkomst met initiatiefnemers

Met initiatiefnemers waarvan we het plan willen toestaan en vergunnen gaan we als gemeente een planovereenkomst opmaken. Daarin leggen we verschillende zaken vast, zoals: de landschappelijke inpassing en nakomen ervan, de participatiemogelijkheden en opruimen van de installatie.

Bijlage 2 KODE - Wind

Kader Opwek Duurzame Energie (KODE)

Op 29 oktober 2019 is KODE vastgesteld door de gemeenteraad en in 2021 is het kader geëvalueerd. In het kader van de herijking van de Energiestrategie 2030 is KODE herzien. De voorliggende nieuwe versie van KODE zijn de elementen uit de voorgaande editie en de evaluatie verwerkt en aangevuld met nieuwe kaders voor de opwek van groene waterstof en batterijopslag. Hiermee krijgt KODE een integraal karakter en sluit aan op de verbrede scope van de energiestrategie.

Grote windturbines

Momenteel worden projecten met grote windturbines in Venray beperkt door de radar- en aanvliegzone van de vliegvelden de Peel en Volkel. Voor windprojecten worden nieuwe landelijke normen ontwikkeld. Zodra deze beschikbaar zijn, kijken we wat deze normen betekenen voor de mogelijkheden voor windenergie in Venray in relatie tot de ligging van de vliegvelden en wordt een bijpassend beleidskader ontwikkeld.

Kleine windturbines (tiphoogte max. 15 meter, max. 20 kW)

- * Zijn mogelijk tot beperkte hoogte, afhankelijk van ligging
- * Goede procedure in het kader van de omgevingswet
- * Omgevingsdialoog
- * Vergunning, wijziging omgevingsplan

Bijlage 3 KODE - Waterstof

Kader Opwek Duurzame Energie (KODE)

Op 29 oktober 2019 is KODE vastgesteld door de gemeenteraad en in 2021 is het kader geëvalueerd. In het kader van de herijking van de Energiestrategie 2030 is KODE herzien. De voorliggende nieuwe versie van KODE zijn de elementen uit de voorgaande editie en de evaluatie verwerkt en aangevuld met nieuwe kaders voor de opwek van groene waterstof en batterijopslag. Hiermee krijgt KODE een integraal karakter en sluit aan op de verbrede scope van de energiestrategie.

We willen ruimte geven aan de opwek van waterstof uit hernieuwbaar opgewekte energie en daarvoor gelden de volgende bepalingen.

Planning

Inzicht in en een gesprek over het geplande tijdspad maakt deel uit van de procedure.

Ruimtelijke inpassing

Naast de ruimtelijke bepalingen vanuit veiligheid zijn er een aantal aanvullende voorkeuren:

- * Zoveel mogelijk in samenhang met planfase en ontwerp van nieuw te ontwikkelen zonneparken of in de toekomst mogelijk ook windmolens.
- * In het buitengebied en zoveel mogelijk op bestaande bouwvlakken.
- * Zo dicht mogelijk bij de eindgebruiker.

Veiligheid

De opwek en opslag van groene waterstof en groengas leidt tot veiligheidsrisico's voor de omgeving vanwege het brand- en explosiegevaar. Het omgevingswetinstrumentarium en dan met name het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) vormt hierbij het regelgevend kader.

Landelijk zijn verschillende omgevingsdiensten bezig om een passend kader te ontwikkelen. De gemeente volgt deze ontwikkelingen op de voet en toetst periodiek met de Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Limburg waar het kader voor vergunningverlening moet worden aangepast. Op moment van schrijven van deze strategie bestaat er enkel een generiek richtsnoer waterstofveiligheid van het RVO.

Bij het bepalen van de risico's en effecten van waterstof is niet de productie, maar het transport en de opslag vooral bepalend voor de risico's. Hierbij bepaalt de inhoud en druk van het insluitsysteem de omvang van de effecten voor de omgeving.

Voor de kleinschalige productie van waterstof (< 400 kg per dag) door middel van elektrolyse volgen we vooralsnog het Memo Landelijk Platform Veilige Leefomgeving. Dit memo vereenvoudigt het proces en biedt van een handvat voor het behandelen door niet-

BRZO-omgevingsdiensten van aanvragen voor kleinschalige produceren van waterstof passend bij de schaal en risico's van deze activiteit (geen emissie van gevaarlijke stoffen, geen fabricage op industriële schaal). Risico's voor de omgeving worden vastgesteld op basis van QRA (kwantitatieve risico analyse).

Bij grootschalige productie zoals bij zonneweides kan het niet volgens bovenstaande 'versimpelde' procedure middels QRA. Er zullen zeker nog nieuwe ontwikkelingen volgen die van invloed zijn op voorliggend toetsingskader, altijd worden de nieuwste wettelijke normen en voorschriften gevolgd.

Bijlage 4 KODE - Batterijopslag

Kader Opwek Duurzame Energie (KODE)

Op 29 oktober 2019 is KODE vastgesteld door de gemeenteraad en in 2021 is het kader geëvalueerd. In het kader van de herijking van de Energiestrategie 2030 is KODE herzien. De voorliggende nieuwe versie van KODE zijn de elementen uit de voorgaande editie en de evaluatie verwerkt en aangevuld met nieuwe kaders voor de opwek van groene waterstof en batterijopslag. Hiermee krijgt KODE een integraal karakter en sluit aan op de verbrede scope van de energiestrategie.

Naast waterstof kunnen batterijen worden gebruikt om overschotten aan geproduceerde hernieuwbare elektriciteit tijdelijk op te slaan. Batterijen krijgen een steeds belangrijkere rol in het energiesysteem. In het concept-Nationaal Programma Energie wordt veel van batterijopslag verwacht.³⁰ Ontwikkelingen rondom de opslag in batterijen volgen elkaar in rap tempo op en we vinden het belangrijk om, aansluitend op het beleid van de rijksoverheid, ervaring op te doen met de inzet van batterijen.

Ruimtelijke inpassing

- * Indien gekoppeld aan zonneparken dan zoveel mogelijk in samenhang met planfase en ontwerp van nieuw te ontwikkelen zonnepark.
- * Plaatsing van (grootschalige) batterijen zoveel mogelijk in het buitengebied en op bestaande bouwvlakken.

Veiligheid

Bij de grootschalige opslag van elektriciteit in batterijen, zoals buurtbatterijen of batterijopslag in een energiehub op een bedrijventerrein moeten we wel rekening houden met veiligheidsrisico's voor de omgeving vanwege het kortsluitings- en brandgevaar. Het Omgevingswetinstrumentarium en dan met name het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) vormt hierbij het regelgevend kader. De gemeente ziet via de Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Limburg toe op de toepassing van deze kaders bij de vergunningverlening.

30 [Concept-Nationaal plan energiesysteem: Hoofddocument | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

Bijlage 5 Beleidsachtergronden en opgave per sector

Kader Opwek Duurzame Energie (KODE)

Op 29 oktober 2019 is KODE vastgesteld door de gemeenteraad en in 2021 is het kader geëvalueerd. In het kader van de herijking van de Energiestrategie 2030 is KODE herzien. De voorliggende nieuwe versie van KODE zijn de elementen uit de voorgaande editie en de evaluatie verwerkt en aangevuld met nieuwe kaders voor de opwek van groene waterstof en batterijopslag. Hiermee krijgt KODE een integraal karakter en sluit aan op de verbrede scope van de energiestrategie.

Sector elektriciteit: beleidsachtergrond en -uitgangspunten

Landelijk beleid

Klimaatakkoord

Voor de sector Elektriciteit is afgesproken dat in 2030 komt 70 procent van alle elektriciteit uit hernieuwbare bronnen. Dat gebeurt met windturbines op zee, op land en met zonnepanelen op daken en in zonneparken. Tegelijk groeit de vraag naar elektriciteit. Omdat de stroomvoorziening meer afhankelijk wordt van het grillige weer zijn veel maatregelen nodig om de levering betrouwbaar te houden. Dat vraagt om een flexibel energiesysteem dat zorgt dat vraag en aanbod matchen. Uitgangspunt van nationaal beleid is ook om bij lokale projecten erna te streven om burgers en kleine plaatselijke bedrijven voor de helft eigenaar te laten worden. (Financiële) participatie is dus een belangrijk voorwaarde voor het opschalen van duurzame opwek.

Nationale Omgevingsvisie (NOVI)

Vanuit het Rijk is de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) opgesteld, een lange termijn visie op de ontwikkeling en inrichting van de leefomgeving. De transitie naar duurzame energie vergt veel ruimte, maar er zijn ook andere belangrijke opgaven zoals natuurbehoud en woningbouw die ruimte opeisen. De NOVI helpt bij het maken van keuzes en staat voor een gebiedsgerichte aanpak waarbij de kwaliteit van de omgeving centraal staat.

Voor de energietransitie zijn er vanuit de NOVI een aantal belangrijke uitgangspunten. Allereerst moet de energie-infrastructuur geschikt worden gemaakt voor duurzame energiebronnen inclusief het reserveren van de benodigde ruimte. Daarnaast wordt duurzame energie ingepast met oog voor de kwaliteit van de omgeving en worden deze gecombineerd met zo veel mogelijk andere functies. Zo wordt gedacht aan bijvoorbeeld het plaatsen van zonnepanelen op daken en het clusteren van windturbines op geschikte locaties. Door deze gebiedsgerichte aanpak kan de energietransitie op een duurzame en kwalitatief hoogwaardige manier plaatsvinden, waarbij rekening wordt gehouden met alle belangrijke opgaven voor de leefomgeving.

Wet ruimtelijke ordening (Wro), Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en de Omgevingswet

Het landelijk ruimtelijk beleid speelt ook een belangrijke rol bij het vormgeven van nieuwe duurzame energie-initiatieven. De gemeente bepaalt in haar bestemmingsplannen welk gebruik er mag worden gemaakt van de gronden en welke bebouwing is toegestaan. Dit is van cruciaal belang voor bijvoorbeeld het plaatsen van windturbines of andere initiatieven die niet passen binnen het huidige bestemmingsplan.

Door middel van het ruimtelijk beleid en het afwegen van belangen kan er een gebalanceerd plan worden gemaakt voor het opwekken van nieuwe duurzame energie. Zo kan er rekening worden gehouden met de wensen en behoeften van de gemeenschap, terwijl tegelijkertijd wordt voldaan aan de ambitieuze doelen voor duurzame energieopwekking en -gebruik.

Er worden nieuwe landelijke normen voor windenergie ontwikkeld.

Provinciaal beleid

Omgevingsverordening Limburg

In de Omgevingsverordening zijn regels ogenomen over de grootschalige opwek van zonne- en windenergie. De meest recente versie van de Omgevingsverordening is vastgesteld in december 2021 en treedt in werking op het moment dat de Omgevingswet van kracht wordt, naar verwachting 1 januari 2024.

Een belangrijk element in de Omgevingsverordening is de Limburgse Zonneladder. De Limburgse zonneladder is in lijn met de motie Dik-Faber, die beschreven staat in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI).

De Limburgse zonneladder is als volgt (niet volgtijdelijk):

1. Op daken en gevels van gebouwen;
2. Onbenutte terreinen in bebouwd gebied;
3. Gronden in buitengebied met een andere primaire functie dan landbouw of natuur;
4. Gronden in gebruik voor landbouw en gronden gelegen binnen de groenblauwe mantel;
5. Uitsluitingsgebieden (Natuurnetwerk Limburg en waterwingebieden en bestaande bos- of natuurgebieden binnen de groenblauwe mantel).

Essentie van deze lijn is om bij de duurzame opwek van zonne-energie landbouwgronden en natuurgebieden zoveel mogelijk te ontzien (deels uitsluitingsgebieden en nee-tenzij-principe). Inspanningen richten zich primair op zon op dak en op gevels én het benutten van andere mogelijkheden in bebouwd en onbebouwd gebied (meervoudig ruimtegebruik treden 1 t/m 3).

Provincie bevoegde gezag voor windparken

De Provincie is het bevoegd gezag voor windprojecten vanaf 5 MW (lees: twee of meer windturbines). In overleg kan van deze bevoegdheid worden afgezien. Per project vraagt dit om een besluit van Gedeputeerde Staten.

Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK)

In het pMIEK, het provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat, staat centraal hoe we de regionale energie-infrastructuur op een integrale manier gaan programmeren. Hierin staat hoe de provincie de komende jaren samen met stakeholders bouwt aan het energiesysteem voor de toekomst. Dit vraagt om een aanpak die verder gaat dan de bestaande samenwerking met de netbeheerders. Naast de overheden worden ook Energiegebruikers, elektriciteitsopwekkers en andere partijen betrokken.

Regionaal beleid

Het regionaal elektriciteitsbeleid is met name vertaald in de Regionale Energie Strategie (RES) Noord en Midden-Limburg (NML) en van belang voor gemeentelijk beleid.

Regionale Energie Strategie

In duurzame energieopwekking op land heeft de regio een grote rol. De RES NML heeft de ruimte gekregen zelf te bepalen hoe zij de doelen haalt om meer duurzame energie op te wekken. Doel van de RES is om in 2030 in totaal 1.200 GWh aan duurzaam opgewekte elektriciteit in de regio te produceren.

Regiovisie Noord-Limburg

In de strategische regiovisie Noord-Limburg 2040 is een gezond leefklimaat als een van de belangrijkste pijlers benoemd. Dit beleidsdocument is een inspiratiebron voor nieuwe ontwikkelingen en initiatieven die bijdragen aan innovatie in de regio. Om deze doelstelling te bereiken, wordt er onder andere gekeken naar pilots voor energieopslag en -omslag. Daarnaast wordt er ook samengewerkt op het gebied van grootschalige energieopwekking met windturbines en zonneparken, onder de noemer 'energieke gebiedsontwikkeling'. Hierdoor wordt er gestreefd naar een integrale benadering.

Gemeentelijk beleid**Collegeprogramma 2022 – 2026**

In het collegeprogramma is opgenomen de landelijke doelstellingen uit het Klimaatakkoord als uitgangspunt te nemen voor gemeentelijk beleid. Andere speerpunten zijn de aandacht voor de op- en overslag van energie door de netcongestie in de regio en wordt de urgentie benadrukt om verder te kijken dan 2030, vanwege de stijgende vraag naar elektriciteit voor warmte en mobiliteit. Tot slot is het voornemen opgenomen om te kijken naar drie grote opweklocaties in de regio waarvan één in Venray/Horst aan de Maas. Kansen en mogelijkheden om duurzame energieopwekking te integreren met recreatie, toerisme,

natuur, waterbeheer en landbouw (innovatieve vormen en transitie) zodat ze elkaar versterken.

Omgevingsvisie Venray (2021)

In de Omgevingsvisie is over de energietransitie opgenomen dat de energietransitie om een actieve aanpak vraagt. We zetten ons in voor energiebesparing, duurzame opwek van energie, een duurzame gebouwde omgeving en duurzame mobiliteit. We monitoren onze inspanningen en herijken onze kaders, indien nodig. Per deelgebied betekent dit de volgende aanpak:

- * Centrum: We zetten in op het verduurzamen van de panden door isoleren en duurzame installaties (elektrisch koken, hybride warmtepomp) waardoor minder aardgas wordt gebruikt.
- * In de woongebieden: We zetten in op het verduurzamen van de woningen met zonnepanelen voor de eigen opwek van elektriciteit, door isoleren en duurzame installaties (elektrisch koken, hybride warmtepomp) waardoor minder aardgas wordt gebruikt.
- * In de werkgebieden: We bevorderen duurzame energiemaatregelen en een circulaire economie.
- * In de agrarische gebieden: We hanteren de zonneladder en kiezen voor een evenwichtige ontwikkeling van zonneparken gekoppeld aan het landschapstype. We kijken naar andere mogelijkheden voor duurzame opwekking van energie en op- of overslag van energie, zoals de omzetting naar waterstof, groen gas uit mestvergisting, warmtewinning uit oppervlaktewater en dergelijke.

Kader Opwek Duurzame Energie (KODE)

In 2019 heeft de gemeente een kader bepaald (KODE) dat zich specifiek richt op de lokale opwekking van duurzame energie. Naar aanleiding de dynamiek op het gebied van zonne- en windenergie, de infrastructuur, ontplooiing van participatie en om te kijken of het kader het beoogde effect heeft is in 2021 een evaluatie van KODE uitgevoerd. Hieruit blijkt onder meer dat het kader op sommige punten te star is en ontwikkelingen frustreert. Deze ervaringen en die uit het participatieproces van de voorliggende energiestrategie geven aanleiding om het kader op enkele punten te herzien. Het geactualiseerde kader is een integraal onderdeel van de voorliggende energiestrategie en is toegevoegd als bijlage.

Sector gebouwde omgeving: beleidsachtergrond en -uitgangspunten**Nationaal beleid****Klimaatakkoord**

Gemeenten hebben in het Klimaatakkoord de regie rol over de warmtetransitie in de gebouwde omgeving gekregen. Samen met bewoners en gebouweigenaren bepalen zij per wijk wat de beste oplossing is voor warmte en stroom: warmtenetten, warmtepompen, volledig elektrisch of nog anders.

In de periode tot en met 2030 gelden de volgende opgaven voor de gemeente:

- * Vanaf 2021: Uitvoeringsplannen per wijk. Gemeenten werken in hun uitvoeringsplannen de Transitievisie Warmte verder uit voor de gebieden die voor 2030 van het aardgas af gaan. Hierin maken ze uiteindelijk de definitieve keuze voor het warmtealternatief en de einddatum waarop een gebied van het aardgas af gaat.
- * Vanaf 2022: Energy performance of buildings directive. Vastgoedeigenaren zijn verplicht periodiek een EPBD-keuring te laten uitvoeren. Gemeenten zijn verplicht hierop te handhaven door steekproefsgewijs keuringsrapporten op te vragen.
- * Vanaf 2023: per 1 januari 2023 moet een kantoorgebouw minimaal energielabel C hebben. De gemeente houdt toezicht en treedt op bij overtreding van deze verplichting. Dit betreft onder andere publiek vastgoed.
- * Vanaf 2024: Deadline energiearmoede. Gemeenten hebben t/m 31 december 2024 om de middelen voor energiearmoede te besteden.
- * Vanaf 2025: Gemeentelijk maatschappelijk vastgoed: vierjaarlijkse evaluatie. 90% van de Sectorale Routekaarten moet worden uitgevoerd conform planning.
- * Vanaf 2026: Transitievisie warmte 2.0. Uiterlijk eind 2026 stellen alle gemeenten hun TVW 2.0 vast. Daarin maken ze een planning welke gebieden wanneer van het aardgas af gaan. Voor de gebieden die voor 2035 aan de beurt zijn, maken zij ook de mogelijke warmteopties inzichtelijk.
- * Vanaf 2027: Verbod op gebouwen met energielabel G. Gebouwen met label G moeten omgebouwd worden naar minimaal energielabel C. De gemeente moet hierop toezien en handhaven.

Beleidsprogramma Versnelling Verduurzaming Gebouwde Omgeving

Voor de verduurzaming van de gebouwde omgeving heeft in juni 2022 het ministerie van BZK het Beleidsprogramma Versnelling Verduurzaming Gebouwde Omgeving (BVVGO) gepubliceerd. Door een mix van normering, beprijzing, financiering, subsidiering en ondersteuning wil het Rijk een duurzame woning voor iedereen binnen bereik gaan brengen. Natuurlijke momenten voor verduurzaming, zoals vervanging van de cv-ketel, groot onderhoud en aankoop van een nieuwe woning moeten optimaal benut gaan worden. Gelijktijdig zullen, onder regie van de gemeenten, wijken (collectief) worden verduurzaamd. De prioriteit ligt op energiebesparing, enerzijds door isolatiemaatregelen en anderzijds door zuinigere installaties. Ook krijgen gemeenten meer doorzettingsmacht om keuzes dwingend op te leggen.

Regionaal beleid

Regionale Energie Strategie

Naast de verduurzaming van de elektriciteitsproductie wordt ook gekeken naar besparing van energie. In de RES 1.0 is de ambitie vastgesteld om door middel van energiebesparing en kleinschalige energieopwekking tenminste 25% CO₂-emissiereductie te realiseren voor de gebouwde omgeving in 2030 ten opzichte van 2015. In de RES 1.0 is ook een Regionale Structuur Warmte (RSW) opgeleverd. Hierin wordt beschreven dat in de regio

nog onvoldoende kennis is over de potentie, haalbaarheid en toepassingsmogelijkheden voor geothermie, aquathermie en groengas. Met een gezamenlijke aanpak via de RES NML is het voornemen om voor deze technieken kennis op te doen.

Gemeentelijk beleid

Transitievisie Warmte Gemeente Venray 2022 - 2030

De lokale doorvertaling van de landelijke en regionale opgaves geschiedt in de Transitievisie Warmte (TVW). De Transitievisie Warmte (TVW) beschrijft de lokale visie van de gemeente om in 2050 alle gebouwen te verwarmen zonder aardgas en de strategie hiervoor tot 2030. Als tussendoel heeft Nederland in 2030 20% aardgasvrije woningen gedefinieerd. Dit is een landelijk streven, maar geen lokale verplichting. De doelen van Venray voor 2030 zijn als volgt geformuleerd:

- * CO₂-reductie ten opzichte van 2020 voor de gebouwde omgeving. De Energiestrategie 2030 wordt herijkt en daarvoor worden de cijfers voor Venray opnieuw geanalyseerd. Op basis van deze getallen wordt bepaald welke doelen we willen bereiken in 2030;
- * Grotere maatschappelijke betrokkenheid bij de warmtetransitie, zichtbaar door de aanwezigheid van meerdere samenwerkingsvormen die zich inzetten voor verduurzamen van gebouwen en door draagvlak voor energiebesparing;
- * Helderheid over de toekomstige warmteoplossing voor ieder gebouw in Venray, resulterend in een duidelijk stappenplan. In het bijzonder is er aandacht voor waar/ of een warmtenet toekomst heeft;
- * De warmtetransitie geeft een impuls aan andere opgaves, zoals de opwekking van duurzame elektriciteit, sociale cohesie of klimaatadaptatie.

Uitvoeringsprogramma Warmte en Besparen 2022 - 2025

In de Transitievisie Warmte Gemeente Venray 2022-2030 zijn echter geen harde opgaves vastgelegd. Dit is wel gedaan in het Uitvoeringsprogramma Warmte en Besparen 2022-2025:

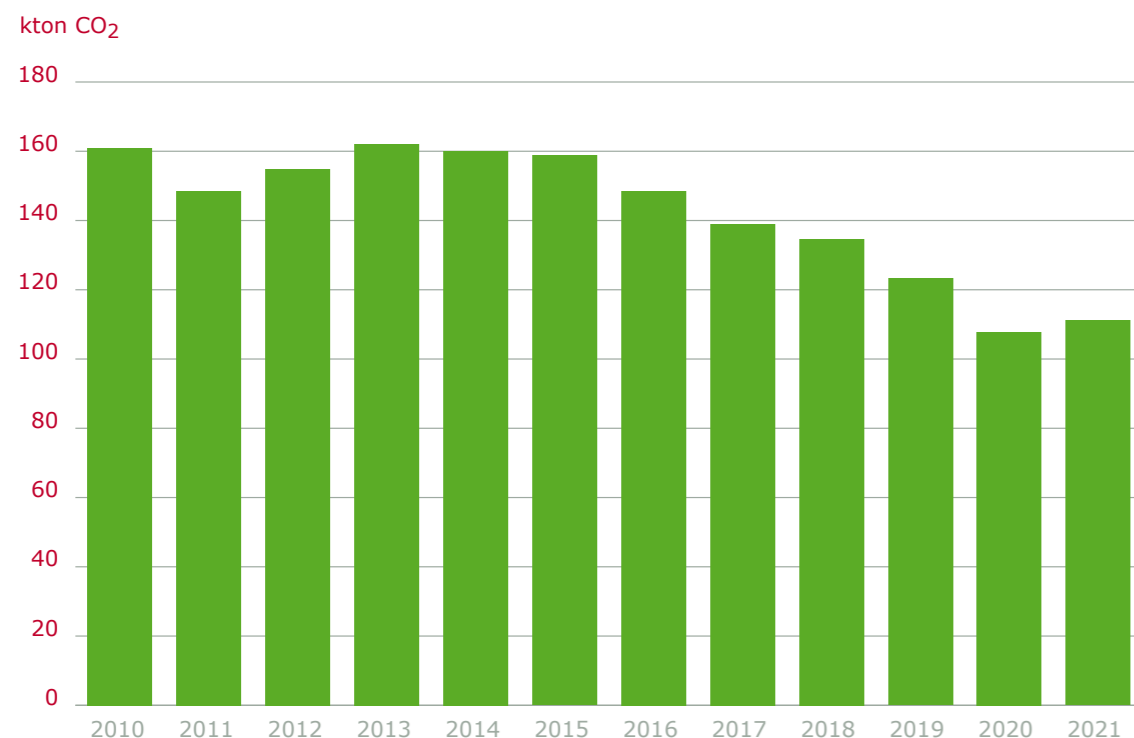
- * Minimaal 3.000 woningeigenaren of huurders openen een dossier bij het Duurzaam Bouwloket om de verduurzamingsopties van hun huis te bespreken in de periode tot en met 2025.
- * De gemeente Venray wil met hulp van het regionaal projectbureau in 2025 de eerste 254 koopwoningen van alle woningen met energielabel E,F & G verduurzaamd hebben (20 procent).
- * Opstellen wijkaanpak. Maximaal vijf gebieden voor 2025 gestart met het opstellen van een wijkuitvoeringsplan (WUP)

Opgave voor de gebouwde omgeving in Venray

In 2050 moeten 7 miljoen woningen en 1 miljoen gebouwen van het aardgas af. Dat betekent isoleren en gebruikmaken van duurzame warmte en elektriciteit. Als eerste stap moeten in 2030 de eerste 1,5 miljoen bestaande woningen verduurzaamd zijn. Dat betekent dat 20% van de bestaande panden voor 2030 aardgasvrij of aardgasvrijgereed

moet zijn. Dit laatste kan worden bereikt door slecht of matig geïsoleerde woningen met een energielabel C t/m G te isoleren.

In Venray staan in totaal 19.184 woningen en 2.316 utiliteitsgebouwen. De sector gebouwde omgeving is voor 33% verantwoordelijk van de totale CO₂-uitstoot in Venray. De ontwikkeling van de CO₂-uitstoot sinds 2010 is in onderstaande grafiek weergegeven.

Figuur 1: CO₂-emissies van de gebouwde omgeving in Venray
De CO₂-emissie in de gebouwde omgeving is sinds 2010 met ca. 28% gedaald.

Energie besparen - isoleren en aardgasvrijgerekend

Nagenoeg alle panden maken nog gebruik van fossiele brandstoffen en moeten verduurzaamd worden. Geschat wordt dat ongeveer 50-60% van de panden nog onvoldoende geïsoleerd is om aardgasvrij te worden (energielabel C of slechter). Dat betekent dat nog 10.000-12.000 woningen van een betere isolatie moet worden voorzien. Voor de utiliteit komt dit neer op ca. 1.200 panden.

Overschakelen op duurzame warmtebronnen – aardgasvrij

Om de panden aardgasvrij te maken moeten deze worden voorzien van een nieuwe duurzame verwarmingsbron. Hiervoor zijn de volgende opties denkbaar:

- * **Individuele opties:** iedere woning voorziet in zijn eigen warmte door middel van een eigen warmtebron, meestal in de vorm van een elektrische warmtepomp, al dan niet met een hybridevariant als tussenoplossing. Naast een goede isolatie van de woningen is een goede elektriciteitsvoorziening een randvoorwaarde. Ook hier kan netcongestie (tijdelijk) voor aansluitproblemen zorgen.
- * **Collectieve opties met een warmtenet:** een warmtenet voorziet de panden van duurzame warmte afkomstig uit de bodem (geothermie, warmte-koudeopslag), het oppervlakte- of rioolwater (aqua-/riothermie) of de industrie (restwarmte). In Venray zijn naar verwachting weinig geschikte warmtebronnen aanwezig om een warmtenet op een economisch rendabele manier te kunnen voeden. In RES-NML-verband worden de kansen nader onderzocht.
- * **Collectieve opties met duurzame gasen:** het bestaande aardgasnet wordt gebruikt voor de duurzame gasen in de vorm van groengas of groene waterstof. In de periode tot 2030 is er nog veel te weinig van deze gasen beschikbaar om op grote schaal woningen mee te verwarmen. Ook voor de periode daarna wordt verwacht dat de beschikbaarheid beperkt zal zijn en dat de gasen vooral zullen worden ingezet voor de zware mobiliteit en de industrie. In de gebouwde omgeving kunnen woningen die echt niet op een andere manier van energie kunnen voorzien zoals monumenten, met groengas of waterstof worden verwarmd.

Door de stijgende energieprijzen van de afgelopen jaren hebben steeds meer Venrayse huishoudens te maken met energiearmoede. TNO definieert energiearmoede als huishoudens met enerzijds een laag inkomen en anderzijds óf een hoge energierekening óf een woning met een relatief lage energetische kwaliteit (energielabel E, F en G). Onderzoek van TNO laat zien dat meer dan 7 procent van de huishoudens in de gemeente Venray met energiearmoede te kampen heeft.

Sector industrie: beleidsachtergrond en -uitgangspunten

Klimaatakkoord

Vanuit het Klimaatakkoord zijn verschillende beleidsinstrumenten opgezet om de industrie te verduurzamen en de doelstellingen van 2030 en 2050 te halen. Veel CO₂-reducerende maatregelen zijn afhankelijk van overheidshandelen, bijvoorbeeld van vergunningen of (aansluiting op) infrastructuur. Hieronder worden de voor gemeenten meest relevante thema's benoemd:

- * **Slimme industrie:** de industrie moet energie-efficiënter produceren aan de hand van verschillende technologieën en door middel van onderling meer restwarmte uitwisselen. Daarnaast worden broeikasgassen als grondstof voor andere sectoren gebruikt. De tuinbouw kan bijvoorbeeld CO₂ afnemen om de planten in de kas te laten groeien. Op waterstof wordt sterk ingezet door de industrie. De VNG is betrokken bij overleggen over regionale en landelijke infrastructuur en bij discussies over het gebruik van waterstof in de industrie, de gebouwde omgeving en de sector mobiliteit. Tot slot is intensieve samenwerking via regioclusters het doel.

- * Schone industrie: in samenspraak met de sector elektriciteit en gebouwde omgeving moet de industrie gaan elektrificeren. Aardgas wordt op termijn vervangen door duurzame elektriciteit, aardwarmte of groene waterstof. CO₂ wordt opgeslagen in lege gasvelden via Carbon Capture Storage (CCS) en kan op termijn als grondstof dienen. Voor 2050 moet eveneens grondstoffen worden hergebruikt of vervangen door grondstoffen uit planten (biobased).
- * Financiële afspraken: de industrie betaalt een flink deel van de kosten voor ombouw zelf. Bedrijven zijn vanuit de wet Milieubeheer verplicht om alle energiebesparingsmaatregelen te nemen die binnen vijf jaar zijn terugverdiend. Beoogd is om eind 2023 deze systematiek die is uitgewerkt voor energiebesparende maatregelen wordt aangepast naar een CO₂-doelstelling, en duurzame opwek wordt hierin ook meegenomen.

Regionale Energie Strategie

Voor het verduurzamen van de industrie zijn in de RES 1.0 verschillende doelen bepaald:

- * Bedrijven voldoen aan de informatieplicht cf. Activiteitenbesluit Wm (t.z.t. Besluit activiteiten leefomgeving): melden energiegebruik en energiemaatregelen.
- * Bedrijven met elektriciteitsgebruik ≥ 50.000 kWh/jaar of gasgebruik ≥ 25.000 m³/jaar implementeren maatregelen met een terugverdientijd ≤ 5 jaar. Daarbij maken ze gebruik van de erkende maatregelen-lijsten.
- * Bedrijven met een kleiner energiegebruik implementeren zoveel mogelijk maatregelen met een terugverdientijd van ≤ 5 jaar.
- * Bedrijven met geschikte daken benutten deze zoveel mogelijk voor duurzame energieopwekking met zonnepanelen

Gemeentelijke beleid

Omgevingsvisie Venray

In de omgevingsvisie wordt beschreven hoe de economie op een steeds meer duurzame en circulaire manier ingericht kan worden. In 2035 is de circulaire werkwijze normaal geworden, ook bij alle ondernemers. In de werkgebieden van Venray wordt ingezet op:

- * We gaan actief aan de slag met het verbeteren van de openbare ruimte en meer groen op bedrijventerreinen;
- * We zetten in op duurzaam en circulair ondernemen en het benutten van (grote) bedrijfsdaken voor zonnepanelen;
- * We stimuleren duurzame en actieve mobiliteit;
- * We onderzoeken de behoefte aan en ruimte voor nieuwe bedrijventerreinen.

Uitvoeringsprogramma Warmte en Besparen 2022-2025 (2022)

In het uitvoeringsprogramma Warmte en Besparen zijn doelen vastgelegd met betrekking tot het verduurzamen van het commercieel vastgoed. Deels betreffen dit maatregelen die vallen onder de sector gebouwde omgeving. Echter, de energievraag van bedrijven betreft niet alleen gas en elektriciteit voor gebouwgebonden energie, maar met name ook energie voor bedrijfs- en productieprocessen. Het komende jaar wil de gemeente inzicht in de

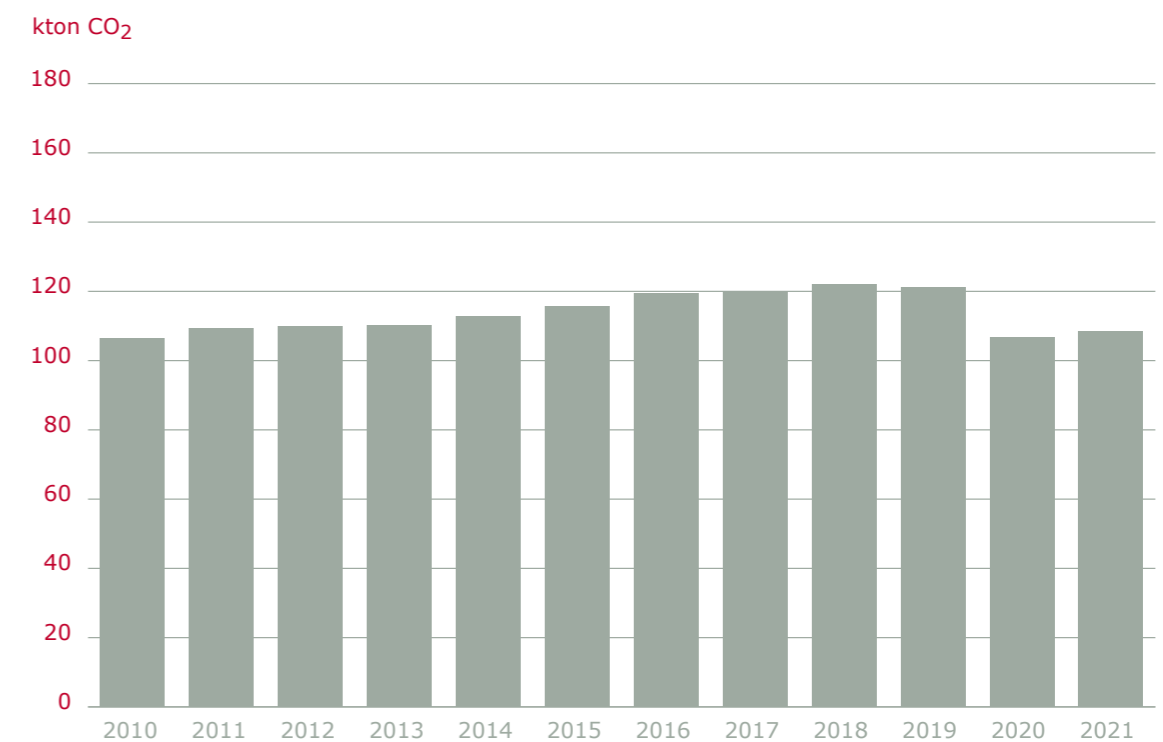
actuele staat van het commercieel vastgoed in Venray zodat vanaf 2024 via de Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Limburg adviserend toezicht worden gehouden en zo nodig gehandhaafd op wettelijke verplichtingen. De Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Limburg kan energiebesparing bij bedrijven stimuleren via de wettelijk VTH-instrumentarium.

Opgave voor de industrie in Venray

Vanuit het Klimaatakkoord (2019) gelden voor de industrie de volgende landelijke opgaves:

- * In 2050 is de industrie circulair en stoot vrijwel geen broeikasgas meer uit. De fabrieken draaien dan op duurzame elektriciteit uit zon en wind of energie uit aardwarmte, waterstof en biogas. De grondstoffen komen uit biomassa, reststromen en -gassen. De restwarmte gebruikt de industrie zelf of levert die aan de tuinbouw of gebouwen en woningen. De industrie is dan naast gebruiker van energie ook producent en buffer van energie.
- * Nationaal doel voor 2030: 14,3 miljoen ton minder CO₂-uitstoot t.o.v. 1990. In 2030 moet de industrie flink minder CO₂ uitstoten. De industrie wordt aangesloten op duurzame bronnen – overheden zorgen voor inpassing en vergunningen. Dit is een tussenstap op weg naar volledige duurzaamheid.

In Venray is de sector industrie voor 22% verantwoordelijk van de totale CO₂-uitstoot. De ontwikkeling van de CO₂-uitstoot sinds 2010 is in onderstaande grafiek weergegeven.

Figuur 2: CO₂-emissies van de industrie in Venray

Het energieverbruik in de sector industrie is sinds 2010 met ca. 20% gedaald. Industriesectoren met veel emissies in de gemeente Venray zijn:

- * productie van aardappelproducten;
- * machinebouw;
- * veevoerders;
- * metaalbewerking;
- * cement en betonfabrieken.

Om de gestelde klimaatdoelen te bereiken moet het energieverbruik van de industriesector verminderen en moeten de bedrijven overschakelen op hernieuwbare warmtebronnen. In de praktijk betekent dit dat de energie-efficiëntie van de productieprocessen door technologische ontwikkelingen vergroot moet worden en aardgas moet worden vervangen door duurzame elektriciteit, groene waterstof, groengas of aardwarmte. Daarmee krijgt de opgave voor de industrie een verbinding met de opgaves voor de duurzame opwek van elektriciteit en waterstof (sector elektriciteit) en biogas (sector landbouw). Ook is er een relatie met de opgave voor mobiliteit, immers ook het industriële vervoer moet verduurzamen door elektrificatie en het gebruik van waterstof.

Hierdoor zal de vraag naar duurzaam opgewekte elektriciteit sterk stijgen maar ook het aanbod van opgewekte energie (m.n. zon) door bedrijven neemt sterk toe. Dit leidt nu al tot netcongestie op bedrijfsterreinen. De verwachting is dat ook in de verdere toekomst de capaciteit van het elektriciteitsnet onvoldoende zal zijn om de piekvraag of het piekaanbod te kunnen transporteren. Een toekomstrobuust energienetwerk waarin bedrijven onderling energie uitwisselen, de productieprocessen afstemmen om de totale piekvraag te verlagen en gezamenlijk energie opslaan, vormt een belangrijke opgave voor de bedrijventerreinen. Opgave voor het vestigingsbeleid is om rekening te houden met energieprofiel van nieuwe bedrijven zodat dit bijdraagt aan een efficiënt energienetwerk.

Sector landbouw en landgebruik: beleidsachtergrond en -uitgangspunten

Glastuinbouw

De glastuinbouwsector heeft in het Klimaatakkoord toegezegd om de uitstoot van CO₂ te willen verminderen tot 2,2 Mton/jaar in 2030. De ambitie is om de glastuinbouw in Nederland al in 2040 klimaatneutraal te maken. Daarvoor worden financiële 'prikkel' voor glastuinbouwers ingezet, zoals subsidies en belastingmaatregelen.

Intensieve veehouderij en overige landbouw

Deze energiestrategie gaat niet over het terugdringen van de uitstoot van de (overige) broeikasgassen methaan en lachgas. Voor CO₂ zijn er geen specifieke afspraken voor de intensieve veehouderij gemaakt, dit maakt deel uit van de totale broeikasreductie binnen de sector.

Voor de rol die de intensieve veehouderij heeft in de opwek van duurzaam opgewekte energie is het volgende beleid relevant:

Beleid voor de opwek van zonne- en windenergie

Dit is uitgewerkt in bijlagen 1 en 2 van deze energiestrategie. Voor de sector is relevant dat het beleidskader agrarische ondernemers ruimte biedt om duurzame elektriciteit op hun landbouwgrond op te wekken, mits dat binnen de gestelde kaders gebeurt.

Beleid voor de productie van biogas

Tot aardgaskwaliteit opgewaarderd biogas wordt 'groen gas' genoemd. Duurzaam groen gas kan mogelijk via het bestaande gasnet van Enexis worden gebruikt in bestaande en nieuwe cv-ketels en zo een rol spelen in de warmtevoorziening van gebouwen of gebruikt worden in industriële processen. Mest heeft veruit het grootste aandeel in de totale potentie. De huidige potentie voor de opwek van biogas in Venray wordt geschat op 13 miljoen m³ per jaar. De RES-NML voert nader onderzoek uit naar de potentie, voor- en nadelen van biogas. Bij de verdere concretisering van de productiecapaciteit van groen gas (bij de RSW 2.0) worden de ontwikkelingen in een transitie naar een natuurinclusieve landbouw meegenomen (dat mogelijk gevolgen hebben voor de productie van groen gas). De maximale groen gas productie heeft haar grenzen en verschillende sectoren (waaronder de zware industrie) maken aanspraak op de beperkte hoeveelheid groen gas. Er zullen landelijke keuzes gemaakt moeten worden over de inzet van dit totale potentieel, ook in onze regio.

Limburgs programma landelijk gebied

Het Limburgs programma landelijk gebied heeft de volgende opgaves en ambities opgesteld:

- * Onze natuur- en waterkwaliteit staat onder druk en ons klimaat verandert. We moeten de biodiversiteit herstellen en een balans bereiken tussen wat onze natuur kan dragen en wat we als samenleving van haar vragen. Ook de draagkracht van ons bodem- en watersysteem wordt op plekken overschreden. Gelijktijdig ontstaat daardoor druk op het perspectief van sectoren en de leefbaarheid in onze gebieden.

Opgave voor landbouw en landgebruik in Venray

De landbouwsector staat voor grote opgaves, niet alleen vanwege het Klimaatakkoord maar ook door de stikstofcrisis en de transitie naar duurzame kringlooplandbouw. De verwachting is dat de agrarische bedrijfsmodellen de komende jaren flink zullen veranderen. Vanuit het programma landelijk gebied gelden de volgende centrale opgaves:

- * Natuurherstel/biodiversiteit.
- * Toekomstbestendig voedselproductiesysteem.
- * Veilig en gezonde fysieke leefomgeving en leefkwaliteit.

In 2050 moet de landbouw en het landgebruik klimaatneutraal zijn. Een ingewikkelde uitdaging, daar een deel van de uitstoot van broeikasgas niet te vermijden is: koeien produceren methaan en uit kunstmest en dierlijke mest komt lachgas vrij, beide broeikasgassen. Anderzijds legt de sector ook CO₂ vast: in de bodem, de bomen en het gras. Dat draagt weer bij aan de reductiedoelstelling.

Het landelijk tussendoel voor de sector landbouw en landgebruik is om in 2030 3,5 miljoen ton minder broeikasgassen uit te stoten dan in 1990. Dit is uitgedrukt in CO₂-equivalenten maar voor de landbouw bestaan deze CO₂-equivalenten voornamelijk uit de overige broeikasgassen lachgas en methaan en niet uit CO₂.

Hoe werkt de omrekening van broeikasgassen naar CO₂-equivalenten?

De broeikasgasuitstoot wordt doorgaans uitgedrukt in megaton CO₂-equivalent (1 megaton = 1 miljoen ton = 1 miljard kilogram). Om de invloed van de verschillende broeikasgassen te kunnen optellen, worden de uitstootcijfers omgerekend naar CO₂-equivalenten. De omrekening is gebaseerd op het Global Warming Potential (GWP) – dat is de mate waarin een gas bijdraagt aan het broeikaseffect.

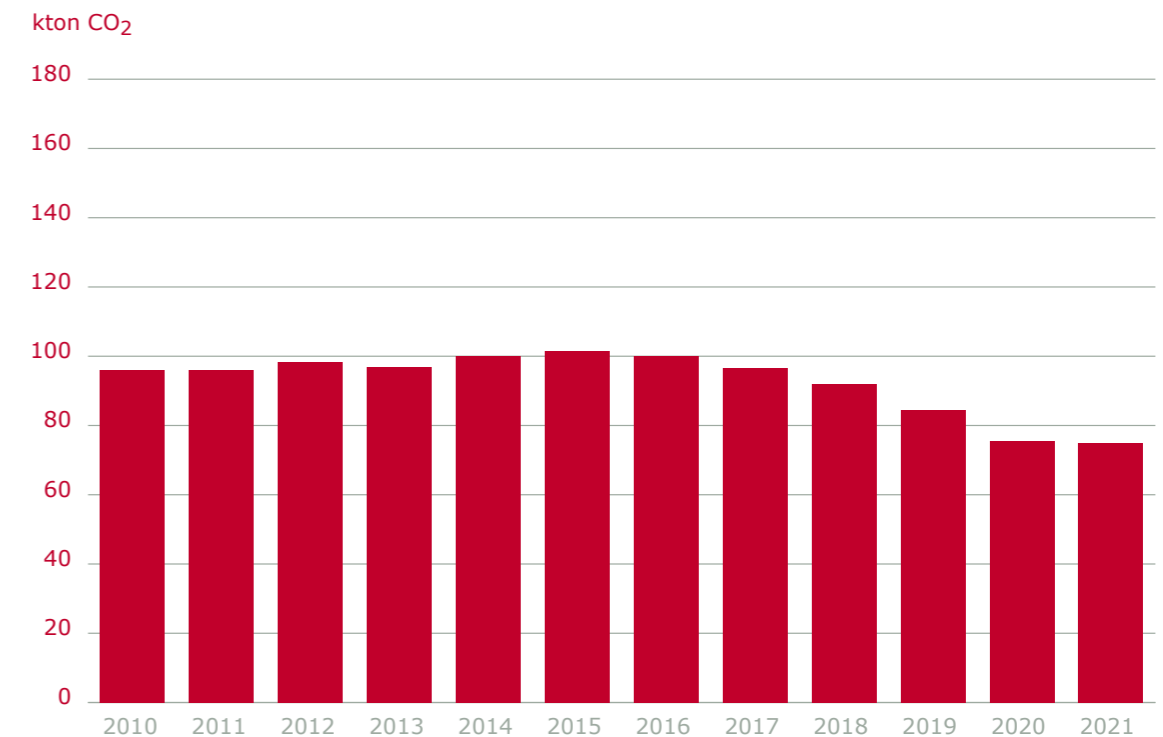
Eén kilogram CO₂-equivalent staat gelijk aan de broeikaswerking van 1 kilogram CO₂. De uitstoot van 1 kilogram lachgas staat gelijk aan 298 kilogram CO₂-equivalent en de uitstoot van 1 kilogram methaan aan 25 kilogram CO₂-equivalent.

Emissie broeikasgassen buiten scope Energiestrategie 2030

De emissie van de broeikasgassen methaan en lachgas zal de komende jaren waarschijnlijk dalen door de transitie van de landbouwsector. Dit valt echter buiten de scope van de voorliggende energiestrategie 2030 want hiervoor lopen andere trajecten binnen de gemeente, provincie en Rijk. In deze energiestrategie kijken we alleen naar de reductie van de daadwerkelijke CO₂-uitstoot als gevolg van het gebruik van energie en de synergie met de andere sectoren.

Venray heeft een omvangrijke landbouwsector die met name bestaat uit intensieve veehouderij (varkens, kippen). Daarnaast bestaat de sector onder meer uit glastuinbouwbedrijven (ca. 30 ha) en champignonteelt (ca. 6 ha). Het totale landbouwareaal in Venray bedraagt 8.644 ha (CBS, peiljaar 2017)

In de gemeente Venray was de landbouw in 2021 verantwoordelijk voor 12% van de CO₂-emissies (excl. de overige broeikasgassen). Als ook de overige broeikasgassen (o.a. methaan, lachgas) worden meegenomen dan bedraagt het aandeel van de landbouw ruim 40% van de totale uitstoot. De onderstaande figuur geeft de CO₂-emissies van de landbouw weer (excl. overige broeikasgassen). De meeste emissies worden veroorzaakt door het gasverbruik.

Figuur 3: CO₂-emissies sector landbouw in Venray (excl. overige broeikasgassen)

In 2018-2019 is een dalende trend in de CO₂-emissies zichtbaar maar daarna neemt de uitstoot weer licht toe.

Grootverbruikers van energie zijn de glastuinbouwsector en de champignonteelt.

Voor de glastuinbouw en de champignonteelt is de opgave om het energieverbruik te verminderen en over te stappen op duurzamere vormen van energievoorziening. Voor de glastuinbouw zijn hierover sectorafspraken gemaakt met de branche.

Voor de intensieve veehouderij is de transitie van de landbouwsector grootste opgave. Het energieverbruik speelt hierbij een ondergeschikte rol. Wel kan de sector een rol spelen in de opwek van duurzaam opgewekte energie en dit kan mogelijk ook voor nieuwe verdienmodellen zorgen:

- * De daken van de stallen en een deel van het agrarische grondgebied kunnen ingezet worden voor de duurzame opwek van elektriciteit.
- * Daarnaast zijn ook verdienmodellen denkbaar met de vergisting van mest voor de productie van biogas (groen gas). Dit valt echter buiten de scope van deze energiestrategie omdat dit sterk samenhangt met de transitie in het landelijk gebied en de verwachte veranderingen in de landbouw en de veeteelt.

Sector mobiliteit: beleidsachtergrond en -uitgangspunten

Klimaatakkoord

Vanuit het Klimaatakkoord zijn verschillende beleidsinstrumenten opgezet om de mobiliteit te verduurzamen en de doelstellingen van 2030 en 2050 te halen. De belangrijkste afspraken zijn:

- * Inzet op duurzame energiedragers: voertuigen worden geëlektrificeerd en waar elektrificatie nog niet mogelijk is wordt ingezet op biobrandstoffen.
- * Elektrisch vervoer: Vanaf 2030 zijn alleen nog elektrische personenauto's nieuw te koop. Naast batterij-elektrische personenauto's rijden er dan ook voertuigen op waterstof of zonnecellen. Voor het opladen van de voertuigen zijn in 2030 ongeveer 1,8 miljoen laadpalen beschikbaar.
- * Verduurzaming logistiek: Alle (circa 5000) OV-bussen zijn voor 2030 100% emissieloos. Datzelfde geldt voor bouwverkeer (waaronder bestelbusjes) en mobiele werktuigen. Duurzaamheid en bereikbaarheid gaan bij mobiliteit hand in hand bij de inrichting van openbare ruimten. Er komen steeds meer zero-emissie zones in steden. Daar krijgen lopen, fietsen en openbaar vervoer voorrang. De logistieke sector gaat ook verduurzamen, onder andere door ketenoptimalisatie. Door optimale bevoorrading in logistieke hubs net buiten de stad, ontstaan mogelijkheden voor zero emissie in de stad. Dit leidt tot een reductie van 30 procent van de CO₂-uitstoot door achterland- en continentaal vervoer in 2030. Tot slot, ook (zwaar) transport, vliegverkeer en scheepvaart moeten emissieloos worden.

Regionaal beleid

Regionale mobiliteitsprogramma's

Vanuit de regio Noord-Limburg zijn de volgende ambities met betrekking tot mobiliteit uitgesproken:

- * Het verhogen van de kwaliteit van leven. Mobiliteit, zodat iedereen mee kan doen.
- * Het verbeteren van de ruimtelijk-economische bereikbaarheid, voor de toeristische, agro-, maak- en logistieke sector in Noord-Limburg.
- * Het verbeteren van verkeersveiligheid. Streven naar 0 verkeersslachtoffers.
- * Een aantrekkelijk mobiliteitssysteem. Robuust, attractief en betrouwbaar voor de fietser en de voetganger.
- * Het ondersteunen van de milieu- en energietransitie, door over te schakelen op schone en stille mobiliteit.

Gemeentelijk beleid

Netwerkennota "Uitgangspunten Netwerken Infrastructuur en Verkeer, fietsen en lopen in de spotlights!"

In de netwerkennota is prioriteit gegeven aan het opstellen van een netwerk voor niet-gemotoriseerd verkeer (fiets en voetganger). Het doel is dat fietsen en lopen een veilige en aantrekkelijke wijze van vervoer gaan worden voor alle inwoners en bezoekers van Venray en de kerkdorpen. Voor het stimuleren van fietsverkeer wordt ingezet bijvoorbeeld in op de aanleg van ontbrekende schakels, het opwaarderen van kwalitatief mindere verbindingen of het verbeteren van de oversteekbaarheid van wegen. In de netwerkennota wordt verder aandacht besteed aan de netwerken voor gemotoriseerd verkeer: personenauto, vrachtverkeer en landbouwverkeer. Naast infrastructurele maatregelen zoals het aanleggen van fietsverbindingen, wordt ook ingezet op fietsstimuleringsprojecten onder verschillende doelgroepen. Zo willen de gemeente ervoor zorgen dat oudere inwoners ook veilig op de fiets durven te stappen, maar ook dat werknemers gestimuleerd worden om de auto te laten staan en ervoor kiezen om met de fiets naar het werk te gaan.

Collegeprogramma 2022 – 2026

De gemeentelijke uitgangspunten vanuit het collegeprogramma met betrekking tot de sector mobiliteit zijn het investeren in duurzame mobiliteit waarbij ingezet wordt op fietsstimulering en deelmobiliteit. Daarnaast wordt geïnvesteerd in voldoende oplaadpunten voor vervoersmiddelen, zoals auto, scootmobiel en fiets. De stationsomgeving wordt aantrekkelijker gemaakt met aandacht van duurzaam voor- en natransport. In het centrum wordt het huidige beleid herzien en nieuwe uitgangspunten geformuleerd voor fietsen en lopen in het centrum. Bij de aanpak van de infrastructuur staan goede en veilige bereikbaarheid, uitbreiding van 30km/u zones en fietsverbindingen centraal.

Uitvoeringsprogramma Warmte en Besparen 2022-2025 (2022)

Uit het uitvoeringsprogramma Warmte en Besparen 2022-2025 (2022) zijn de volgende opgaves af te leiden:

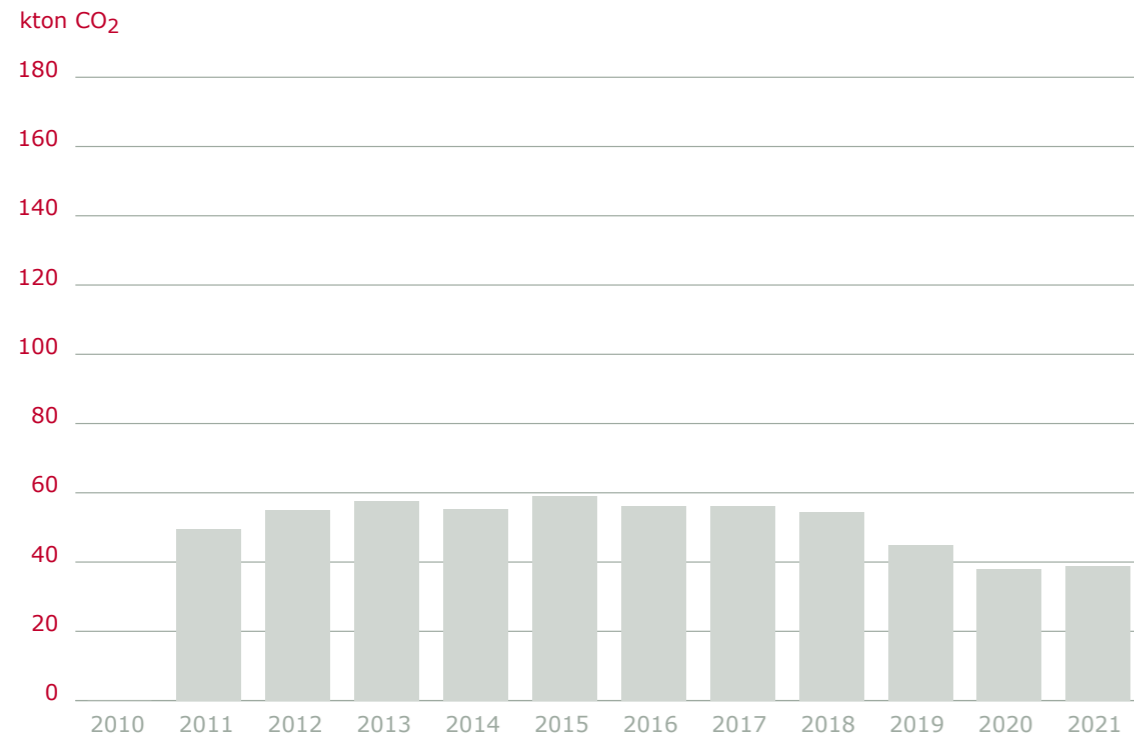
- * In 2025 minstens 105 openbare laadpalen in de gemeente.
- * Uitbreiding van het aantal elektrische auto's in het gemeentelijk wagenpark.

Opgave voor mobiliteit in Venray

Vanuit het Klimaatakkoord (2019) gelden voor de mobiliteit de volgende landelijke opgaves voor de periode tot 2030:

- * Inzet zero-emissie bouw materieel volgens routekaart Schoon en Emissieloos Bouwen (SEB): Het SEB biedt een aanpak voor de verduurzaming van mobiele werktuigen en bouwlogistiek tot aan 2030.
- * Vanaf 2025: minimaal 1 laadpunt bij utiliteitsbouw van meer dan 20 parkeervakken. 50% van de taxi's is emissieloos.
- * Alle lichte voertuigen in het gemeentelijk wagenpark zijn emissieloos. Zware voertuigen moeten zo veel mogelijk emissieloos zijn.

In Venray is de sector mobiliteit voor 33% verantwoordelijk van de totale CO₂-uitstoot. De ontwikkeling van de CO₂-uitstoot sinds 2010 is in onderstaande grafiek weergegeven.

Figuur 4: CO₂-emissies van verkeer en vervoer in Venray

Te zien is dat het energieverbruik en daarmee de uitstoot in de periode 2010-2019 sterk gestegen is. Door de Corona-pandemie is het energieverbruik in 2020 en 2021 fors gedaald. De verwachting is dat het energieverbruik in 2023 weer vergelijkbaar zal zijn met de periode voor Corona.

In lijn met het uitvoeringsprogramma Warmte en Besparen 2022-2025 (2022) zijn de opgaves voor Venray in de periode tot 2030:

- * In 2030 is bij opdrachten van de gemeenten emissieloos bouwen de standaard.
- * In 2025 staan minstens 105 openbare laadpalen in de gemeente.
- * In 2030 moeten alle auto's van het gemeentelijk wagenpark elektrisch zijn.

A topographic map of the Vredepeel-Ysselsteyn region. The map shows various land uses, including green fields, yellow roads, and blue water bodies. A red dashed line runs across the top. A red semi-transparent box is overlaid on the left side of the map, containing the title and date. Labels on the map include 'Vredepeel', 'Venray', 'Ysselsteyn', 'Helde', 'Veulen', and 'Leune'.

RAPPORTAGE GEBIEDSVERKENNING

VREDEPEEL-YSSELSTEYN

September 2023

wiebenga
consultants

Inhoudsopgave

SAMENVATTING	3
INLEIDING	3
AANPAK GEBIEDSVERKENNER	3
CONCLUSIES	3
AANBEVELINGEN	4
<u>1</u> INLEIDING	<u>5</u>
1.1 CONTEXT	5
1.2 DOEL GEBIEDSVERKENNING	7
1.3 LEESWIJZER	7
<u>2</u> GEBIEDSBESCHRIJVING	<u>8</u>
<u>3</u> RESULTAAT INTERVIEWS GEBIEDSVERKENNING	<u>12</u>
3.1 AANPAK	12
3.2 INTERPRETATIE BEVINDINGEN EN CONCLUSIES	12
3.3 HUIDIGE SITUATIE	13
3.3.1 NUT EN NOODZAAK ENERGIETRANSITIE EN DE OPGAVE VOOR INTEGRALE GEBIEDSONTWIKKELING	13
3.3.2 RUIMTELIJKE EN MAATSCHAPPELIJKE ASPECTEN	13
3.3.3 OPWEK VAN DUURZAME ELEKTRICITEIT	15
3.3.4 MAATSCHAPPELIJKE BETROKKENHEID	15
3.4 GEWENSTE SITUATIE: TOEKOMSTBESTENDIG PERSPECTIEF VREDEPEEL-YSSELSTEYN	18
3.4.1 KANSEN EN OPLOSSINGSRICHTINGEN	18
3.4.2 RISICO'S/ BEDREIGINGEN	20
3.5 VAN HUIDIG NAAR GEWENST	20
<u>4</u> LEIDENDE PRINCIPES EN UITGANGSPUNTEN	<u>22</u>
4.1 LEIDENDE PRINCIPES	22
4.2 UITGANGSPUNTEN OP BASIS VAN DE GEBIEDSVERKENNING	22
<u>5</u> VERVOLGSTAPPEN	<u>23</u>
5.1 ROUTEKAART ONTWIKKELING WESTELIJK DEEL VENRAY	23
5.2 FASE 1B: GEBIEDSAGENDA – VERDIEPENDE VRAGEN	24
5.3 FASE 1B: GEBIEDSAGENDA - OPSTELLEN GEBIEDSAGENDA	24
BRONNEN	26
BIJLAGE UITGANGSPUNTEN VOOR INTEGRALE GEBIEDSONTWIKKELING	27

Samenvatting

Inleiding

De gemeente Venray heeft in het 'Kader voor opwekking Duurzame Energie' (KODE) vastgelegd hoe zij wil omgaan met het brede thema 'duurzaamheid', met focus op het onderdeel energietransitie. De gemeente ziet de nut en noodzaak om in te zetten op lokale, duurzame energieopwekking. Gezien de klimaatverandering maar ook de problemen rondom de winning van aardgas in Groningen en de afhankelijkheid van andere landen, onderschrijft Venray het voorgeschreven Rijksbeleid dat inzet op energietransitie van 'centraal en fossiel' naar 'lokaal en hernieuwbaar'.

In KODE heeft de gemeente Venray opgenomen lokale vormen van duurzame energieopwekking onder andere te laten landen in het westelijk gebied van de gemeente: 'de jonge ontginningen' (Vredepeel-Ysselsteyn). Om de beschreven ambities waar te maken betekent dit concreet dat er gezocht wordt naar locaties voor de opwek van zonne- en windenergie. Echter, het gaat niet slechts om het behalen van deze ambitie, maar juist om de inzet van lokale duurzame energieopwekking als aanjager om ook om economische, ruimtelijke en maatschappelijke kansen elkaar te laten versterken. Al deze ingrediënten samen maakt dat het gaat om een **integrale duurzame gebiedsontwikkeling**.

Lokale opwek van duurzame energie zal impact hebben op de omgeving. Om deze reden zet de gemeente Venray in op een gelijke verdeling van lusten en lasten, waarbij inwoners, bedrijven en organisaties van begin af aan betrokken worden bij het proces. In maart 2023 is daarom gestart met een brede gebiedsverkenning. Middels interviews met belanghebbenden is input opgehaald over bestaande kansen, bedreigingen, problematieken en mogelijke oplossingsrichtingen voor een gebiedsontwikkeling met een integraal karakter. De volgende thema's en opgaven zijn, op basis van dialoog, in ieder geval van belang: realisatie van duurzame energieopwekking, dubbel ruimtegebruik, behoud open en weids karakter van de jonge ontginningen, versterken van vitaliteit en biodiversiteit ecologisch raamwerk en natuur- en landschapskwaliteiten.

Aanpak gebiedsverkenner

In de periode maart-juni 2023 zijn 20 interviews afgenomen met belanghebbenden uit het gebied Vredepeel-Ysselsteyn, behorende tot de volgende categorieën: landbouw, gebruikers en bewoners, natuur, waterschap, ondernemers, grondeigenaren en energiecoöperatie.

Conclusies

Op basis van de interviews zijn leidende principes gedefinieerd voor de gebiedsontwikkeling en geclusterd in drie categorieën:

- › Behoud van waarden en gebied-specifieke **ruimtelijk- functionele kwaliteiten** bestaande uit
 - Belevingswaarde: weidsheid en ruimte
 - Gebruikswaarde: de huidige functies liggen op goede plekken
- › Ruimtelijke principes en opgaven. Versterken **synergie** tussen
 - De aanwezige opgaven voor landbouw, natuur en milieu, landschap, vrije tijd, economie, duurzame energieopwekking en wonen
- › **Maatschappelijke betrokkenheid**. Behouden, stimuleren en versterken van:
 - Participatie en samenwerking
 - Eigen betrokkenheid verduurzaming koppelen aan energieke gebiedsontwikkeling
 - Ondernemen en innoveren
 - Sociale structuren

Concluderend kunnen daarnaast de volgende uitgangspunten voor een vervolproces worden benoemd:

- De resultaten van deze gebiedsverkenning en bijbehorende leidende principes;
- Een gestructureerde samenwerking met zorgvuldige participatie
- Een gebiedsgerichte en integrale aanpak, waarbij de samenhang tussen aanwezige functies en de genoemde leidende principes, waaronder duurzame energieopwekking, centraal staan.

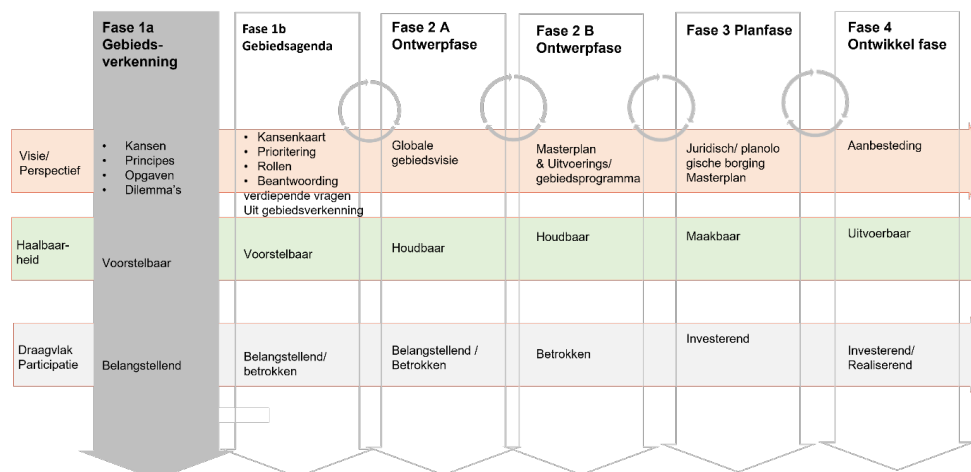
Aanbevelingen

Met het resultaat uit de gebiedsverkenning is de input voorhanden voor het opstarten van de visievorming. Gebleken is dat er nu momentum is om in dialoog met de belanghebbenden verder aan slag te gaan op basis van de resultaten uit de gebiedsverkenning.

Dit moet in een vervolgproces verder vorm krijgen. Dat vervolg vraagt om een heldere agenda, procesontwerp en fasering. Dit kan door de principes van duurzame gebiedsontwikkeling te volgen (zie bijlage). De volgende aspecten zijn cruciaal voor het slagen van het vervolgproces: duidelijkheid en openheid over wat per fase bereikt moet worden, wat de aanpak is (beantwoording hoe vraag), welke keuzen voorliggen, welke afwegingen gemaakt moet worden en wat ieders rol is. Wij bevelen aan dit proces met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties te doorlopen en zo te werken aan het eigenaarschap voor inhoud en proces.

Op basis van de resultaten uit de gebiedsverkenning worden de volgende **aanbevelingen** gedaan voor een vervolg:

1. Hanteer de resultaten uit de gebiedsverkenning (lees de 3 Leidende principes voor de gebiedsontwikkeling Venray- West) als input voor de vervolffase en het verder uitwerken van duurzame energieopwekking als één van de opgaven in die gebiedsontwikkeling
2. Stel als eerstvolgende stap in het proces van de gebiedsontwikkeling Vredepeel-Ysselsteyn samen met belanghebbenden een **gebiedsagenda** op met als doel:
 - a. Heldere spelregels en randvoorwaarden voor vervolg
 - b. Concretisering en samenhang aan te brengen tussen de verschillende genoemde opgaven en thema's uit de gebiedsverkenning: concreet beantwoording van de verdiepende vragen uit de gebiedsverkenning (zie par. 5.2) en ruimtelijke vertaling in een kanskaart
 - c. Eigenaarschap en rolduiding voor het vervolg
 - d. Vaststellen van et tijdpad/ planning van de gebiedsontwikkeling
3. Hanteer onderstaand procesontwerp voor de overall fasering van de gebiedsontwikkeling Vredepeel-Ysselsteyn
4. Hanteer de 4 **pijlers (bijlage)** voor integrale gebiedsontwikkeling (ruimte, haalbaarheid, draagvlak, wervend perspectief) om gestructureerd samen te werken.

Schema: Procesontwerp gebiedsontwikkeling Vredepeel-Ysselsteyn

5. **Consolideer de resultaten per fase** en neem hierover per fase een GO/ NO besluit.

1 Inleiding

1.1 Context

Ambitie en opgave

De gemeente Venray herkent de nut en noodzaak om in te zetten op verschillende facetten als het gaat om duurzaamheid. Genoemd worden energietransitie, klimaatadaptatie en circulaire economie. Op basis van het lokale Kader voor opwekking Duurzame Energie (KODE), tot stand gekomen door samenspraak tussen de gemeente en verschillende partners en belangenorganisaties, is de gemeente Venray voornemens in te zetten op maatregelen die aansluiten bij de klimaatambities uit het Parijsakkoord. Het projectplan duurzaamheid is door de gemeenteraad aangewezen als 'majeur plan', wat nog eens extra belang toekent aan het vormgeven van deze opgave. Cruciaal onderdeel binnen de opgave is de inzet op opwekking van nieuwe energie. Meer concreet betekent dit voor de gemeente Venray dat gekeken is naar manieren om energie op te wekken uit zon en wind. De KODE dient hier als vertrekpunt vanuit Venray om invulling te geven aan de Regionale Energiestrategie (RES).

Vanuit Rijksbeleid wordt steeds meer ingezet op de transitie van centraal en fossiel naar lokaal en hernieuwbaar. Dit resulteert in zowel lusten als lasten op lokaal niveau. Enerzijds kan deze transitie een negatieve invloed hebben op de ruimtelijke omgeving, anderzijds creëert zij ook kansen o.a. in diezelfde ruimtelijke omgeving. De huidige actualiteit, waaronder de stijgende energieprijzen, die druk verhogend werken in het kader van betaalbaarheid binnen de agrarische sector en voor inwoners, en het toegenomen urgentiebesef rondom klimaatverandering maken een integrale verkenning van Vredepeel-Ysselsteyn noodzakelijk. Dit sluit aan bij de RES, waarbij Nederland is opgedeeld in 30 regionale samenwerkingsverbanden van waaruit gemeenten worden geacht een participatief bod te doen waarmee de energietransitie gestalte krijgt.

De gemeente stelt de opgave voor duurzame energieopwekking in een breder perspectief. Het gaat niet enkel om het behalen van klimaatdoelstellingen, maar ook om economische, maatschappelijke en ruimtelijke beleidsdoelstellingen die elkaar mogelijk versterken.

Binnen de regio Noord-Limburg wordt gekeken of de energieopwekking op drie grootschalige locaties kan worden geconcentreerd: Energielandgoed Wellsmeer het grensgebied van de gemeenten Beesel en Venlo en de westzijde van de gemeenten Venray en Horst aan de Maas. Deze zoekgebieden komen voort uit KODE en de RES NML.

Het gebied in Venray wordt ten noorden, westen en zuiden begrensd door de gemeente-/provinciegrens. De oostelijke grens is minder 'hard' en wordt ingekaderd door eerder gedane studies naar zoekgebieden voor opwek van zonne-energie.

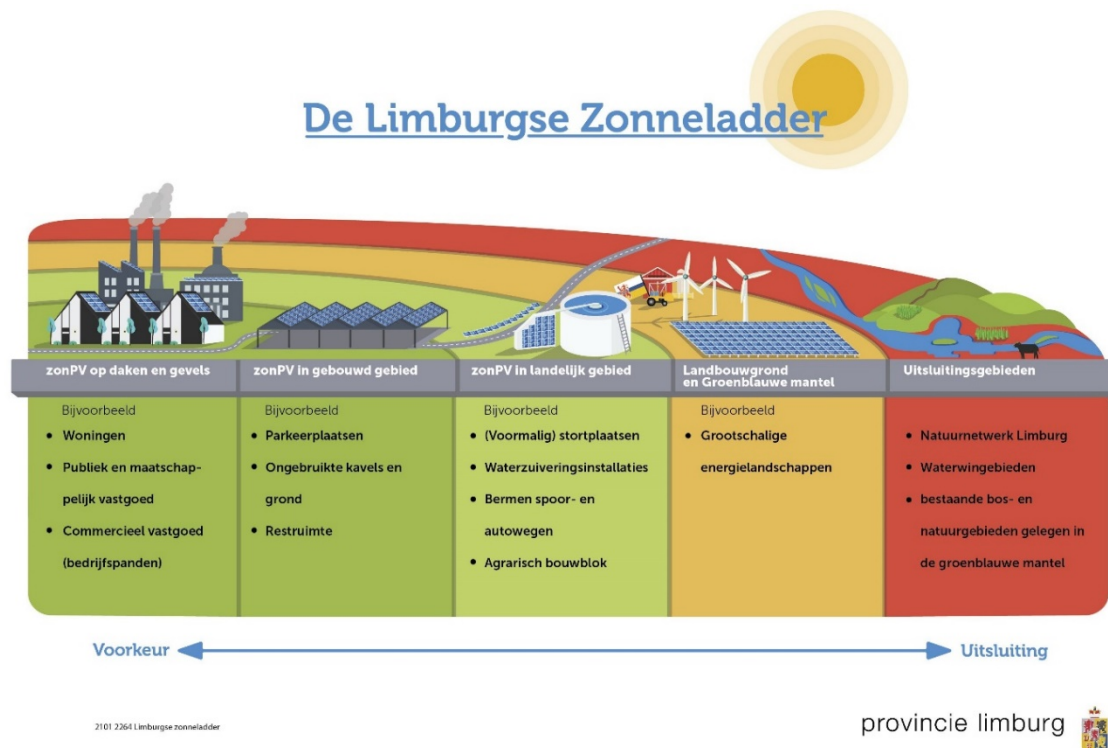
De ambitie van de gemeente is om een toekomstbestendig perspectief voor Vredepeel-Ysselsteyn op te stellen waarbij duurzame energieopwekking gecombineerd wordt met de overige opgaven in het gebied. Daarvoor moet niet alleen gekeken worden naar kansen en mogelijkheden op het gebied van duurzame energieopwekking maar ook voor: recreatie, toerisme, natuur en landbouw. Doel is deze zodanig te integreren dat ze elkaar daar versterken en samen dit gebied een duidelijke, robuuste (toekomstbestendige) bestemming geven.

Vertrekpunt: Kader voor opwekking Duurzame Energie en zonneladder

Vertrekpunt voor de duurzame energieopwekking is het Kader voor Opwekking Duurzame Energie (KODE), vastgesteld door de gemeenteraad van Venray in oktober 2019. Dit beleidskader geeft onder andere richting aan invulling van de opgave vanuit de RES voor de opwekking van duurzame energie door wind en zon. KODE beschrijft echter ook dat opwek van duurzame energie mogelijk koppelkansen biedt, waarbij wordt ingezet op meervoudig ruimtegebruik, benadering vanuit landschappelijke waarden en ontwikkelen met betrokkenheid van inwoners, bedrijven en organisaties.

Het relevante provinciale kader is de POVI, en de daaraan gekoppelde verordening, en het nieuwe coalitieakkoord. Voor de provincie Limburg geldt vanuit de Provinciale Omgevingsvisie (POVI) vanaf 25 oktober 2021 een Limburgse Zonneladder (zie hieronder). Daarnaast is in het provinciaal coalitieakkoord 'Elke Limburger telt' (2023) benoemd dat de provincie bij zon-op-land projecten maximaal inzet op meervoudig ruimtegebruik

en stimuleren van biodiversiteit. Voor zon-op-landbouwgrond geldt een strikt 'nee, tenzij' principe en een motivatieplicht van gemeenten bij afwijking daarvan. De provincie zal daar strak op toezien.

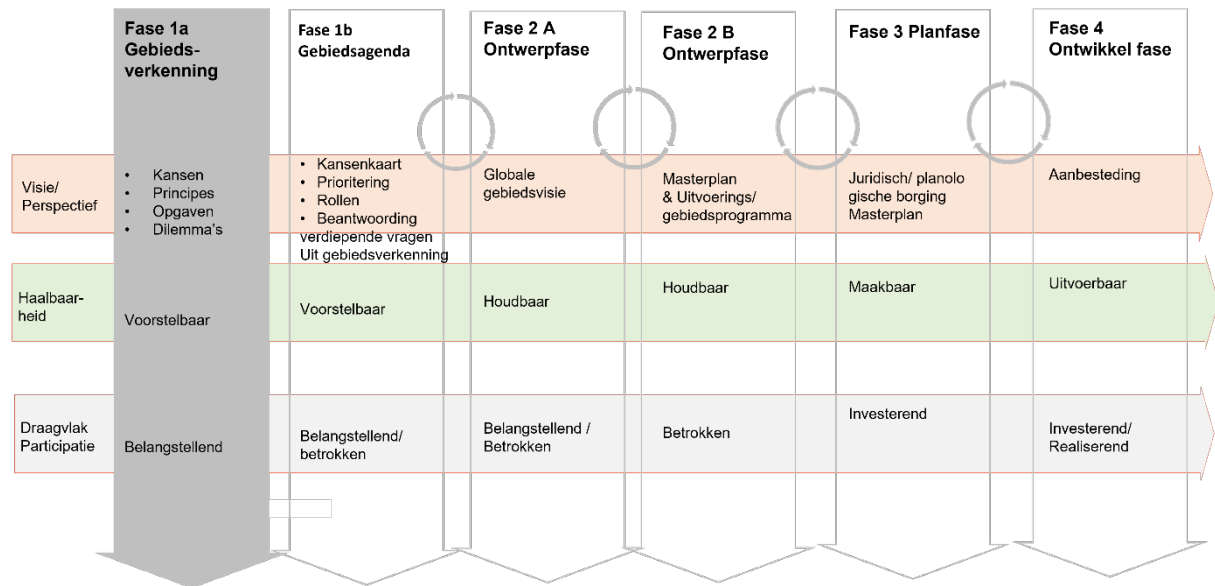
Als basis voor de gebiedsverkenning heeft een interne sessie omgevingsanalyse bij de gemeente plaats gevonden. In deze sessie is gekeken naar kaders (opgaven en doel omgevingsmanagement), de omgeving (thema's en belanghebbenden) in het zoekgebied. Kijkend naar opgaven is uit de sessie gebleken dat het gebied te maken heeft met opgaven op het gebied van:

- > Wonen o.a.: versterken leefbaarheid, passend woningaanbod;
- > Natuur en biodiversiteit o.a.: herstel en behoud natuurwaarden, Natura 2000 gebieden, effecten behoud natuurgebied de Peel;
- > Water o.a.: vernatting, herstel kwaliteit;
- > Landbouw: stikstofreductie, stimuleren kringlooplandbouw, doelen uit Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG);
- > Recreatie: verbindingen toeristisch netwerk;
- > Mobiliteit en verkeer: verkeersproblematiek en bereikbaarheid;
- > Participatie: zorgvuldig betrekken belanghebbenden en open communicatie.

Fasering

De integrale gebiedsontwikkeling Vredepeel-Ysselsteyn wordt gefaseerd aangepakt.

Per fase wordt besloten of en zo ja hoe de vervolffasen verder uitgevoerd zullen worden. Dwars op de fasen staan 4 aspecten die in iedere fase terugkomen: totstandkoming inhoud, de omgevingsparticipatie, besluitvorming en communicatie. In onderstaand schema “hoofd fasen integrale gebiedsontwikkeling Vredepeel-Ysselsteyn” is dit schematisch weergegeven.

Hoofd fasen gebiedsontwikkeling Vredepeel-Ysselsteyn

In fase 1 heeft de gemeente het initiatief genomen een gebiedsverkenning te laten uitvoeren en belanghebbenden te consulteren over wat zij zien als kernwaarden binnen het zoekgebied en wat zij van belang vinden om de ambitie en opgaven voor Vredepeel-Ysselsteyn te realiseren. De gebiedsverkenning is uitgevoerd door een onafhankelijk extern bureau. Voorliggende rapportage bevat de resultaten van de gebiedsverkenning, aanbevelingen en een routekaart voor het vervolg.

1.2 Doel gebiedsverkenning

Doel van de gebiedsverkenning is om middels interviews met belanghebbenden input op te halen over bestaande problematieken, oplossingsrichtingen, kansen en bedreigingen voor de integrale gebiedsontwikkeling Vredepeel-Ysselsteyn, daaruit (al dan niet ruimtelijke) conclusies te trekken en als bouwstenen te gebruiken voor een volgende fase.

1.3 Leeswijzer

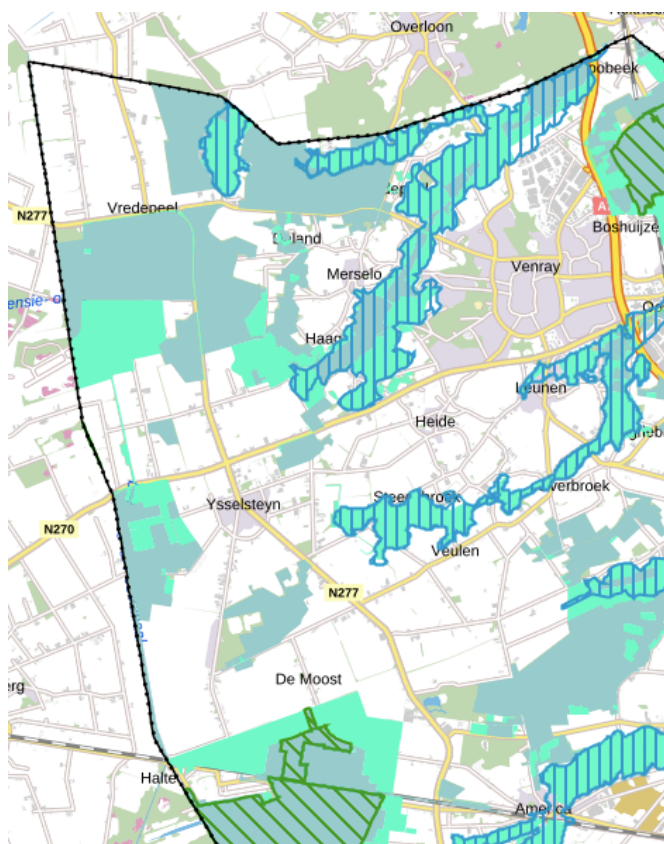
Hoofdstuk 2 bevat een beknopte beschrijving van het zoekgebied Vredepeel-Ysselsteyn. In hoofdstuk 3 zijn de resultaten van de interviews met belanghebbenden opgenomen onderverdeeld in: 'huidige situatie', 'gewenste situatie' en 'van huidige situatie naar gewenste situatie'. Hoofdstuk 4 beschrijft uitgangspunten en aanbevelingen voor het vervolg. Hoofdstuk 5 tot slot bevat de routekaart voor een verdere aanpak van de integrale gebiedsontwikkeling.

2 Gebiedsbeschrijving

Het zoekgebied binnen deze gebiedsverkenning omvat het westelijk deel van de gemeente Venray. Ten noorden, westen en zuiden wordt het gebied begrensd door de gemeentegrens, die aan de westzijde tevens de provinciegrens met Noord-Brabant vormt. Aangrenzende gemeenten zijn achtereenvolgens: Land van Cuijk, Gemert-Bakel en Deurne in het noorden en westen en Horst a/d Maas ten zuiden. De oostgrens van het gebied is minder statisch en komt voort uit de zonnekaart uit KODE, waarin zoekgebieden voor zonne-energie worden weergegeven. Zowel geografisch als historisch gezien kan het gebied worden beschreven als de 'jonge ontginningen'.

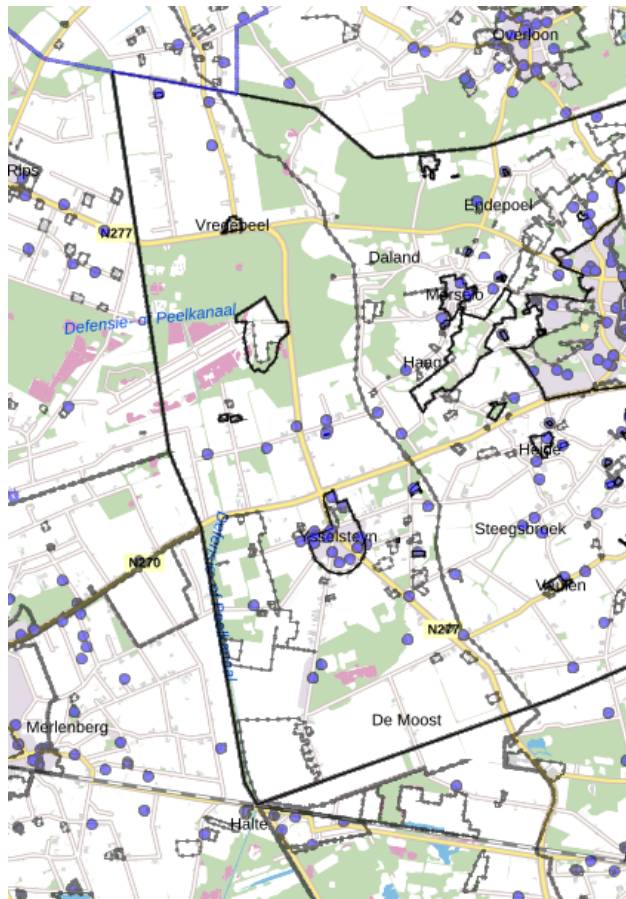
Vredepeel-Ysselsteyn is een landelijk gebied dat wordt gekenmerkt door grootschalige agrarische bedrijven en veehouderijen. Hierdoor is de omgeving zeer wijds en uitgestrekt van karakter. De landelijke geschiedenis is nog steeds herkenbaar. Van oost naar west valt de ontginning van de Peel nog duidelijk te herkennen in landschappelijke opbouw en verkavelingsstructuur. Verder is het contrast tussen de open landbouwgebieden en bosomgevingen karakteristiek voor het gebied. Versnipperd liggen landschapselementen verspreid over het landbouwgebied, variërend van waterstromen tot bos, groensingels en laanstructuren. Kijkend naar de gehele gemeente Venray is het gebied relatief eenvoudig te onderscheiden: hoe meer westwaarts hoe grootschaliger de verkaveling.

Binnen het gebied zijn drie belangrijke wateraandachtspunten aanwezig: het Peelkanaal, de Lobeek die recent volledig opnieuw is ingericht, en het gebied ten noorden van Griendtsveen. Belangrijke verkeersaders zijn de provinciale wegen N270 (van Deurne richting Venray) en N277 (van Vredepeel, richting Ysselsteyn richting Horst). Op onderstaande kaarten staan de functies zoals in de Ontwerp Omgevingsvisie Limburg 2020 en het bestemmingsplan buitengebied Venray (2010) aangegeven.

Legenda

Ontwerp Omgevingsvisie Limburg	i
Bebouwd gebied - landelijke kern	i
Bebouwd gebied - stedelijk	i
Bebouwd gebied - werklocaties	i
Beschermingsgebied Nationaal Landschap Zuid-Limburg	i
Extensiveringsgebied intensieve veehouderij	i
Landelijk gebied - buitengebied	i
Landelijk gebied - groenblauwe mantel	i
Landelijk gebied - natuurnetwerk	i
Natura2000-gebied	i
Ontwikkelingsgebied glastuinbouw	i

Vigerend bestemmingsplan Buitengebied Venray (2010)

Legenda

plangebied	gebiedsaanduidingen
Enkelbestemmingen agrarisch agrarisch met waarden bedrijf bedrijventerrein bos centrum cultuur en ontspanning detailhandel dienstverlening gemengd groen horeca kantoor maatschappelijk natuur overig recreatie sport tuin verkeer water wonen woongebied	geluidzone luchtvaartverkeerzone vrijwaringszone milieuzone veiligheidszone wetgevingzone reconstructiewetzone overige zone
Dubbelbestemmingen waterstaat leiding waarde	Aanduidingen bouwaanduiding functieaanduiding lettertekenaanduiding maatvoering
Bouwvlakken bouwvlak	Figuren as van de weg dwarsprofiel gevellijn hartlijn leiding relatie figuur IMRO2006
	Gebiedsgerichte besluiten besluitgebied besluitvlak besluitsubvlak
	Structuurvisies plangebied
	Gescande kaarten plangebied
	Overige besluiten plangebied

Geschiedenis Vredepeel-Ysselsteyn: jonge ontginningen

Het westen van de huidige gemeente Venray was tot zeker begin van de twintigste eeuw een drassig veengebied dat voornamelijk werd gekenmerkt door heidevelden en moerassen. Het was het natte tussengebied tussen de Maasvallei en de Brabantse zandgronden.

Hoewel de ontginning van de Peel al plaatsvond rond 1850, begon men pas relatief laat, rond het begin van de 20e eeuw, met de eerste ontginning van dit gebied. Vandaar ook de naam: jonge ontginningen. De voormalige heidevennen kenden een relatief dikke veenlaag en waren daardoor uitermate geschikt als winningsgebied voor turf. Eveneens werd naaldbos aangeplant ten behoeve van houtlevering voor de mijnbouw in zowel binnen- als buitenland.

Gedurende deze periode vond ontginning met een sneltreinvaart plaats. De onderstaande kaartweergaven illustreren de historisch-geografische ontwikkeling van de jonge ontginningen gedurende de 20e eeuw. Zichtbaar is dat vanaf 1900 rechtlijnige straten- en ontginningspatronen het gebied domineren. Daarbij droegen verbeterde ontwateringstechnieken eraan bij dat de voorheen ongeschikte, woeste gronden geschikt gemaakt konden worden voor (veelal grootschalige) landbouw.

In de jaren 20 van de vorige eeuw werd Ysselsteyn als eerste kern aangelegd in dit jonge ontginningsgebied. Het dorp was een zogenaamd 'model-ontginningsdorp' met wederom een zeer herkenbare rechtlijnige structuur. Opvallend is de wegstructuur in Y-vorm, verwijzend naar de toenmalige minister van landbouw en naamgever van het dorp: Hendrik Albert van Ysselsteyn. Deze wegstructuur valt ook heden ten dage nog te herkennen in de vorm van de N277 en Timmermansweg. Gelijktijdig groeiden ook andere kleine gehuchten in de streek.

Tijdens de tweede wereldoorlog diende het westelijke deel van het onderzoeksgebied als onderdeel van de Peel-Raamstelling, een verdedigingslinie die in 1939 werd aangelegd achter de Maaslinie. Hoewel de linie slechts één oorlogsdag standhield, is de aanwezigheid ervan nog steeds zichtbaar in het landschap. Daarbij werd vlak na de tweede wereldoorlog een Duits militair kerkhof aangelegd nabij Ysselsteyn.

Na de tweede wereldoorlog ontwikkelde het landschap zich in een haast nog sneller tempo. Moderne technologie maakte het mogelijk land sneller te ontginnen en in te zetten voor grootschalige landbouw. Rond het begin van de jaren '50 werd ten zuiden van de kern Vredepeel gebouwd aan een militaire vliegbasis. Het complex dient tot op heden een militaire functie, maar niet meer als vliegbasis. Vanuit defensie klinkt echter de intentie deze voormalige functie een nieuw leven in te blazen.

Gedurende de laatste decennia heeft verdere ontginning en ruilverkaveling Vredepeel-Ysselsteyn het karakter gegeven dat tot op heden valt te herkennen: ruim in opzet, grootschalig en een duidelijke wegstructuur. Bijgevoegde kaartweergaven laten de ontwikkeling van het gebied gedurende de tijd zien.

1850

1930

1970

2023

3 Resultaat interviews gebiedsverkenning

3.1 Aanpak

Om de gebiedsverkenning gestructureerd uit te voeren, is als volgt te werk gegaan:

- › Voor het ophalen van de relevante informatie en input bij belanghebbenden van onderop is ervoor gekozen interviews af te nemen;
- › Het gebied kenmerkt zich door een diversiteit aan gebruikers, ondernemers, bewoners, beheerders, belangenorganisaties en overheden. Ieder met zijn of haar belangen in het gebied. De belanghebbenden kunnen grof weg worden onderverdeeld in de volgende categorieën waarbij belanghebbenden nadrukkelijk ook in verschillende categorieën kunnen vallen:

Landbouw	Agrariërs, veehouders, LLTB Venray, werkgroep Innovatief Platteland, PAS-melders
Recreatie en cultuur	Toeristisch platform Venray, Eigenaar racebaan, Militair kerkhof Ysselsteyn, Heemkundevereniging, eigenaren (verblijfs-)recreatieve voorzieningen
Natuur	Staatsbosbeheer, IVN Geysteren-Venray, Stichting Limburgs Landschap
Overheden	Waterschap Limburg, Gemeente Horst a/d. Maas, Gemeente Gemert-Bakel, Gemeente Deurne, Gemeente Land v. Cuijk, Provincie Limburg (gebiedsmanager LPLG)
Grondeigenaren	(Agrarische) ondernemers, particuliere grondeigenaren
Energie	Enexis, TENNET, energie coöperatie
Inwoners	Afvaardiging dorpsraden, Klimaatburgemeester
Overig	Lokale energiecoöperatie, defensie

In de verkenningsfase is ervoor gekozen om een vertegenwoordiging van belanghebbenden uit diverse geledingen voor de interviews uit te nodigen. In totaal zijn in de periode maart – mei 2023, 21 interviews afgenomen. Het is belangrijk om in een eventuele volgende fase (opstellen gebiedsvisie) de omgevingsdialoog te verbreden en meer belanghebbenden te betrekken.

- › Het hoofddoel, het ophalen van input en het verkrijgen van inzicht bij de belanghebbenden in voor hen relevante aspecten/ bouwstenen om te komen tot een toekomstbestendig Vredepeel-Ysselsteyn, is als vertrekpunt genomen voor het opstellen van een interviewleidraad. De interviews zijn onderverdeeld in 3 complementaire hoofdonderdelen:
 1. Context en huidige situatie Vredepeel-Ysselsteyn;
Hoofdvragen: wat is de uitdaging en wat zijn sterke punten en zwakke punten, waarden en kenmerken van het gebied die er nu al zijn en waarmee de uitdaging aangegaan kan worden?
 2. De gewenste situatie;
Hoofdvragen: Wat is het perspectief voor het gebied, wat moet precies bereikt worden?
 3. Van huidig naar gewenst.
Hoofdvragen: wat is nodig voor een toekomstbestendig perspectief, wat precies is dan de opgave en hoe dat te bereiken?

3.2 Interpretatie bevindingen en conclusies

In paragrafen 3.3. tot en met 3.5 zijn de bevindingen en hoofdconclusies uit de interviews met belanghebbenden opgenomen. Daarvoor is gekeken naar de heersende inzichten, opvattingen, meningen, ideeën, ervaringen en wensen over de uitdaging/ opgave vanuit kansen en mogelijkheden maar ook bedreigingen en risico's. Deze zijn afgeleid uit de separate interviews met belanghebbenden. Hieruit zijn de hoofdconclusies getrokken. Vervolgens zijn deze als totaalconclusie in deze rapportage weergegeven en zijn hieruit leidende principes gedefinieerd.

- › Daar waar in de tekst gesproken wordt over ‘belanghebbenden’ worden de belanghebbenden als collectief voor de geïnterviewde categorieën (landbouw, recreatie en horeca, gebruikers, natuur, bewoners, ondernemers, grondeigenaren) bedoeld;
- › Daar waar op relevante thema’s grote verschillen, tegenstellingen en afwijkingen ten opzichte van heersende opvattingen (collectief) zijn geconstateerd uit de separate interviews is dit aangegeven onder het kopje “bijzonderheden/ aandachtspunten”. Dit geldt ook voor geheel nieuwe inzichten.

3.3 Huidige situatie

3.3.1 Nut en noodzaak energietransitie en de opgave voor integrale gebiedsontwikkeling

- › De opgave voor de energietransitie en de noodzaak hiermee aan de slag te gaan wordt door de geïnterviewden herkend. Men is gemotiveerd om hier mee aan de slag te gaan en is daar zelf ook vaak al mee bezig (in productieprocessen, plaatsen zonnepanelen). Het gaat hier niet slechts over duurzame energieopwekking, maar bijvoorbeeld ook over voorlichting, over energiebesparing en opslag van energie;
- › Het antwoord op de vraag hoe de opgave voor opwek van duurzame energie ingevuld moet worden varieert. Het hangt af van de invulling, wind of zon op dak of land, en de feitelijke impact die men eventueel gaat zien of ervaren (zie 3.4);
- › Wel wordt de gemeente veelal verzocht vooral in te zetten op meervoudig ruimtegebruik (geen landbouwgrond zomaar ‘opofferen’) en goed te kijken naar de mogelijkheid voor zonnepanelen op daken voordat projecten voor grootschalige opwek van duurzame elektriciteit op land worden ontwikkeld;
- › Betrokkenen zien over het algemeen veel koppelkansen als het gaat over duurzame energieopwekking in combinatie met versterking landschap, biodiversiteit, cultuurhistorische en/of recreatie waarden. Ook de relatie met natuurbehoud en daarmee samenhangende vernatting/waterbeheer wordt gezien. De insteek om deze opgaven in samenhang te bekijken vindt men logisch. (Zie voor samenhangende opgaven paragraaf 3.3.2)
- › De koppeling met andere opgaven, de gefaseerde aanpak van eerst verkennen, dan breed in gesprek om gezamenlijk te komen tot een integrale gebiedsontwikkeling wordt onderschreven. Met name het feit dat men vanaf het begin betrokken wordt bij de dialoog over (koppel)kansen, mogelijkheden, dilemma’s, randvoorwaarden en uitgangspunten gebaseerd op afweging van belangen, wordt gewaardeerd en noodzakelijk gevonden.

Conclusie

De geïnterviewden zien de noodzaak van de energietransitie in. Ook wordt de keuze voor het zoekgebied over het algemeen begrepen. Zelf zijn zij actief door bijv. verduurzaming productieprocessen of plaatsen zonnepanelen. Hoe de opgave moet worden ingevuld is niet eenduidig te zeggen, wel dat de feitelijke impact voor belevings- en gebruikswaarde van het zoekgebied en mogelijkheid tot betrokkenheid/ participatie belangrijk zijn in de keuze. Men ziet koppelkansen met andere opgaven in het gebied en deze opgaven in samenhang bekijken, bijvoorbeeld in een integrale gebiedsontwikkeling, is daarmee een logische stap.

3.3.2 Ruimtelijke en maatschappelijke aspecten

Kernkwaliteiten zoekgebied Vredepeel-Ysselsteyn

- › De meeste geïnterviewden zijn van mening dat het huidig functioneren en de gebruikswaarde van Vredepeel-Ysselsteyn zich kenmerkt door het goed samengaan van diverse functies zoals landbouw, natuur en recreatie met als een belangrijke basis de ondernemersgeest in het gebied;

- › De belangrijkste aspecten die genoemd worden vanuit ruimtelijke kwaliteit zijn de grote openheid en weidsheid die te herkennen valt in de inrichting van het gebied, in combinatie met het rustige karakter dat dit met zich meebrengt;
- › Andere kernkwaliteiten die belanghebbenden noemen en die men wenst te behouden zijn:
 - De rust van het buitengebied in combinatie met de nabijheid van voorzieningen in grotere kernen als Venray;
 - De aanwezigheid van natuurgebieden met mogelijkheid tot recreatie;
 - Vanuit agrarische sector: ruimtebehoud voor grootschalige (en dus gemakkelijk bewerkbare) kavels;
 - Diversiteit aan agrarische activiteiten.

Huidig functioneren: sterk

- › Het gebied functioneert goed, de functies liggen op goede plekken en de samenhang en verdraagzaamheid zijn in balans. Het gebied oogt vitaal;
- › Het gebied wordt gekenmerkt door een overzichtelijke verkaveling en bijpassende rechtlijnige verkeersstructuur met de Midden-Peelweg als belangrijke ontsluitingsroute. Dit biedt kansen voor grootschalige landbouw en wordt gezien als een grote kwaliteit van het gebied die men zoveel mogelijk wenst te behouden;
- › Men geeft aan dat het gebied door de rust en ruimte steeds meer gevonden wordt door recreanten (veelal per fiets);
- › Het gebied kent een grote vorm van gemeenschapszin en sociale samenhang. In de (dorps) kernen zijn veel verenigingen aanwezig;
- › Mensen helpen elkaar. ‘Naberschap’ en ondernemerschap draagt eraan bij dat het gebied goed blijft functioneren.

Huidig functioneren: aandachtspunten en opgaven

- › Het algemene beeld is dat men de kernkwaliteiten met name gebruiks- en beleveringwaarde wil behouden en als leidend principe wil hanteren voor een toekomstperspectief. Dit laat onverlet dat enkele belanghebbenden aangeven dat de kwaliteiten (natuur/recreatie en landbouw) niet overal in harmonie met elkaar kunnen functioneren. Het is wenselijk het gebied goed in kaart te brengen en te analyseren waar diverse functies met elkaar in de knel komen dan wel elkaar kunnen versterken. Dit is ook van belang in het kader van de energieopgave;
- › Er zijn enkele wegen in het gebied die recreatief gebruikt worden, maar deze zijn veelal doodlopend en vormen dus geen logische recreatieve route. Daarnaast kan de combinatie van fietsers met grote hoeveelheden vrachtverkeer gevaarlijke situaties opleveren;
- › Steeds meer boerderijen worden op een steeds kleiner wordende ruimte bij elkaar gebouwd. Dit levert spanning op als het gaat om de eerdergenoemde ruimtelijke kwaliteit t.b.v. weidsheid en ruimte. Met name in de toekomst wordt dit een steeds grotere ruimtelijke opgave;
- › Er trekken steeds meer mensen van buiten de gemeente (bijv. regio Eindhoven) zonder agrarische achtergrond naar het buitengebied die landelijker willen wonen. Dit levert her en der spanning op met agrariërs. Boeren geven aan dat dit zeker in de toekomst meer problemen kan veroorzaken. Zeker gezien de steeds verdere intensivering van agrarische bedrijven;
- › Van woningnood is niet per se sprake aangezien er nog voldoende ruimte is voor nieuwbouw. Echter dient bij bouw rekening gehouden te worden met stikstofuitstoot. Gezien de directe nabijheid van Natura-2000 gebieden ontstaat hier enige druk;
- › Steeds meer bedrijven hebben buitenlandse werknemers in dienst. Huisvesting van deze arbeidskrachten is een steeds groter wordend probleem. Er dient gezocht te worden naar een toekomstbestendige oplossing;
- › Er zijn te weinig woningen voor jongeren in het gebied. Juist hierin moet worden voorzien om de dorpen aantrekkelijk te houden. Daarbij draagt dit bij aan versterking van sociale cohesie;

- › De reactivering van vliegbasis de Peel wordt door een aantal geïnterviewden als zorgpunt genoemd. Dan gaat het om overlast, natuurschade, en het feit dat voor reactivering stikstofruimte nodig is die mogelijk door opkopen van boerenbedrijven kan worden verkregen;
- › Hoewel vliegbasis de Peel niet in gebruik is door de landmacht, zijn er wel regelmatig vliegbewegingen door vliegtuigen en helikopters die laag overvliegen;
- › Rondom Ysselsteyn is sprake van verkeersdrukte door frequente logistieke beweging ten noorden van de kern;
- › Vanuit waterbeheer is de opgave rondom Griendtsveen belangrijk. Dit ligt over de grens maar heeft wel een uitwerking ook in de gemeente Venray;
- › Natuurgebieden Zwartwater, Heidse Peel en rondom vliegbasis de Peel zijn aandachtspunt in verband met verzuring en verdroging.

Conclusie

Het Westelijk deel van Venray is een ondernemend gebied met diverse agrarische, recreatieve en natuurfuncties die in een goede balans en samenhang functioneren. Dit neemt niet weg dat er een aantal zorgen en aandachtspunten zijn zoals verdroging, reactivering vliegbasis, verkeersoverlast en diverse huisvestingsaspecten.

Leidend principe voor **ruimtelijk-functionele kwaliteit** voor toekomstige ontwikkelingen is

Behoud van waarden en gebied-specifieke ruimtelijk- functionele kwaliteiten bestaande uit

- Belevingswaarde: weidsheid en ruimte
- Gebruikswaarde: de huidige functies liggen op goede plekken

3.3.3 Opwek van duurzame elektriciteit

- › Het grootste deel van de belanghebbenden erkent de noodzaak omtrent duurzame energieopwekking in het kader van de energietransitie en klimaatverandering;
- › Veel boerenbedrijven hebben reeds geïnvesteerd in duurzame energieopwekking in de vorm van zonnepanelen (veelal op woonhuis en stallen). Daarbij hebben enkele boerenbedrijven ook een accu voor lokale energieopslag;
- › Enkele veehouderijen laten in de Moerdijk centrale hun mest omzetten in elektriciteit;
- › De jonge ontginningen vormen, van oudsher, een ondernemingsgebied. Betrokkenen geven aan het van belang te vinden dat dit gebied ook als zodanig wordt beschouwd. Ook in het kader van duurzame energieopwekking.

Conclusie

De opwek van duurzame energie staat niet ter discussie en veel ondernemers en inwoners zijn er actief mee bezig.

3.3.4 Maatschappelijke betrokkenheid

- › Een veelgenoemde kernkwaliteit in het kader van participatie en samenwerking is de ondernemersgeest die van oudsher aanwezig is in het gebied. Het gebied wordt dan ook gekenmerkt door veel goed functionerende bedrijven die intensief bezig zijn met hun toekomst, al dan niet in samenwerkende vorm;
- › Een andere kernkwaliteit is de leefbaarheid in het gebied. De betrokken ondernemers en inwoners zijn hiervoor een belangrijke pijler. Men is trots op het gebied, de pioniersgeest, ondernemerschap en

innovatiekracht die het gebied gebracht hebben waar het nu staat wat betreft kwaliteit, ruimtelijkheid en functioneren;

- › Inwoners van het gebied worden veelal gekenmerkt als open en betrokken;
- › Enkele ondernemers hebben zich verenigd in energie-coöperatie Steegse Peel. Samen zijn ze voornemens in het zoekgebied tussen de kernen Ysselsteyn en Veulen een energielandschap aan te leggen, passend in het landschap en in dialoog met de omgeving. Hierbij wordt koppeling gezocht tussen grootschalige opwek van zonne-energie, opslag middels waterstofproductie (vervoer middels toekomstig lege gasleiding in gebied) en maatschappelijke meerwaarde. Achterliggende gedachte is dat iedereen mag participeren.

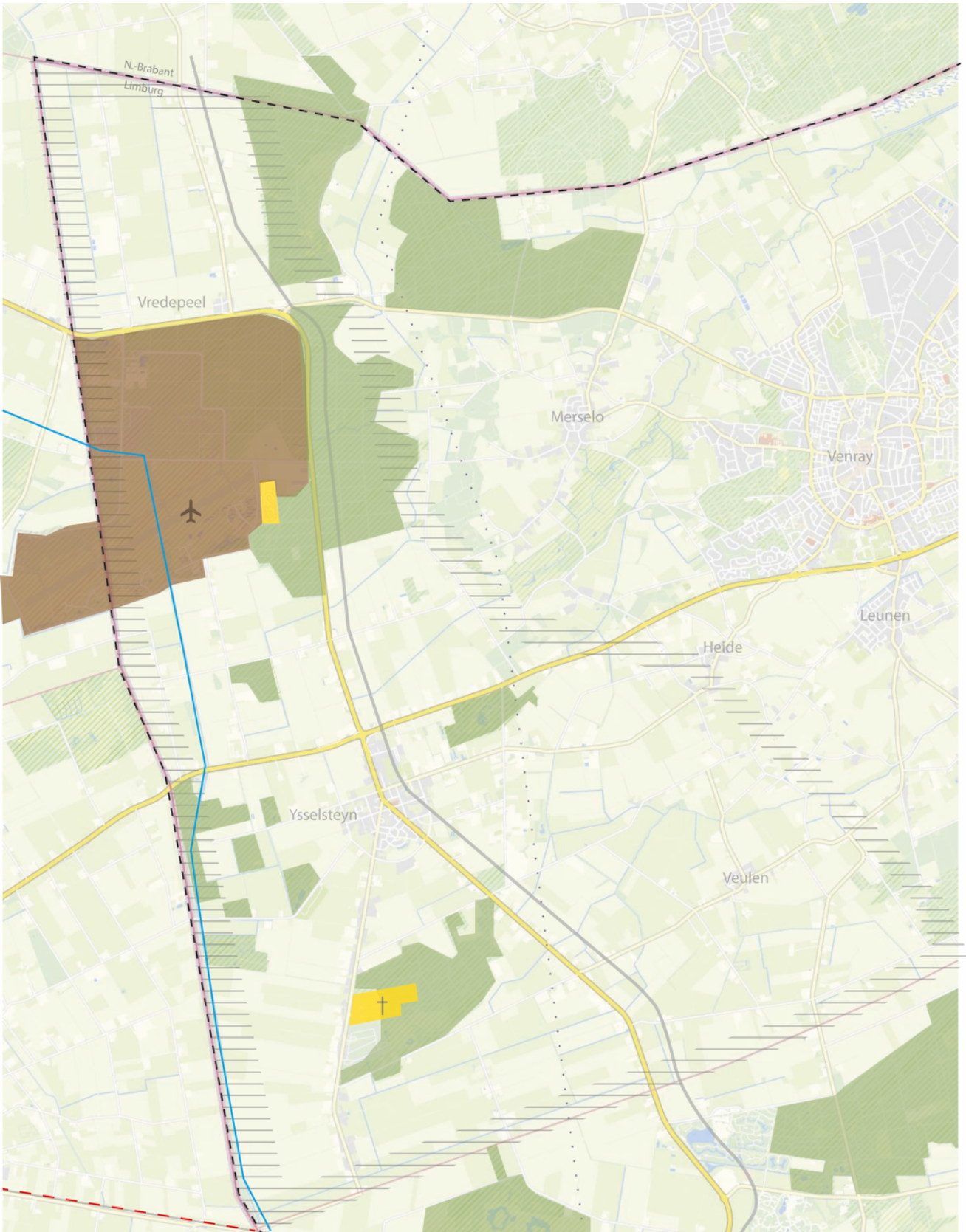
Conclusie:

Vredepeel-Ysselsteyn is een ondernemend gebied. De leefbaarheid is goed onder andere dankzij betrokken ondernemers en inwoners en grote sociale samenhang.

Bovenstaande resulteert in het **leidend principe Maatschappelijke betrokkenheid:**

Behouden, stimuleren en versterken van:

- › Participatie en samenwerking
- › Eigen betrokkenheid verduurzaming koppelen aan energieke gebiedsontwikkeling
- › Ondernemen en innoveren
- › Sociale structuren

Bebouwde kom	Gemeentegrens	Hoogspanningsleiding
Bestaand natuurgebied	Grens Limburg - Noord-Brabant	Globale begrenzing gebied
Defensie-terrein	Waterloop	Gasleiding
Recreatieve/ culturele functie	Spoorlijn Eindhoven-Venlo	
Agrarisch		

3.4 Gewenste situatie: toekomstbestendig perspectief Vredepeel-Ysselsteyn

3.4.1 Kansen en oplossingsrichtingen

Ruimtelijke en maatschappelijke aspecten

- › Betrokkenen geven veelal aan de grove ruimtelijk-functionele indeling van het gebied te willen behouden. Breidt kernen uit aan eigen randen, houdt industrie en bedrijvigheid geclusterd, breidt natuur uit rondom bestaande natuurgebieden en bescherm de weidsheid van het gebied, zo wordt gesteld;
- › Zorg voor een scheiding van agrarische activiteiten en recreatie. Deze typen activiteiten stroken, zeker gezien grootschaligheid bedrijven, niet met elkaar. Denk hierbij bijvoorbeeld aan gelijktijdig gebruik wegen door wielerploegen en landbouwmachines. Aanleg van separate fiets/wandelpaden zou hieraan kunnen bijdragen;
- › Plaats nieuwbouwwoningen vooral in de schillen rond dorpen en langs hoofdwegen. Gebied is primair een landbouw/ agrarisch gebied met natuur en landschapselementen;
- › Versterk de recreatieve functie van het aanwezige bosgebied (aanleg wandelpaden) en leg verbindingen met historische kwaliteiten als de Peel-Raamstelling, Duits oorlogskerkhof Ysselsteyn;
- › Zorg voor duurzame nieuwbouw geschikt voor jongeren. De meeste dorpen in het gebied hebben een sterk verenigingsleven. Dit kan alleen blijven voortbestaan als jongeren niet uit het gebied wegtrekken wegens gebrek aan ruimte;
- › Voorkom verkeersproblematiek in kern Ysselsteyn door aanpassing verkeersstructuur.

Potentiële locaties zonne-energie

- › Gezien de mogelijke terugkeer van de luchtbasisfunctie op militaire basis de Peel, wordt plaatsing van windmolens tot dusver tegengehouden. Om deze reden wordt gefocust op de plaatsing van zonnepanelen. Vliegbasis de Peel is onderdeel van de (voor)verkenning in het kader van Opwek Energie Rijksgronden (OER);
- › Betrokkenen geven aan het zonde te vinden landbouwgrond te benutten voor plaatsing zonnepanelen, mits dubbel gebruik. Voorkeur gaat uit naar benutten dakoppervlakten (van zowel bedrijfshallen als woningen) voor kleinschalige energie opwek, alvorens plaatsing zonnepanelen op waardevolle grond;
- › Veelal klinkt de wens bij de plaatsing van zonnepanelen deze zo ver mogelijk uit het zicht te plaatsen. Denk hierbij aan afstand tot perceelgrens en gebruik van groenbuffers om het weidse karakter van het gebied niet te verstoren. Betrokkenen willen verrommeling van het gebied tegengaan;
- › Delen van de jonge ontginningen (met name nabij Paardekopweg – Middenpeelweg) mogen niet meer berekend worden. Droge gronden zijn niet meer geschikt voor landbouw. Deze zouden geschikt zijn voor aanleg van zonnepanelen;
- › Enkele boeren geven aan, ondanks geldend beleid, geïnteresseerd te zijn in de plaatsing van een of meer kleine windmolens op eigen grond;
- › Betrokkenen geven ook aan dat er meer inspanning zou moeten zijn voor creatievere oplossingen. Zo kent het defensie terrein Vredepeel grote vrije ruimten welke mogelijk benut zouden kunnen worden voor opwek van energie (zie eerdere opmerking OER, hier wordt naar gekeken);
- › Kleinschaligere zonnevelden, 1 -2 hectare, stuiten niet op weerstand;
- › Bekijk mogelijkheden vanuit natuurwaarden: versterk biodiversiteit door zonneparken en de mogelijkheid dat een zonnepark na afschrijving (ca. 25 jaar) wordt heringericht als natuurgebied;
- › Diverse ondernemers geven aan een kans te willen hebben om mee te doen in een project voor grootschalige opwek van duurzame elektriciteit;
- › Binnen het gebied is één concreet initiatief van de coöperatie Steegse Peel in meerdere interviews naar voren gekomen;

- › Enkele belanghebbenden vragen zich af of de opgave voor duurzame energieopwekking niet opgeschaald zou moeten worden naar bovengemeentelijk (te denken valt aan bijvoorbeeld aansluiting bij initiatief Dorper Peel);
- › Zonneparken worden door enkele belanghebbenden ook als industrie/ economische activiteit gezien;

Koppelkansen specifiek

- › Energiecoöperatie Steegse Peel ziet, gezien haar ligging te midden van meerdere natuurgebieden, grote koppelkansen in het kader van recreatieve verbindingen binnen het energielandschap;
- › Kijk naar dubbel ruimtegebruik. Zonnepanelen hoger boven het maaiveld leggen biedt bijvoorbeeld kansen voor aanplant van lage gewassen of houden weidegrazers/ scharrelkippen;
- › Pleeg natuurherstel in het landschap door authentieke waarden (van voor de ontginning) terug te brengen. Beekherstel en herstel van moeraslandschap zou hier een mogelijkheid kunnen zijn. Zoek hier ook verbindingen tussen bestaande recreatieve waarden;
- › De WUR heeft vestigingen binnen het gebied en doet proeven met fruitteelt e.d. Ook hier liggen koppelkansen met opwek van zonne-energie;
- › Er wordt water weggepompt nabij de vliegbasis: een idee is dit op te slaan en in te zetten het in gedurende droge perioden;
- › Productie van energie in eigen regio kan ook bijdragen aan de lokale economie in de vorm van aanhaken bouwbedrijven, productie van leidingen etc.

Innovatiekansen

- › Er wordt gedacht over grootschalige energie opwek. Hier dient rekening gehouden te worden met rendabiliteit – kleine oppervlakten leveren weinig tot niks op en maken onderhandelingspositie met bijv. TENNET lastig;
- › Zet naast opwek ook in op opslag van elektriciteit middels bijvoorbeeld accu's of elektrolyzers;
- › Gezien de belasting van het stroomnet zal eerst ingezet moeten worden op de aanleg van een extra trafostations;
- › Duurzame innovatie zit ook in de omschakeling naar andere gewassen, bijvoorbeeld eiwitrijke gewassen;
- › Gedacht kan worden aan Energy Community Hubs waar de lokale bevolking (individueel financieel en./ of maatschappelijk) meeprofiteert van aanwezigheid diverse vormen van opwek;

Fasering – tijdsaspect

- › Plaats zonnepanelen eerst op daken, dan pas op landbouwgrond;
- › Initiatief energiecoöperatie Steegse Peel is voornemens binnen twee jaar een pilot te starten;
- › Kijk bij plaatsing ook naar de periode na afschrijving van de zonnepanelen. Bekijk welke gebieden dan teruggegeven zouden kunnen worden aan de natuur.

Maatschappelijke betrokkenheid

- › Er heerst binnen het gebied een grote gunfactor, maak hier in de toekomst meer gebruik van: laat mensen meedenken en meedelen. Lokale initiatieven hebben de voorkeur;
- › Het karakter van de inwoners binnen het gebied valt te typeren als ondernemend. Dit ondernemerschap biedt grote kansen voor verdere ontwikkeling van het gebied.

Conclusie

De huidige structuur van en functies in het gebied wil men graag behouden. Koppelkansen en innovatiekracht zijn aanwezig. Er is ruimte voor duurzame opwek van energie, betreft de ondernemers en inwoners bij de ontwikkeling en laat ze meedelen.

De volgende **leidende principes** passen hierbij:

- › Ruimtelijke principes en opgaven
 - Synergie tussen de aanwezige opgaven zoeken en versterken
- › Maatschappelijke betrokkenheid
 - Participatie en samenwerking
 - Ondernemen en innoveren
 - Sociale structuren behouden en versterken

3.4.2 Risico's/ bedreigingen

Belanghebbenden zien de volgende risico's en bedreigingen voor een integrale gebiedsontwikkeling:

- › De lokale politiek/ het gemeentebestuur dient zich intensiever uit te spreken over initiatieven. Geen richting geven vertraagt processen en geeft het gevoel dat stimulans vanuit de gemeente mist;
- › De regelgeving omtrent stikstof maakt bouwen lastig en daarmee het behoud van de maatschappelijke vitaliteit van het gebied;
- › Veelal worden nog vergunningen voor nieuwbouw van grootschalige stallen verleend. Dit werkt de duurzaamheidsambitie tegen;
- › Als boeren vertrekken, onttrek je ook actieve leden uit de sociale gemeenschap. En 'naberschap' is belangrijk voor het functioneren van het gebied.

3.5 Van huidig naar gewenst

Voor dit deel is in de interviews stilgestaan bij de hoofdvraag hoe van de huidige situatie naar de gewenste situatie voor Vredepeel-Ysselsteyn te komen. Belanghebbenden zijn gevraagd naar wat daarvoor nodig is en wat in hun optiek absoluut geborgd moet zijn in randvoorwaardelijke zin.

Ruimtelijke aspecten

- › Binnen de KODE wordt ingezet op maximaal 80ha van grond ingericht voor opwek zonne-energie. Dit kan de rendabiliteit van toekomstige zon-initiatieven beperken. Ondernemers uit het gebied zijn bereid te investeren, maar slechts tegen een interessant verdienmodel. Om initiatieven sneller van de grond te krijgen dient de dialoog te worden aangegaan over dit gestelde maximum;

Samenwerking en rollen

- › De gebiedsverkenning wordt gezien als een goede eerste stap, echter er is behoefte aan een duidelijke routekaart met (het liefst snelle) concrete stappen;
- › Maak, in dialoog met betrokkenen en gemeente, een gebiedsvisie zodat inwoners weten waar ze aan toe zijn;
- › Stel een gebiedsmanager aan zodat duidelijk is wie de 'lead' heeft;
- › Agrariërs zijn veelal bereid een stuk grond in te zetten. Het wordt steeds lastiger een boerenbedrijf in haar huidige hoedanigheid over te nemen, waardoor inzet op duurzame energieopwekking kansen biedt. Daarbij kan dit mogelijk dienen als een stukje pensioenvoorziening;

- › Veelal klinkt de wens om samen de schouders onder de verduurzamingsuitdaging te zetten. Hieraan wordt vaak toegevoegd dat dit bijdraagt aan nabuurschap en instandhouding lokaal ondernemerschap;
- › De rol van de gemeente wordt vooral als verbindend gezien en als regisseur van het proces. Laat als gemeente zien welke richting je op wilt, wees duidelijk in wat wel en niet mag en geef steun aan particulieren en ondernemers die willen verduurzamen. Dit kan mogelijk dienen als voorbeeld voor andere woonachtigen/ bedrijven in het gebied;
- › De gemeente wordt ook gezien als facilitator van educatie omtrent energiebesparing. Bewustwording van het eigen energiegebruik en stimuleren van besparing wordt gezien als deel van de oplossing;
- › De gemeente wordt geacht meer consistentie te vertonen in haar bestuurlijk/beleidsmatige lijn, daarbij zou het versnellen van vergunningsprocessen verduurzaming in de volle breedte versnellen;
- › Informeer, communiceer duidelijk naar belanghebbenden en leg uit welke afwegingen ten grondslag liggen aan keuzen. Zorg er daarbij voor dat de keuzen goed herleidbaar zijn in het proces van de gebiedsontwikkeling;
- › Een integrale aanpak vanuit de gemeente is gewenst. Kijk niet slechts naar energie maar ook naar andere aspecten zoals biodiversiteit, landschap, water en klimaat;
- › Er dient vanuit TENNET meer capaciteit op het stroomnet te worden gerealiseerd. Veelal willen betrokkenen wel verduurzamen, maar kan het elektriciteitsnet het simpelweg niet aan;
- › Betrek lokale natuurorganisaties. Zij hebben lokale kennis die van groot belang is om doelen te kunnen bereiken.

4 Leidende principes en uitgangspunten

4.1 Leidende principes

De opgaven genoemd binnen de gemeente bij de start van de gebiedsverkenning worden herkend in het gebied. Op basis van deze opgaven en de uitkomsten uit de interviews zijn leidende principes opgesteld. Deze bieden het kompas voor een eventueel gebiedsontwikkelingsproces waarin samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties invulling aan de opgaven in het westelijk deel van Venray wordt gegeven. Dat geldt voor de energietransitie maar ook voor de andere opgaven. Samenvattend zijn de volgende leidende principes benoemd:

1. Behoud van waarden gebieds-specifieke ruimtelijk-functionele kwaliteiten:
 - Belevingswaarden: weidsheid en ruimte
 - Gebruikswaarde: de huidige functies liggen op de goede plekken
2. Versterken synergie tussen aanwezige opgaven voor landbouw, natuur en milieu, landschap, vrije tijd, economie, duurzame opwek en wonen
3. Maatschappelijke betrokkenheid: behouden, stimuleren en versterken van:
 - Participatie en samenwerking
 - Eigen betrokkenheid verduurzaming koppelen aan energieke gebiedsontwikkeling
 - Ondernemen en innoveren
 - Sociale structuren

4.2 Uitgangspunten op basis van de gebiedsverkenning

Naast de leidende principes zijn de volgende uitgangspunten voor een vervolgproces te benoemen in het westelijk deel van Venray (zie voor meer achtergrond bijlage I):

- > De resultaten van deze gebiedsverkenning en de daarop gebaseerde leidende principes;
- > Een gestructureerde samenwerking met zorgvuldige participatie gericht op een gedragen plan;
- > Een gebiedsgerichte en integrale aanpak, waarbij de samenhang tussen aanwezige functies en de genoemde leidende principes, waaronder energieopwekking, centraal staan;
- > Resultaat van een vervolgproces moet een plan zijn dat een uitnodigende ontwikkelingsrichting met perspectief voor het gebied biedt, maar tegelijkertijd ook realistisch en haalbaar moet zijn (o.a. ruimtelijk, programmatisch, economisch, technisch, juridisch en organisatorisch);
- > Het procesontwerp en de fasering moeten bijdragen en uiteindelijk leiden tot een gedragen plan.

5 Vervolgstappen

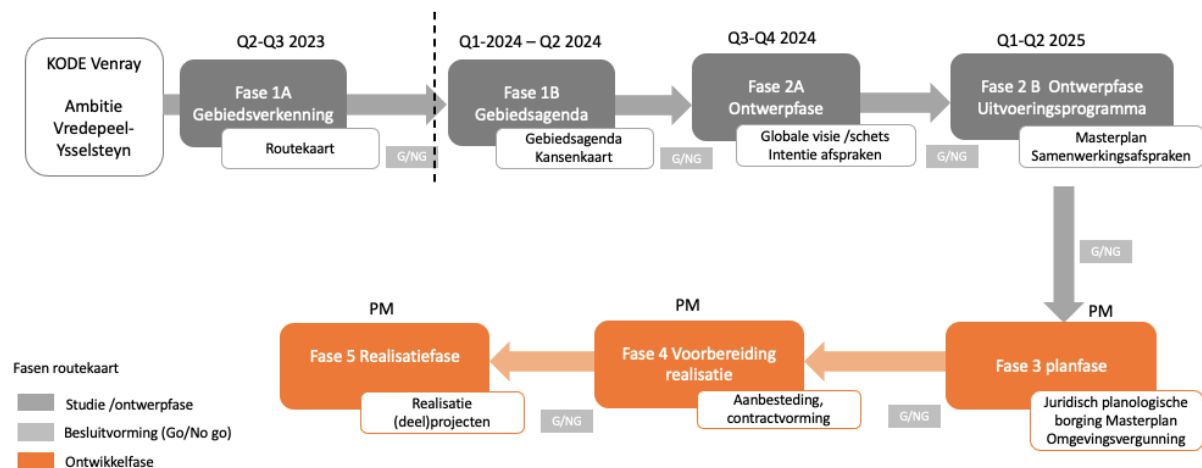
5.1 Routekaart ontwikkeling westelijk deel Venray

Uit de gebiedsverkenning blijkt dat het in dit deel van Venray gaat om diverse opgaven, (koppel)kansen en een groot aantal belanghebbenden. De gebiedsverkenning heeft niet geleid tot hele concreet uitgewerkte koppelkansen of voorstellen om opgaven te realiseren. Dit moet in een vervolgproces verder vormkrijgen. Daarom vraagt het vervolg een heldere agenda, procesontwerp en fasering. Dit kan door de principes van een duurzame gebiedsontwikkeling (zie bijlage 1) te volgen. Duidelijkheid en openheid over wat per fase bereikt moet worden, hoe dat wordt gedaan, welke keuzen voorliggen, welke afwegingen daarbij gemaakt moeten worden en wat ieders rol is, is cruciaal voor het slagen van dit proces. Daarnaast stellen wij voor dit proces samen met de inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties te doorlopen en zo te werken aan het eigenaarschap voor het proces en eindproduct.

Wij zien het opstellen van de gebiedsagenda voor het westelijk deel van Venray als logische eerste stap in dit proces dat dit jaar nog kan worden opgepakt. In de gebiedsagenda wordt duidelijk waar de prioriteiten liggen, wat de tijdschikking is van de diverse ontwikkelingen en de samenhang. Transities zijn per definitie onderhevig aan onzekerheden en een grote dynamiek: wat we vandaag denken te weten is morgen achterhaald.

Op basis van deze constatering en de uitkomsten van de gebiedsverkenning stellen wij voor een duurzaam gebiedsontwikkelingsproces te starten om zo te voorkomen dat ad hoc keuzes worden gemaakt en de gemeente als procesregisseur overzicht en voortgang kan bewaken. De rol van procesregisseur is evident voor alle fasen van de gebiedsontwikkeling. Verder zal per fase gekeken moeten worden welke rol de gemeente kan en wil innemen om zo voortgang op de opgaven te blijven realiseren.

Onderstaande routekaart bevat een voorstel voor de hoofdfasen in de gebiedsontwikkeling, met per fase het doel, resultaat en een indicatie van de doorlooptijd. Daarbij wordt van grof naar fijn gewerkt en worden keuzen en afwegingen voorgelegd in go/no go momenten. Er is een koppeling gelegd met de (ruimtelijke) producten en het creëren van draagvlak in de bijlage.

In de routekaart zit een duidelijke knip tussen fasen 1 (a en b) en 2 (a en b) en de vervolffasen. Tot en met het opstellen van het Masterplan betreft het een **studiefase**. In deze fase staat de ruimtelijk en bedrijfsmatige uitwerking van het concept centraal. In dialoog met de omgeving wordt de gebiedsontwikkeling en het concept uitgewerkt. Er is steeds sprake van een iteratief proces waarin de in fase 1b benoemde agenda en thema's terugkomen en van grof naar fijn uitgewerkt worden per fase.

De fasen 3 t/m 5 betreffen de **ontwikkelfase**. De planning daarvoor is nu nog niet te voorzien. De omvang, doorlooptijd, rolverdeling en volgorde van de benodigde werkzaamheden is immers sterk afhankelijk van het resultaat uit de voorgaande fasen en de strategische en inhoudelijke keuzes die in de studiefase gemaakt worden.

5.2 Fase 1b: gebiedsagenda – verdiepende vragen

In de gebiedsverkenning zijn verdiepende vragen naar voren gekomen die beantwoord moeten worden voordat de gebiedsagenda kan worden opgesteld. Deze vragen zijn:

- › Kan een verdiepende analyse gemaakt worden van de opgaven en typering van het gebied?
- › Wat is de energiebehoefte en wat is het concrete doel qua energieopbrengst in Vredepeel-Ysselsteyn?
- › Waar kunnen de genoemde koppelkansen en opgaven concreet landen in het zoekgebied?
- › Welke elementen uit de herijking van de energiestrategie (KODE) zijn relevant voor de gebiedsvisie Vredepeel-Ysselsteyn?
- › Wat is de verwachte impact van NPLG, NOVEX en andere landelijke en provinciale beleidskaders en plannen op vervolfasen in Vredepeel-Ysselsteyn?
- › Hoe aannemelijk zijn de kansen met betrekking tot duurzame energie opwek op de militaire vliegbasis (OER)?
- › Wat zijn de specifieke randvoorwaarden en spelregels waaronder initiatieven rondom duurzame energie opwek, waaronder het initiatief van de energie coöperatie Steegse Peel, kunnen landen in het gebied?
- › Hoe richten we het participatieproces verder in en wat is hierbij de rol van de gemeente als procesregisseur?
- › Hoe houden we in de gebiedsagenda rekening met de verschillende snelheden van processen en ontwikkelingen in het gebied?

5.3 Fase 1b: gebiedsagenda - opstellen gebiedsagenda

Nadat, door het beantwoorden van de vragen, de gebiedsverkenning is verdiept en aangevuld kan de gebiedsagenda opgesteld worden.

Het **doel** van de agenda is:

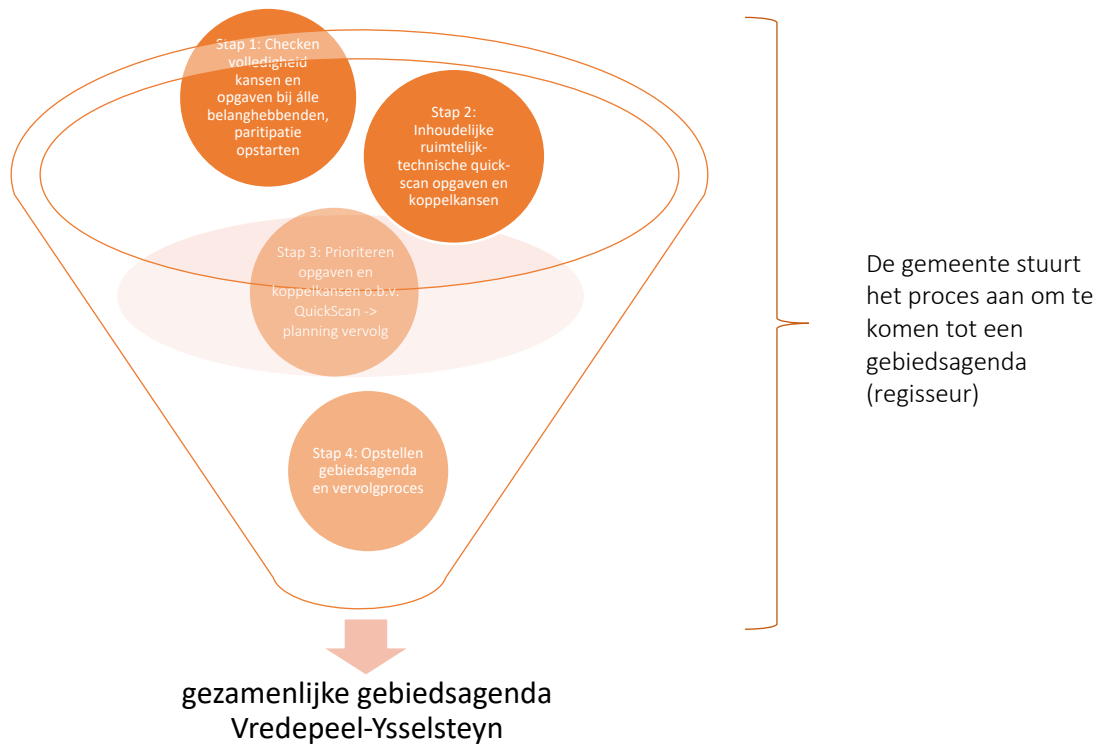
- › Spelregels en prioritaire opgaven en kansen voor de gebiedsontwikkeling Vredepeel-Ysselsteyn helder krijgen;
- › Concretisering van de samenhang tussen de verschillende opgaven en thema's opgehaald in de gebiedsverkenning;
- › De juiste kennis vergaren en delen om tot een gelijkwaardig informatieniveau te komen van alle betrokkenen zodat men volwaardig kan participeren in het proces;
- › Als gemeente en belanghebbenden samen de gebiedsagenda voor Vredepeel-Ysselsteyn bepalen en daarmee eigenaarschap voor het vervolg opbouwen.

De volgende **acties** zijn nodig om de agenda op te stellen:

- › Identificeren randvoorwaarden en spelregels voor gebiedsvisie;
- › Ruimtelijk vertalen van de opgaven uit de gebiedsverkenning;
- › Prioriteren opgaven, kansen, thema's voor het gebied;
- › Tijdsplan en horizon totale gebiedsontwikkeling (dus naast tijdshorizon duurzame opwek uit KODE van 2030) concretiseren, in verhouding tot andere lopende processen in het gebied.

Dit resulteert in de gebiedsagenda waarin duidelijk is welke opgaven en kansen op de agenda staan, welk proces gevolgd wordt om de agenda te realiseren en wat het tijdsplan is.

Om tot deze agenda te komen stellen wij de onderstaande stappen voor. Resultaat is de gebiedsagenda Vredepeel-Ysselsteyn die gezamenlijk door inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en de betrokken wethouders aangeboden wordt aan de gemeenteraad. Dit benadrukt het eigenaarschap van alle belanghebbenden voor de agenda.

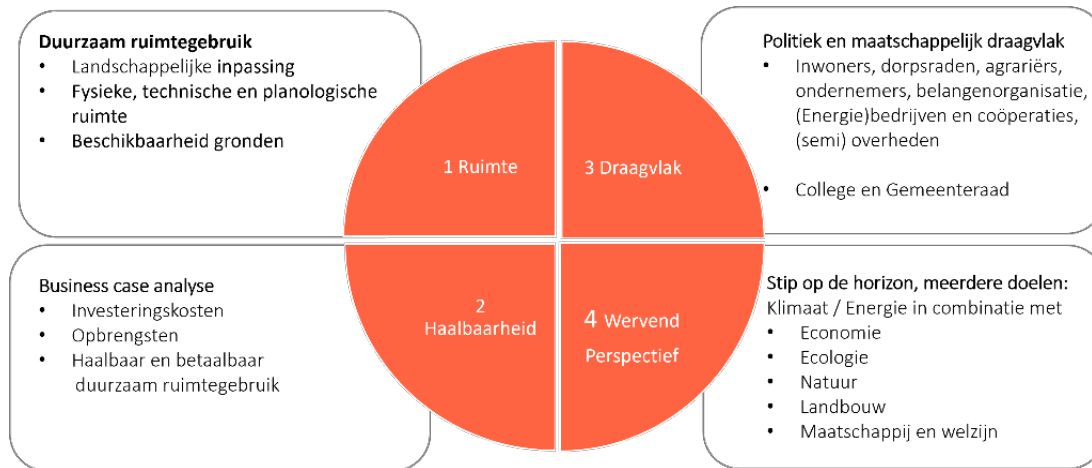
Bronnen

[https://venray.raadsinformatie.nl/document/7993429/1/03 Bijlage KODE Venray-def](https://venray.raadsinformatie.nl/document/7993429/1/03_Bijlage_KODE_Venray-def)

[https://www.resnml.nl/media/2021-07/RES-Noord--en-midden---1.0-Def.\(1\).pdf](https://www.resnml.nl/media/2021-07/RES-Noord--en-midden---1.0-Def.(1).pdf)

<https://www.limburg.nl/onderwerpen/omgeving/omgevingsvisie/omgevingsvisie/>

Voor een robuust toekomstperspectief voor Vredepeel-Ysselsteyn is het zaak om met de input uit de gebiedsverkenning de opgaven te concretiseren en gebied specifiek aan te pakken. Voor een goede balans en als kader hiervoor wordt uitgegaan van 4 samenhangende pijlers voor een duurzame gebiedsontwikkeling.

Samenhangende pijlers duurzame gebiedsontwikkeling

Langs deze pijlers kan de verdere ontwikkeling van het zoekgebied worden vormgegeven.

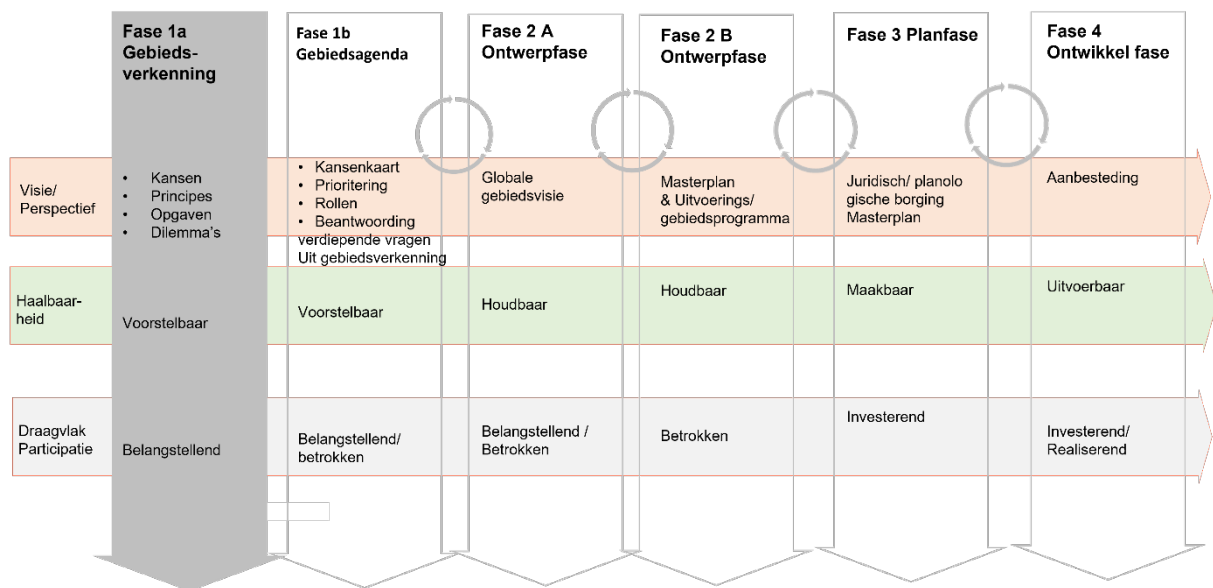
Met het resultaat uit de gebiedsverkenning is nu de input voorhanden voor het opstarten van de visievorming (volgende fase in de gebiedsontwikkeling). Gebleken is dat er nu momentum is om in dialoog met de belanghebbenden verder aan slag te gaan op basis van deze resultaten uit de gebiedsverkenning.

Gezien de grote hoeveelheid genoemde opgaven is het wel belangrijk om focus aan te brengen en duidelijk aan te geven wanneer de duurzame gebiedsontwikkeling een succes is.

Op basis van de resultaten uit de gebiedsverkenning zullen de volgende uitgangspunten worden gehanteerd voor een vervolg:

1. Hanteer de 3 Leidende principes voor de gebiedsontwikkeling Venray- West en het verder uitwerken van duurzame energieopwekking als één van de opgaven in die gebiedsontwikkeling.
2. Breng focus aan en definieer wanneer de gebiedsontwikkeling een succes is. De **4 pijlers voor integrale gebiedsontwikkeling (ruimte, haalbaarheid, draagvlak, wervend perspectief)** dienen om gestructureerd samen te werken aan een gebiedsvisie voor Vredepeel-Ysselsteyn.
3. Stel op basis van de resultaten uit de gebiedsverkenning (fase 1), en een **helder procesontwerp en gestructureerde samenwerking**, een gebiedsvisie op voor Vredepeel-Ysselsteyn. Faciliteer eventueel nodige wijzigingen in eigen beleid als randvoorwaarde voor de ontwikkeling.
4. Gebaseerd op de 4 pijlers voor gebiedsontwikkeling stellen wij onderstaand **procesontwerp gebiedsontwikkeling Vredepeel-Ysselsteyn** voor:

Schema: Procesontwerp gebiedsontwikkeling

Visie en perspectief gaat over de totstandkoming van de inhoud of te wel de visie en het wervend perspectief voor Vredepeel-Ysselsteyn

Werk daarbij:

- > Op basis van **ontwerpend onderzoeken** waarbij verdere groei van gedachten mogelijk is;
- > Van **grof naar fijn met** duidelijke resultaten per fase: kansenskaart -> gebiedsconcept -> integraal masterplan met programma als basis voor juridisch planologische borging en realisatie van (deel) projecten voor onder meer natuur, infra en landbouw en glastuinbouw;
- > Op basis van een procesbenadering langs **twee assen: haalbaarheid en participatie/ draagvlak** om op die manier ruimte te bieden voor verdere discussie en uitwerking maar tegelijkertijd tot een uitvoerbare visie te komen. In het schema is gesymboliseerd door de grijze cirkelvormige pijlen per fase (in de procesbenadering ook wel divergeren en convergeren genoemd).

Haalbaarheid gaat over de vraag in hoeverre de op te stellen visie daadwerkelijk uiteindelijk gerealiseerd kan worden. Maak daarbij onderscheid in:

- > **Voorstelbaar**: belanghebbenden hebben een beeld van kansen, mogelijkheden maar ook dilemma's concreet de **kansenskaart Vredepeel-Ysselsteyn**
- > **Houdbaar**: er bestaan nog verschillende dilemma's en beelden maar over elkaar gelegd ontstaat er een **Gebiedsvisie Vredepeel-Ysselsteyn** met een gezamenlijke ambitie en vanuit het gedeelde belang om een toekomstbestendig gebied te ontwikkelen. Concreet betekent dit duurzame keuzes vanuit de verschillende opgaven voor natuur, landbouw, recreatie, energie en bereikbaarheid die elkaar versterken en vanuit het besef dat energie niet noodzakelijkerwijs de dominante opgave van het gebied is;
- > **Maakbaar**: de gebiedsvisie is uitgewerkt tot een **Masterplan** met concreet programma (kwantiteit en kwalitatief) en ruimtelijk /landschappelijk ingepast is inclusief beeld op hoofdlijnen van financiële haalbaarheid en juridisch-planologische borging;
- > **Uitvoerbaar**: in dit stadium bestaat eenduidig duidelijkheid met welke middelen het Masterplan of onderdelen daaruit gerealiseerd kunnen worden.

Participatie groeit mee met de gebiedsontwikkeling en gaat over de mate waarin partijen actief meedoen in de gebiedsontwikkeling

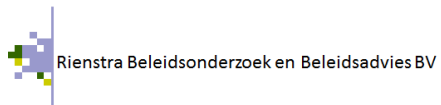
- > **Belangstellend**: Gaat met name om mee weten, wat is de opgave vanuit de gemeente, en het raadplegen in de verkenning en start gebiedsvisie;

- › *Betrokken:* Vanuit het raadplegen wordt gevraagd mee te denken in de gebiedsvisie, idealiter te komen tot coproductie van de visie, en de eigen rol in de gebiedsontwikkeling te onderzoeken;
- › *Investerend:* In deze fase van de gebiedsontwikkeling kunnen partijen participeren door financieel bij te dragen aan de gebiedsontwikkeling;
- › *Realiserend:* Naast financieel meedoen is de laatste fase in de gebiedsontwikkeling realisatie en exploitatie van projecten waarbij partijen eigenaarschap kunnen nemen voor een deel van de uitvoering en daardoor meebepalen hoe de uitvoering eruit komt te zien.

Draagvlak wordt gezien als het resultaat van participatie en als de mate waarin belanghebbenden zich per fase binden aan de doelen, ambities en realisatie daarvan.

5. **Consolideer de resultaten per fase** en neem hierover per fase een GO/ NO besluit.
6. **Hanteer heldere spel/ procesregels** en stel de overall ambitie centraal. Laat dit prevaleren boven de afzonderlijke belangen. Niettemin: houdt de afzonderlijke belangen goed in beeld.
7. Vervul als gemeente, vanuit het algemeen belang, **de initiërende en faciliterende regierol** en verbindt partijen.
8. Bepaal voor elke fase **wie in het participatieproces betrokken moeten worden** en op welke wijze. Betrek in de volgende fase een bredere groep belanghebbenden en bewoners.

Data-Röntgenfoto Duurzame Bedrijventerreinen gemeente Venray

Gerlof Rienstra

8 augustus 2023

Inhoud Data-Röntgenfoto Duurzame Bedrijventerreinen Gemeente Venray:

Samenvatting	3
Inleiding	6
Toelichting aanpak data röntgenfoto	7
Paris Proof Ranking	8
- Niveau bedrijventerreinen	8
- Niveau PC6	14
Groen-blauwe structuren en hittestress	23
Overstromingsrisico's	27
Advies	29

Samenvatting

De gemeente Venray bereidt zich voor op de verduurzaming van bedrijventerreinen, gericht op twee pijlers, energietransitie en aanpassing aan klimaatverandering. Het is de bedoeling in 2023 de meerwaarde aan te tonen van een collectieve, integrale verduurzaming van bedrijventerreinen. In de voorliggende rapportage is daartoe een 'data-röntgenfoto' van de 13 bedrijventerreinen in deze gemeente gemaakt.

Met deze data-röntgenfoto wordt inzicht geboden in:

- het energieverbruik van de bedrijventerreinen en de belangrijkste onderliggende PC6-gebieden in relatie tot de ambitie in het Parijse Klimaatakkoord (de zogenoemde Paris Proof Ranking),
- in de potentiële relaties tussen vraag en aanbod van CO₂ en (rest)warmte in waardeketens en in ruimtelijke clusters, en
- in de aanwezigheid van groen-blauwe structuren, de waarde daarvan ter bestrijding van hittestress en de beperking van risico's van schade als gevolg van hevige regenval.

Analyseresultaten

De belangrijkste uitkomsten van de analyses kunnen als volgt worden samengevat:

- Van de 13 bedrijventerreinen kunnen er 2 als Paris Proof worden gekenmerkt ('groen'), met een lager energiegebruik dan je op basis van vastgoedtype en gebruiksfuncties zou mogen verwachten.
- 7 bedrijventerreinen ('geel') dienen hun energiegebruik tot 2050 volgens het Parijse Klimaatakkoord met 2/3 terug te dringen; het moet voor deze categorie in principe mogelijk zijn dit in uiterlijk 27 jaar te bereiken.

- Ten slotte scoren er 4 bedrijventerreinen 'oranje' die naar verwachting een steviger inspanning moeten verrichten om hun energiegebruik tot de norm, met meer dan 2/3, terug te dringen. Deze terreinen bevatten 'heavy users' uit de categorieën voedings- en genotmiddelenindustrie, lichte en zware metaalbedrijven, bouw alsmede de bouwmaterialenindustrie (cement en beton).
- Vergelijken we de verdeling over de drie categorieën in Venray (13) met die van alle geanalyseerde bedrijventerreinen in Nederland (3217), dan heeft Venray relatief minder Paris Proof-terreinen (15% t.o.v. 16%) en meer 'gele' terreinen (54% t.o.v. 29%), en minder 'oranje' (31% t.o.v. 54%).
- Van de 10 bedrijventerreinen die we volledig kunnen vergelijken tussen 2014 en 2021 zijn er 7 meer en 3 minder energie gaan gebruiken.
- Omdat er geen grote stookinstallaties of andere grote energiebronnen zoals energiecentrales op of in de nabijheid van de bedrijventerreinen gevestigd zijn, zal het vooral een uitdaging zijn om restwarmte, koelwater en CO₂-emissies (afgezien van de rechten in het ETS) slim uit te wisselen, voor zover dat in de directe nabijheid kan.
- Als er sprake is van barrières zoals kruisende vaar-, snel- en spoorwegen, dan zullen die bedrijventerreinen voor verduurzaming vooral op zichzelf of op ruimtelijk homogene onderdelen ervan zijn aangewezen, in termen van vraag en aanbod.
- Groen-blauwe structuren vormen op dit moment slechts een zeer beperkt deel van de bruto oppervlakte van de 13 bedrijventerreinen, waarvan een belangrijk deel behoort tot het water in het havenbekken van Wanssum.

- Zij vertegenwoordigen een beperkte (natuur)waarde als zogenoemde regulerende diensten: € 407.209. Daarbij moet men denken aan opslag CO₂, uitfiltering fijnstof, waterzuivering en bestuiving.
- Hittestress is vooral aanwezig in het stedelijke en verstedelijkte gebied in en rond de belangrijkste kernen van de gemeente Venray, waarvan de bedrijventerreinen deel uitmaken: Venray, Oostrum en Wanssum. Een opvallende hotspot vinden we daarbij op het logistieke deel van Smakterheide/Keizersveld.
- De grote bedrijventerreinen Smakterheide en Haven/industrieterrein Wanssum lopen het grootste overstromingsrisico bij heftige regenval, al zijn de overstromingsgebieden relatief klein en wijken niet of nauwelijks af van het omringende stedelijke gebied.

Advies

- Op grond van deze analyses is het mogelijk prioriteiten te stellen. Daarbij ligt het voor de hand een combinatie te maken van de Paris Proof Ranking en de bedrijventerreinen c.q. PC6-gebieden waar het hoogste energiegebruik is geregistreerd. Wij adviseren de volgende terreinen het eerst op te pakken: Witte Vennen, Smakterheide, Keizersveld en Haven/industrieterrein Wanssum. De combinatie van Agrobaan en Gezellenbaan Ysselsteyn zou daaraan desgewenst, i.v.m. het behalen van quick wins, nog kunnen worden toegevoegd.
- Bij het raadplegen van het landelijke bedrijventerreinregister hebben we geconstateerd dat op 4 van de 13 bedrijventerreinen herstructurering is voorzien als gevolg van veroudering. Dit biedt naar onze mening mogelijkheden voor samenloop met de aanpak van energietransitie en klimaatadaptatie.
- Bij de kleinere binnen de bebouwde kom of perifeer gelegen bedrijventerreinen kan gedacht worden aan uitwisseling van restwarmte en water met omliggende woonwijken.

Inleiding

De gemeente Venray bereidt zich voor op de verduurzaming van bedrijventerreinen, gericht op twee pijlers, energietransitie en aanpassing aan klimaatverandering. Het is de bedoeling in 2023 de meerwaarde aan te tonen van een collectieve, integrale verduurzaming van bedrijventerreinen. U hebt aan ons gevraagd een 'data-röntgenfoto' van de 13 bedrijventerreinen in de gemeente Venray.

Om deze foto goed te kunnen maken is er kwantitatieve economische, energetische, ruimtelijke en vastgoedinformatie nodig. In dit rapport worden de analyses die met deze informatie zijn uitgevoerd nader toegelicht.

Als doelen van onze opdracht kunnen de volgende zaken worden genoemd:

- Inzicht krijgen in de energieprestaties van de bedrijven op de 13 bedrijventerreinen op basis van de meest actuele cijfers en ontwikkelingen van de afgelopen zeven jaar, op terrein-, PC6- en, zo mogelijk, op adresniveau.
- Inzicht krijgen in de potentiële relatie tussen vraag en aanbod van CO₂ en (rest)warmte in waardeketens en in ruimtelijke clusters.
- Inzicht krijgen in aanwezigheid van groen-blauwe structuren en de waarde daarvan (met name door regulerende diensten) ter bestrijding van hittestress en de beperking van risico's van schade als gevolg van hevige regenval.

Toelichting aanpak data-röntgenfoto

Wij kiezen voor een gefaseerde aanpak bij de aanpak van de gevraagde analyses:

- Paris Proof Ranking, in het bijzonder de energieprestaties in vergelijking met de Parijse normen in heden (2021) en met energiegebruik in het nabije verleden (2014).
- Definiëren van potentiële waardeketens in CO₂ en (rest)warmte met behulp van de Paris Proof Ranking en vestigingsgegevens.
- Opsporen van groen-blauwe structuren op de bedrijventerreinen en de waarde daarvan in termen van regulerende diensten, alsmede van hittestress.
- Identificeren van mogelijke overstromingsgebieden als gevolg van heftige regenval.

Daarnaast hebben wij met een levering van ETIL toegang gekregen tot de actuele vestigingsgegevens op de bedrijventerreinen in Venray uit het regionale vestigingenregister Limburg (PWR).

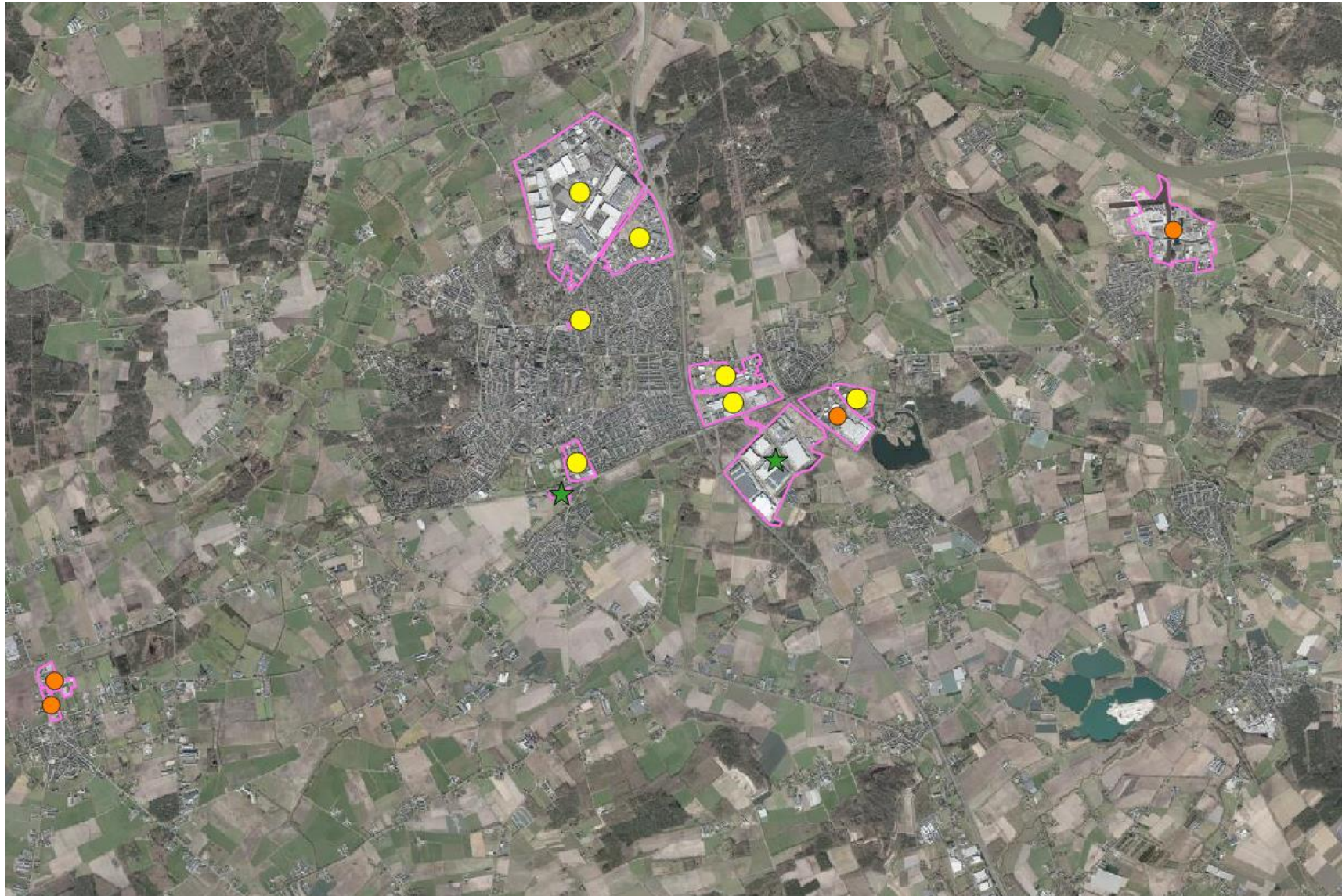
Paris Proof Ranking

Niveau bedrijventerreinen

Met behulp van gedetailleerde statistische gegevens en de door het Dutch Green Building Council berekende Paris Proof normen per type bedrijfsgebouw hebben wij een ranking opgesteld van het energiegebruik op de 13 Venrayse bedrijventerreinen. De gehanteerde statistische gegevens hebben betrekking op een periode van zeven jaar, 2014-2021, de Paris Proof energienormen per m² bedrijfsgebouw of gebruiksfunctie op het behalen van de doelen van het Parijse Klimaatakkoord in 2050. Per bedrijfsgebouw, PC6 en per bedrijventerrein is vervolgens een te behalen Paris Proof energieprestatie berekend.

Onze Paris Proof Ranking bestaat in deze opdracht uit twee onderdelen:

- In hoeverre voldoet het energiegebruik op de 13 Venrayse bedrijventerreinen nu al aan de normen van Paris Proof, m.a.w. een vergelijking tussen het actuele gebruik (2021) en de te behalen norm (2050)?
- Is er sprake van een reeds ingezette ontwikkeling gericht op de vermindering van het energiegebruik op bedrijventerreinen? Zijn er al bedrijventerreinen tussen 2014 en 2021 op de goede weg richting het behalen van de voor hun werklocatie berekende Paris Proof norm?

- ★ Groen: PP_index \leq 1.00
- Geel: 1.01 < PP_index \leq 3.00
- Oranje: PP_index > 3.01

Paris Proof Ranking
13 bedrijventerreinen
Venray
(paarse contouren)

PP_index =
Energiegebruik (aard-
gas en elektriciteit),
gedeeld door de
Paris Proof Norm voor
het betreffende
bedrijventerrein,
beide uitgedrukt in
gigajoules (GJ)

Paris Proof terreinen (groene ster)

Van de 13 bedrijventerreinen kunnen er 2 als Paris Proof (groene ster) worden gekenmerkt, d.w.z. met een PP_index van minder dan 1,00, een lager energiegebruik dan je op basis van vastgoedtype en gebruiksfuncties zou mogen verwachten (zie kaart op blz. 9):

- Zuivelfabriek Venray (PP_index = 0,31), klein gemengd terrein met energie-extensieve activiteiten
- De Blakt Oostrum (PP_index = 0,71), vooral veroorzaakt door grote logistieke bedrijfsgebouwen met zon_op_dak

Niet Paris Proof (categorie geel)

7 bedrijventerreinen laten een PP_index tussen de 1,00 en 3,00 zien (kleurcode geel). Met de aanname dat de terreinen hun energiegebruik tot 2050 volgens het Parijse Klimaatakkoord met 2/3 terug moeten brengen (bron: DGBC), moet het voor deze categorie in principe mogelijk zijn dit in uiterlijk 27 jaar te bereiken:

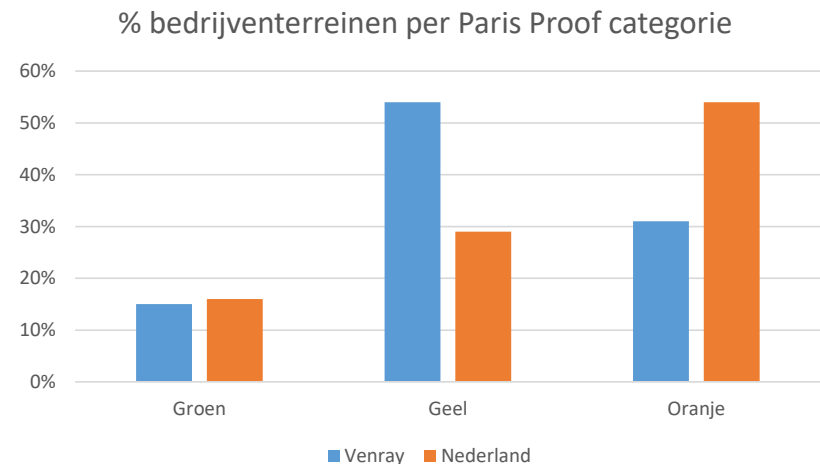
- De Hulst II Oostrum (PP_index = 1,06)
- Vennendreef Oostrum (PP_index = 1,66)
- Noorderhof Venray (PP_index = 2,31)
- De Hulst I Oostrum (PP_index = 2,46)
- De Brier (SD) Venray (PP-index = 2,60)
- Smakterheide Venray (PP_index = 2,64)
- Keizersveld Venray (PP_index = 2,74)

Niet Paris Proof (categorie oranje)

Ten slotte zijn er 4 bedrijventerreinen met een PP_index van meer dan 3,00 (kleurcode oranje). Deze terreinen bevatten 'heavy users' uit de categorieën voedings- en genotmiddelenindustrie, lichte en zware metaalbedrijven, bouw, alsmede de bouwmaterialenindustrie (cement en beton). Wij komen daarop bij de nadere detaillering op PC6 niveau terug. Deze terreinen en de daarop gevestigde bedrijven zullen naar verwachting een steviger inspanning moeten verrichten om hun energiegebruik tot de norm, met meer dan 2/3, terug te dringen:

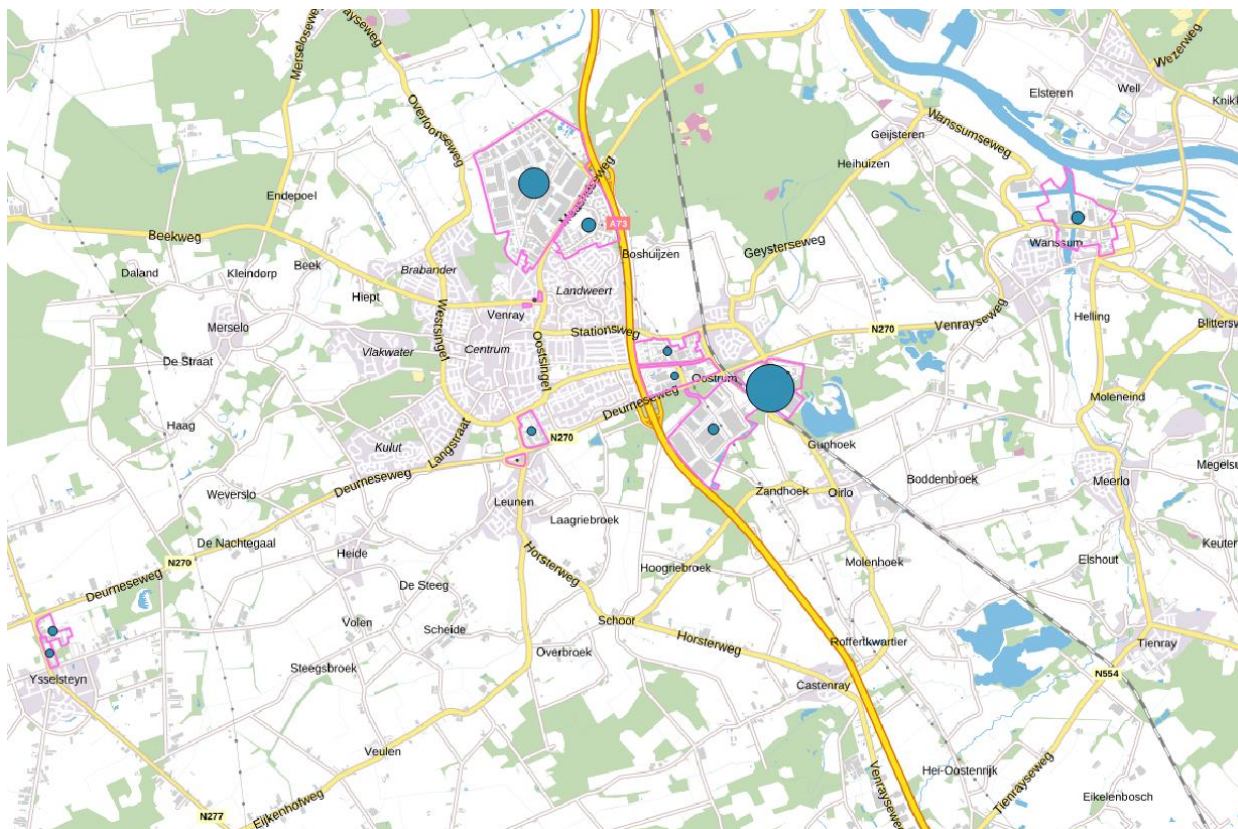
- Witte Vennen Oostrum (PP_index = 55,65)
- Gezellenbaan Ysselsteyn (PP_index = 15,53)
- Agrobaan Ysselsteyn (PP_index = 8,62)
- Haven- en industrieterrein Wanssum (PP_index = 3,42)

Vergelijken we de verdeling over de drie categorieën in Venray (13) met die van alle geanalyseerde bedrijventerreinen in Nederland (3217), dan heeft Venray relatief minder Paris Proof-terreinen (15% t.o.v. 16%) en meer 'gele' terreinen (54% t.o.v. 29%), en minder 'oranje' (31% t.o.v. 54%).

Energiegebruik van bedrijven, totaal in 2021

We hebben de gegevens van het CBS over het gebruik van aardgas en elektriciteit in 2021 op de 13 bedrijventerreinen omgezet in gigajoules (GJ) en vervolgens opgeteld tot een totaal energiegebruik. Tevens is berekend welke CO2 productie dit energiegebruik met zich meebrengt, en of het gebruik vanaf 2014 is gestegen of gedaald (kaart en tabel):

<i>Bedrijventerrein</i>	<i>In GJ</i>	<i>CO₂ kton</i>	<i>Ontwikkeling 14-21 (+/-)</i>
Witte Vennen	742.506	40	+
Smakterheide	303.914	32	-
Keizersveld	64.461	6	+
Haven/industrieterrein Wanssum	52.679	6	+
De Blakt	37.183	6	n.b.
Agrobaan Ysselsteyn	27.780	3	+
De Brier (SD)	25.164	2	+
De Hulst I	24.201	2	+
Gezellenbaan Ysselsteyn	23.013	2	+
De Hulst II	19.332	2	-
Noorderhof	3.042	0	-
Vennendreef	2.382	0	n.b.
Zuivelfabriek	1.541	0	n.b.

Witte Vennen en Smakterheide steken er qua energiegebruik duidelijk bovenuit. Witte Vennen laat niet alleen het hoogste energiegebruik zien, maar heeft dat de afgelopen 7 jaar ook verder zien toenemen.

Voor zover de vergelijking met 2014 gemaakt kan worden laten de meeste terreinen, 7, nog een groei van het energiegebruik zien. Opvallend is dat dat bij Smakterheide niet het geval is. Dit wordt mede veroorzaakt door een lager aardgasgebruik, een trend die we in heel Nederland terugzien. Daar staat weer een hoger elektriciteitsgebruik tegenover. Er lijkt dus ook al sprake van substitutie én energiebesparing (-10%). Van 3 bedrijventerreinen zijn de gegevens van 2014 niet bekend.

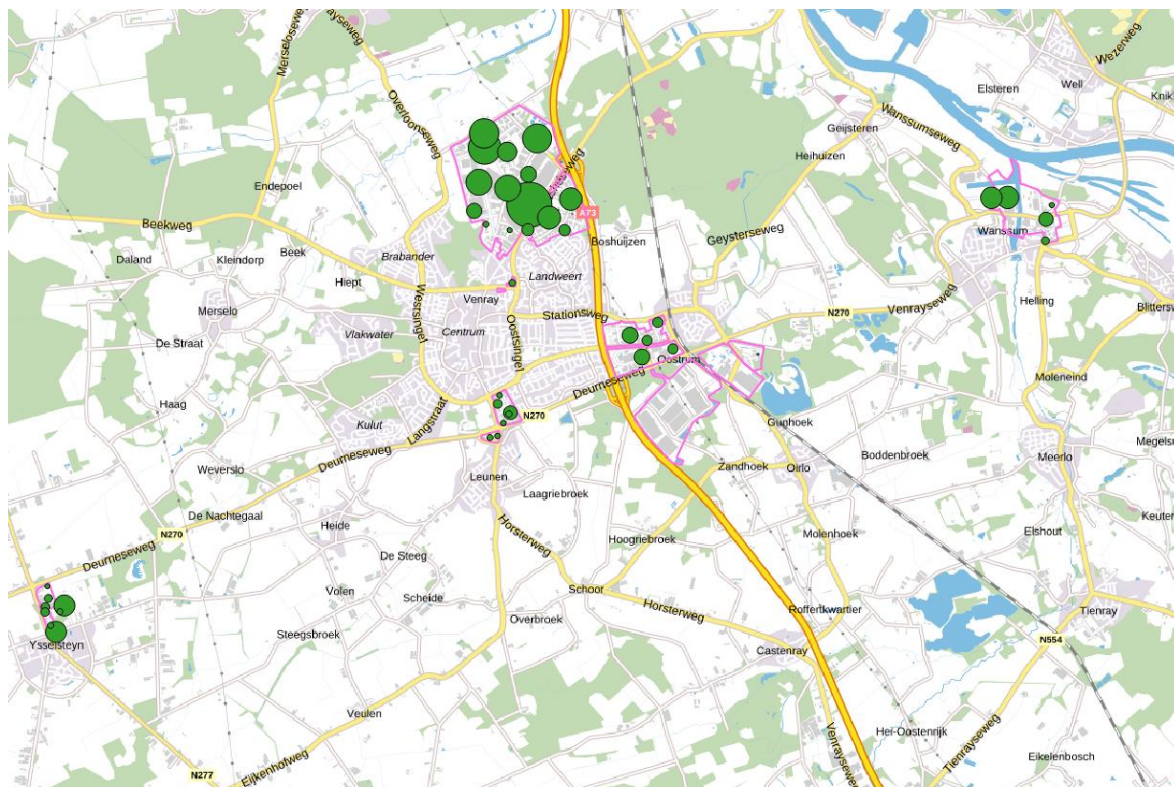
Niveau PC6

De gegevens over het energiegebruik van het CBS maken ook een verdieping naar PC6-niveau mogelijk. Het gaat om 90 zes positie-postcodegebieden op de 13 bedrijventerreinen. Er bestaan grote verschillen in energiegebruik tussen deze gebieden, zowel bij aardgas als bij elektriciteit (zie kaarten en tabellen). Het meeste aardgas wordt absoluut en relatief verbruikt in een beperkt aantal postcodegebieden op Smakterheide, Keizersveld en Haven/industrieterrein Wanssum. Van Witte Vennen en De Blakt is het aardgasverbruik per PC6 niet bekend i.v.m. geheimhouding bij het CBS.

Top 10 aardgaslevering aan 13 bedrijventerreinen Venray in 2021 (PC6)

PC6	Bedrijventerrein (Bt)	In m ³ aardgas	% Bt
5804 AB	Smakterheide	2.306.880	55%
5803 AP	Keizersveld	444.960	44%
5861 BL	Haven/industrieterrein Wanssum	443.940	62%
5803 AN	Keizersveld	432.740	43%
5804 AE	Smakterheide	388.960	9%
5804 CD	Smakterheide	353.710	8%
5804 AR	Smakterheide	315.960	7%
5804 CG	Smakterheide	305.700	7%
5861 EJ	Haven/industrieterrein Wanssum	282.690	38%
5804 CL	Smakterheide	281.120	7%

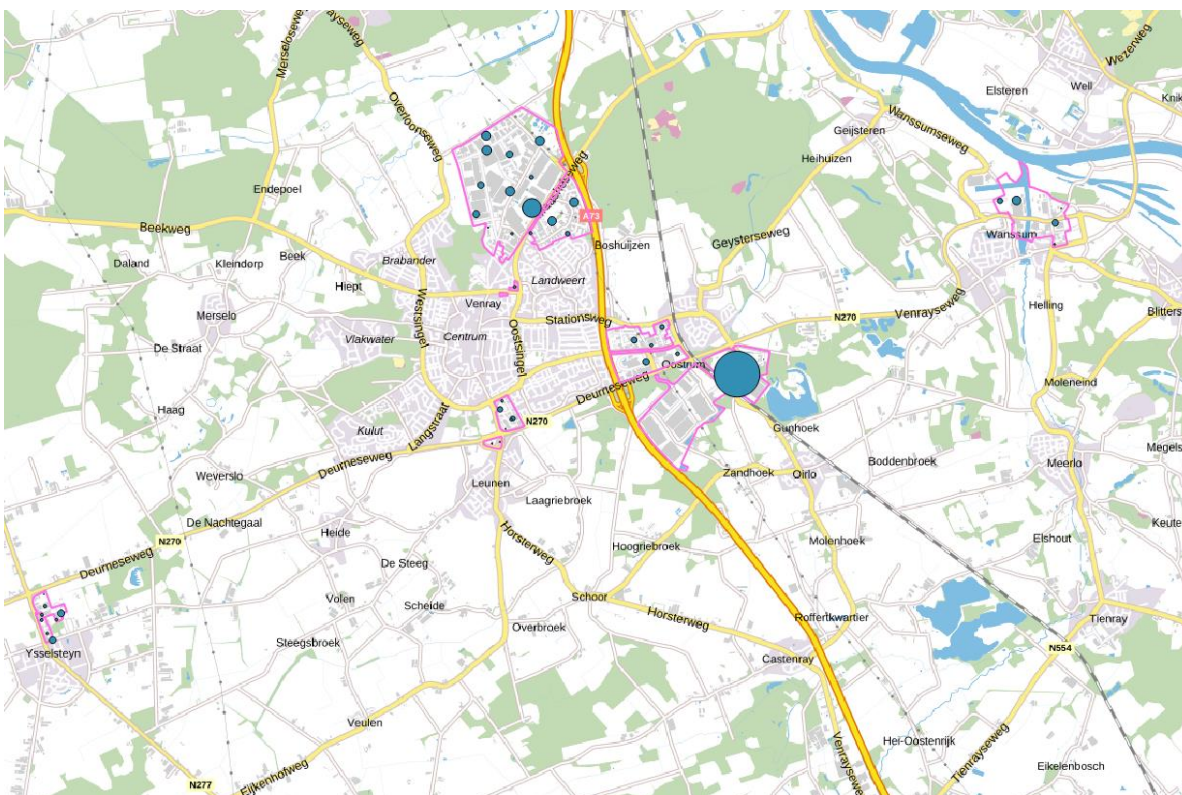
De PC6-gebieden van vooral Smakterheide (6), en in mindere mate Keizersveld (2) en Haven/industrieterrein Wanssum (2) domineren kaart en tabel bij de grootste verbruikers van elektriciteit. Ook hier ontbreken gegevens over Witte Vennen en De Blakt i.v.m. geheimhouding bij het CBS.

Top 10 levering elektriciteit aan 13 bedrijventerreinen Venray in 2021 (PC6)

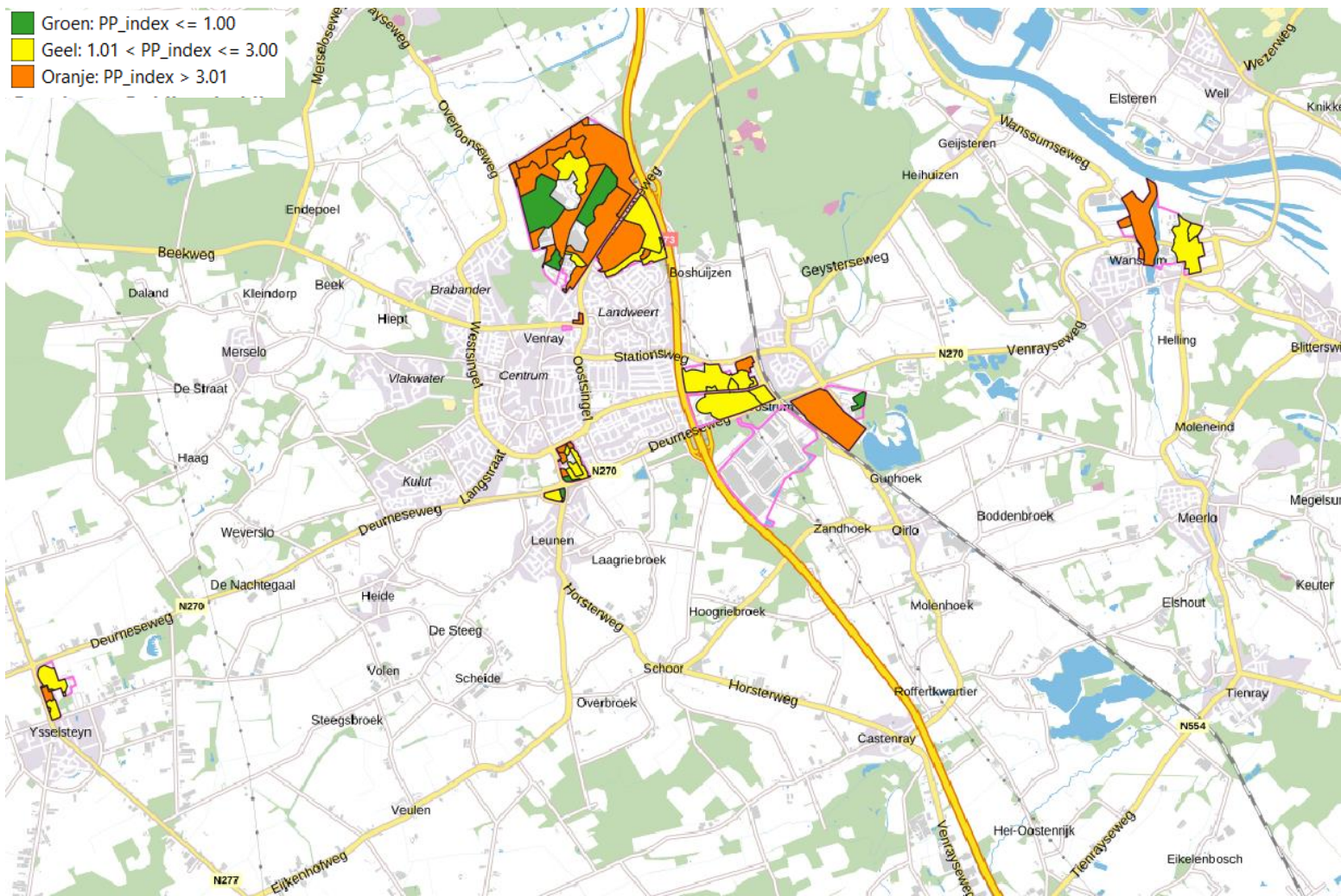
PC6	Bedrijventerrein (Bt)	In kWh	% Bt
5804 AB	Smakterheide	12.367.350	29%
5804 CL	Smakterheide	6.534.240	15%
5804 AR	Smakterheide	5.252.640	12%
5804 CG	Smakterheide	5.068.800	12%
5804 AE	Smakterheide	4.160.920	10%
5804 AP	Smakterheide	4.084.920	9%
5803 AN	Keizersveld	3.203.200	40%
5803 AP	Keizersveld	3.088.260	39%
5861 BL	Haven/industrieterrein Wanssum	3.023.020	40%
5951 DB	Haven/industrieterrein Wanssum	2.803.920	37%

Tellen we het gebruik van aardgas en elektriciteit bij elkaar op in gigajoules (GJ) dan blijven dezelfde bedrijventerreinen hoog genoteerd: Smakterheide (6 PC6-gebieden in de Top10), Keizersveld (2 PC6- gebieden), en Haven/industrieterrein Wanssum met 1 notering. Alleen 5807 EJ Witte Vennen torent daar ver bovenuit. De CO2 productie in kton laat dezelfde aflopende volgorde zien.

Top 10 levering energie aan 13 bedrijventerreinen Venray in 2021 (PC6)

<i>PC6</i>	<i>Bedrijventerrein (Bt)</i>	<i>In GJ</i>	<i>CO₂ kton</i>
5807 EJ	Witte Vennen	742.506	40
5804 AB	Smakterheide	125.899	11
5804 CL	Smakterheide	33.439	4
5804 AR	Smakterheide	30.054	4
5804 CG	Smakterheide	27.030	3
5804 AE	Smakterheide	28.700	3
5803 AP	Keizersveld	26.814	3
5803 AN	Keizersveld	26.796	3
5861 BL	Haven/industrieterrein Wanssum	26.190	2
5804 CD	Smakterheide	17.649	1

Paris Proof Ranking
 PC6-gebieden op 13
 bedrijventerreinen
 Venray

PP_index =
 Energiegebruik (aard-
 gas en elektriciteit),
 gedeeld door de
 Paris Proof Norm voor
 het betreffende
 PC6-gebied op
 bedrijventerrein,
 beide uitgedrukt in
 gigajoules (GJ).

Van de in totaal 90 PC6-gebieden op de bedrijventerreinen scoren er:

- 5 gebieden 'groen' (dus Paris Proof),
- 16 gebieden 'geel', en
- 17 gebieden 'oranje'.

Van de overige gebieden kon de Paris Proof Norm niet berekend worden, meestal door gebrek aan informatie over het energiegebruik bij het CBS en soms door ontbrekende informatie over vastgoed en gebruiksfuncties in het betreffende PC6-gebied.

Als we naar de spreiding van deze drie categorieën over de 13 bedrijventerreinen kijken, dan wordt het gemengde karakter van de meeste bedrijventerreinen duidelijk zichtbaar. Industrie, handel, transport & logistiek en andere commerciële diensten zijn als het om het energiegebruik gaat grotendeels gemengd gevestigd. Een postcodegebied met relatief veel voedings- en genotmiddelen- of (zware) industrie scoort altijd hoog op de PP_index, een postcodegebied met veel transport & logistiek juist laag, omdat er per m² relatief weinig energie wordt gebruikt, terwijl het wel om grote oppervlakten bedrijfsgebouwen gaat. Dat onderscheid is bijvoorbeeld goed zichtbaar bij de Witte Vennen (oranje) en De Blakt (groen). Daardoor is Witte Vennen niet Paris Proof en De Blakt juist wel, mede door het zon_op_dak (herbruikbare) energiegebruik.

Omdat er geen grote stookinstallaties of andere grote energiebronnen zoals energiecentrales op of in de nabijheid van de bedrijventerreinen gevestigd zijn, zal het vooral een uitdaging zijn om restwarmte, koelwater en CO₂-emissies (afgezien van de rechten in het ETS) slim uit te wisselen, voor zover dat in de directe nabijheid kan.

In die zin is er wel sprake van een aantal barrières of knelpunten. Zo ligt Haven/industrieterrein Wanssum, een potentieel waardevolle bron, perifeer t.o.v. de andere 12 bedrijventerreinen. Hier zijn de clustermogelijkheden vooral op het eigen bedrijventerrein of is eventueel levering aan woningen in Wanssum mogelijk. Ook worden de grote bedrijventerreinen in Venray en Oostrum doorkruist door spoor en snelweg (A73). Als daarvoor geen oplossingen kunnen worden gevonden zullen die bedrijventerreinen voor verduurzaming vooral op zichzelf of op ruimtelijk homogene onderdelen ervan zijn aangewezen, in termen van vraag en aanbod. Wel zijn er in principe combinaties mogelijk tussen bedrijven op Smakterheide en Keizersveld, respectievelijk De Hulst I en II – De Blakt, alsmede Witte Vennen-Vennendreef.

Samenwerking in clusters

Wel kunnen we meer inzicht bieden in potentiële leveranciers of afnemers van restwarmte, koelwater en CO₂-emissies door aanvullend in te zoomen op vier categorieën bedrijven:

- Waardeketen warmte/CO₂ (potentiële bedrijven met vraag en aanbod)
- CO₂ emissiebedrijven ETS
- Glastuinbouw
- Datacenters

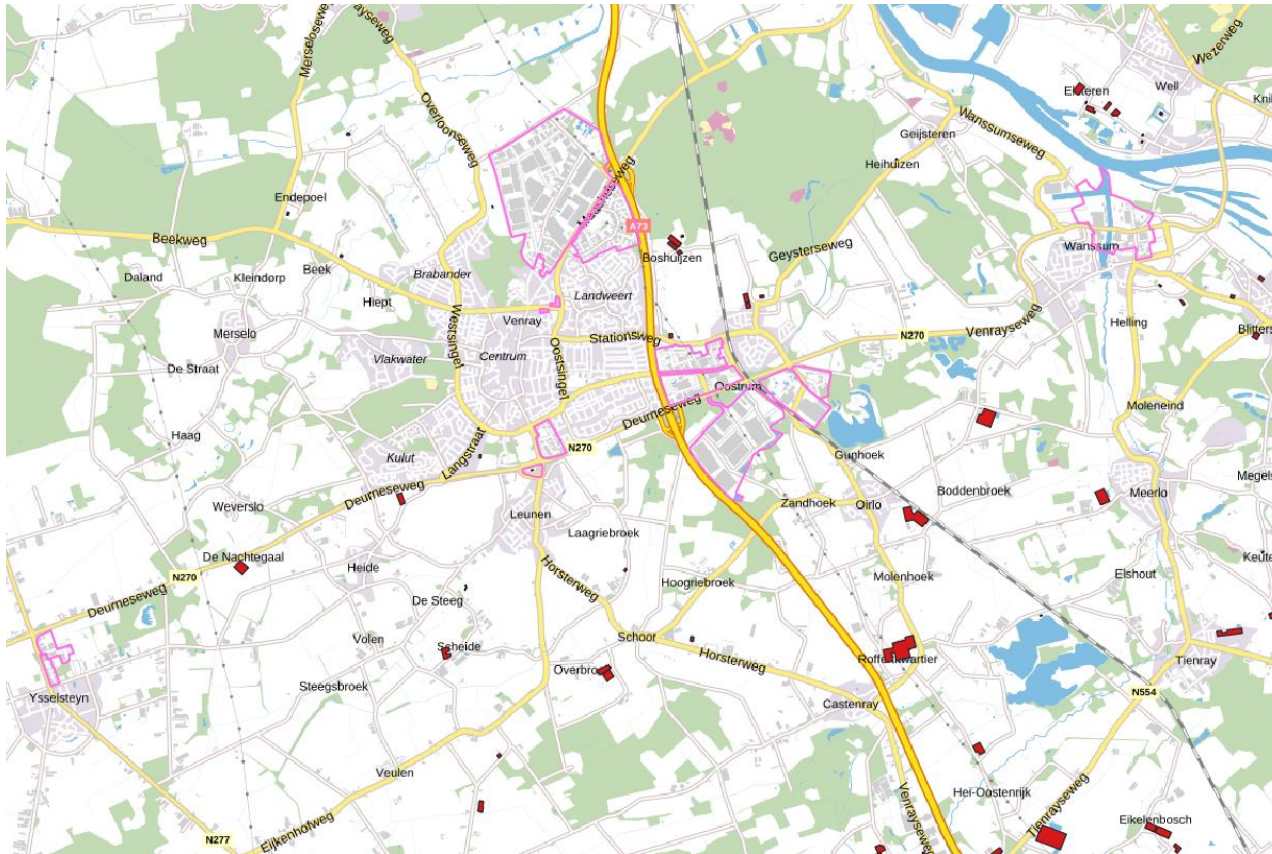
Als we kijken naar de directe mogelijkheden om waardeketens van warmte of CO₂ te creëren, dan zijn de mogelijkheden beperkt. De bedrijven die hiervoor in aanmerking komen zijn genoemd in het volgend kaartbeeld: warmte en CO₂-emissie, beide op Smakterheide: Martens en Rwzi Venray

Bij de CO₂ emissiebedrijven, deelnemer aan het ETS , betreft het alleen de vestiging van Rixona B.V. op de Witte Vennen in Oostrum (39,57 kton CO₂ in 2020).

Dat brengt ons bij de kassen die als potentiële afnemer van restwarmte en CO₂ kunnen worden beschouwd. De glastuinbouwgebieden (rood) grenzen in het buitengebied echter niet aan de bedrijventerreinen (paarse contouren).

Ten slotte zoeken we naar datacenters op bedrijventerreinen. Uit het landelijke Datacenteroverzicht en het ETIL/PWR-bestand blijkt dat er geen datacenters in Venray gevestigd te zijn, ook een potentiële bron voor restwarmte.

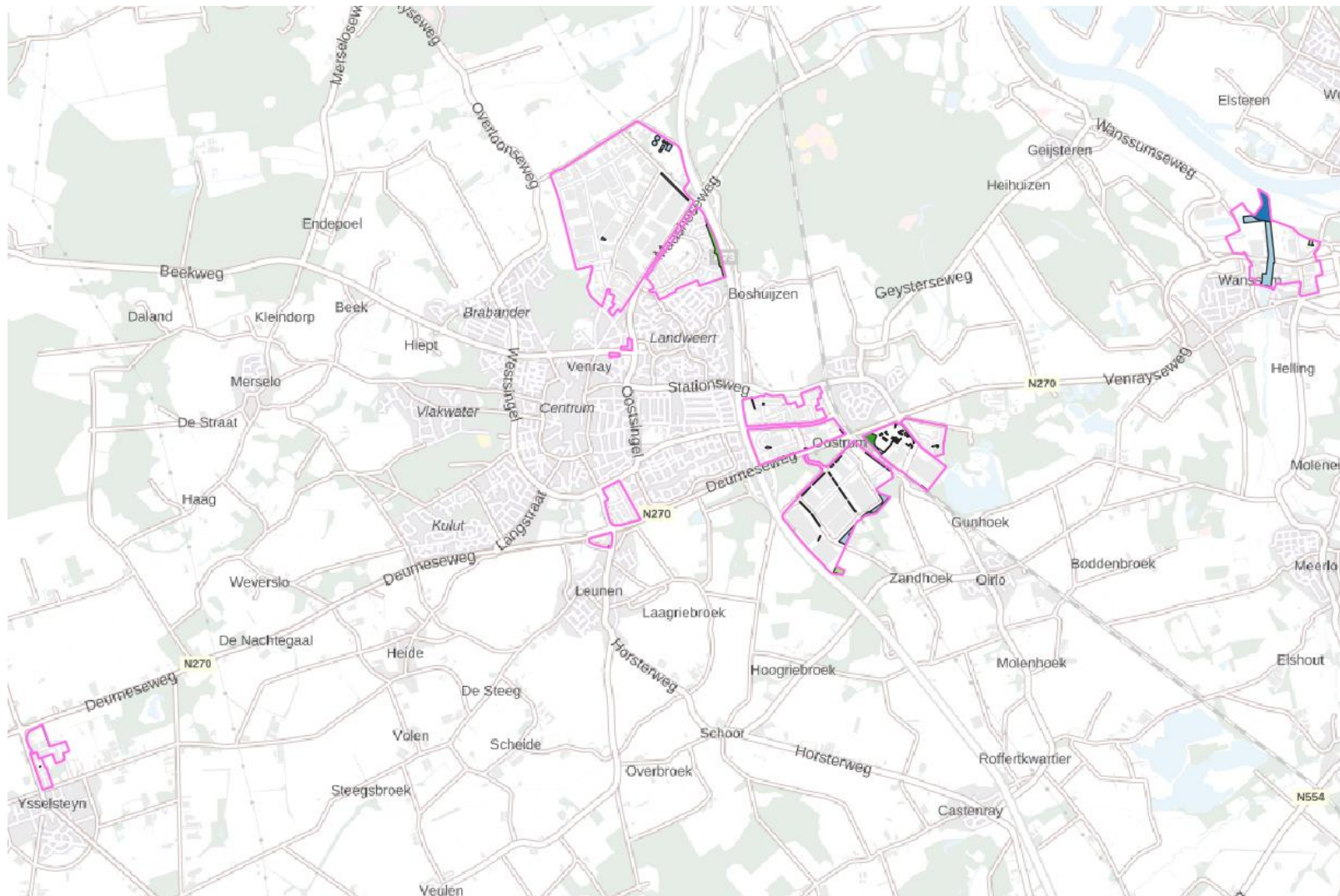
Groen-blauwe structuren en hittestress

Een tweede belangrijk onderdeel van het project Verduurzaming Bedrijventerreinen heeft betrekking op klimaatadaptatie en bestrijding van hittestress. Daarom is gekeken welke percelen op de bedrijventerreinen zogenoemde groen-blauwe structuren bevatten die klimaatadaptatie mogelijk maken en hittestress kunnen bestrijden.

Met groen-blauwe structuren bedoelen we de volgende ecosysteemtypen (Bron: CBS/WUR, 2020)

- Grasland voor veeteelt: braakliggend, nog niet uitgegeven of bebouwd bedrijventerrein, nog wel in gebruik voor de landbouw;
- Bosjes en heggen als afscheiding perceel
- Loofbomen als afscheiding perceel;
- (Half-) Natuurlijk grasland: braakliggend, nog niet uitgegeven of bebouwd bedrijventerrein;
- Openbaar groen: bermstroken langs weg en water;
- Meren, plassen, overig binnenwater: meest voorkomend ecosysteemtype, waterafvoer in sloten en vijvers, vaak om bedrijventerreinen heen of als perceelscheiding;
- Rivieren (en andere grote vaarwegen)

Zoals uit het kaartbeeld op de volgende pagina blijkt, vormen deze groen-blauwe structuren op dit moment slechts een zeer beperkt deel van de bruto oppervlakte van de 13 bedrijventerreinen: 61 ha (13%) op een totaal van 465 ha, waarvan een belangrijk deel in het havenbekken van Wanssum, grenzend aan de Maas. Verder nog op het terrein van de Rwzi Venray (Smakterheide) en Rixona B.V. (Witte Vennen).

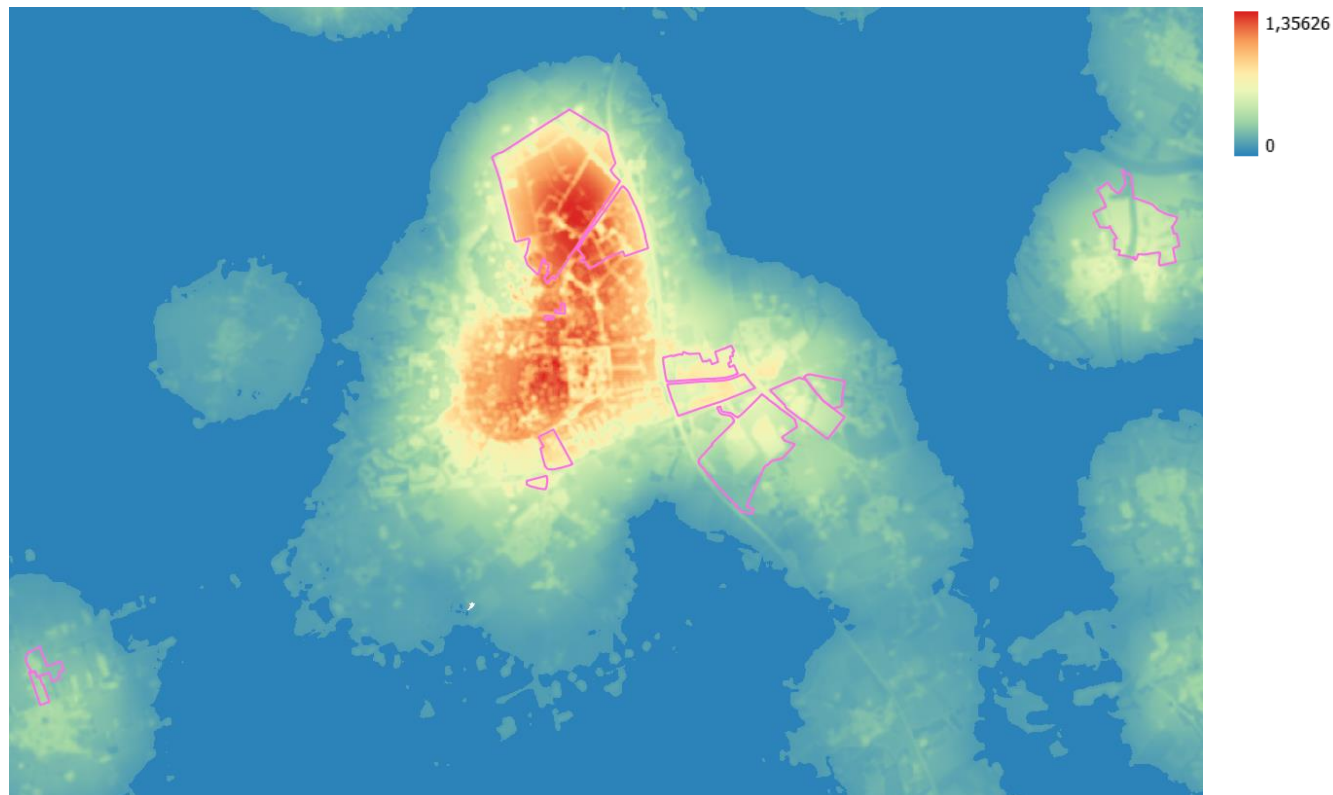
Groen-blauwe structuren op percelen bedrijventerreinen Venray

Venray_groen_blaue_structuren_bedrijventerreinen

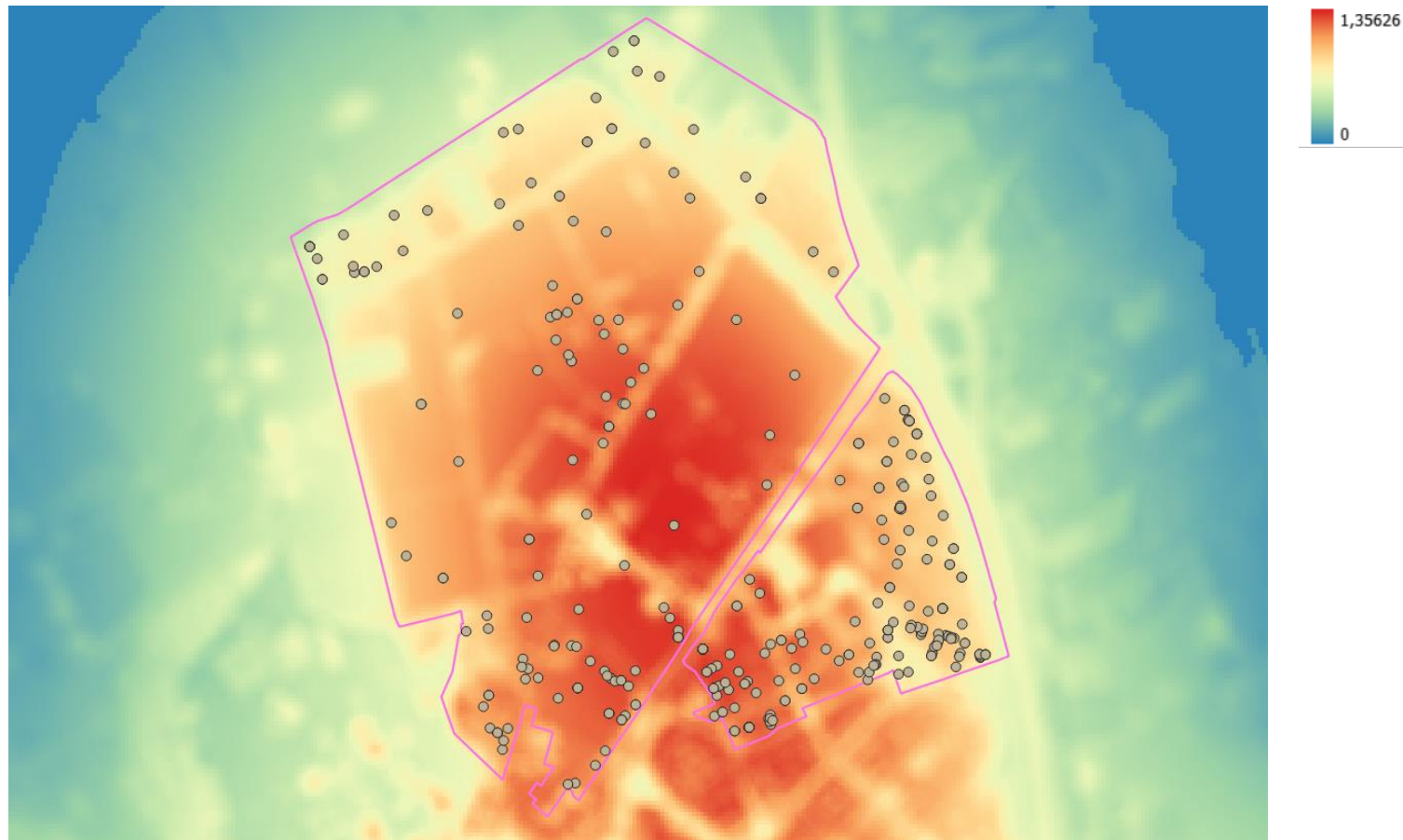
- Braakliggend, in gebruik voor de landbouw
- Loofbomen als afscheiding perceel
- Openbaar groen: bermstroken langs weg en water
- Meren, plassen en overig binnenwater (waterafvoer)
- Rivieren (en andere grote vaarwegen)

Zij vertegenwoordigen een beperkte (natuur)waarde als zogenoemde regulerende diensten: € 407.209. Daarbij moet men denken aan opslag CO₂, uitfiltering fijnstof, waterzuivering en bestuiving.

Hittestress is vooral aanwezig in het stedelijke en verstedelijkte gebied in en rond de belangrijkste kernen van de gemeente Venray, waarvan de bedrijventerreinen deel uitmaken: Venray, Oostrum en Wanssum. Dit blijkt uit kaarten van het RIVM, met de contouren van de bedrijventerreinen ingetekend:

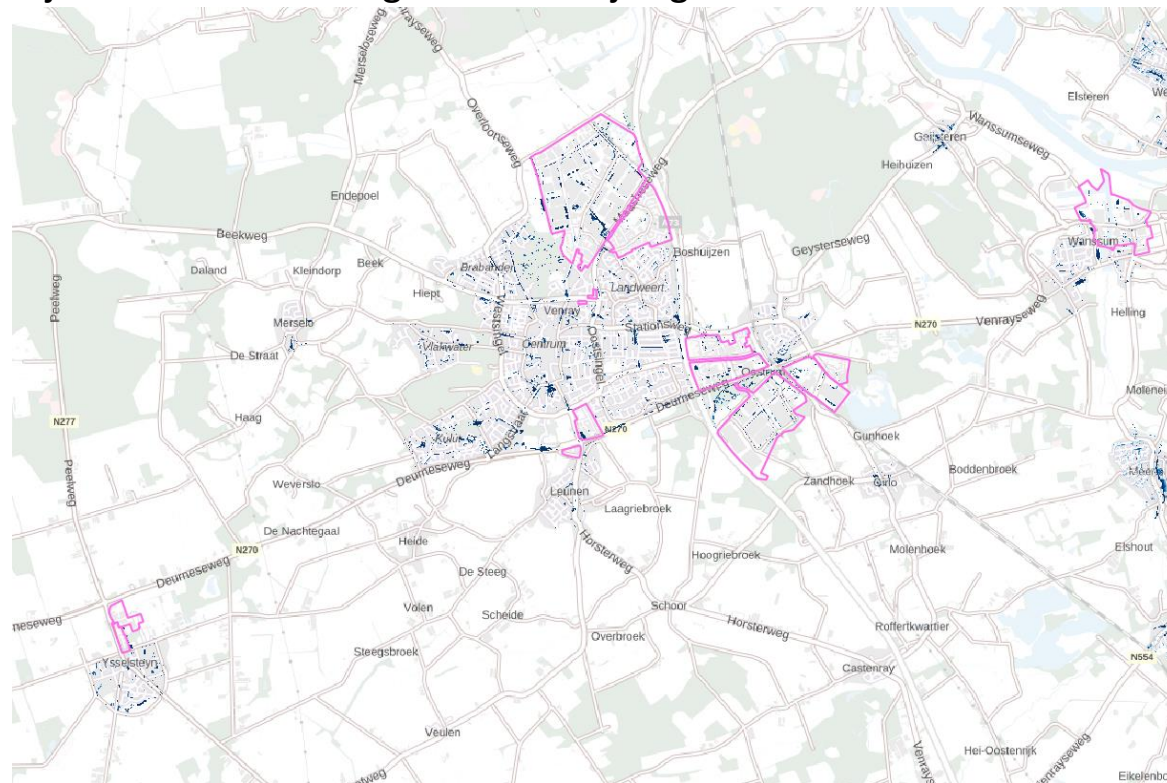

Als we als voorbeeld inzoomen op één van de meest verstedelijkte gebieden met hittestress, Smakterheide en Keizersveld, dan herkennen we de hoge waarden rond de bedrijfsgebouwen (vestigingsadres als punten weergegeven) op het bedrijventerrein, als gevolg van grote geasfalteerde parkeerterreinen tussen die (logistieke) panden:

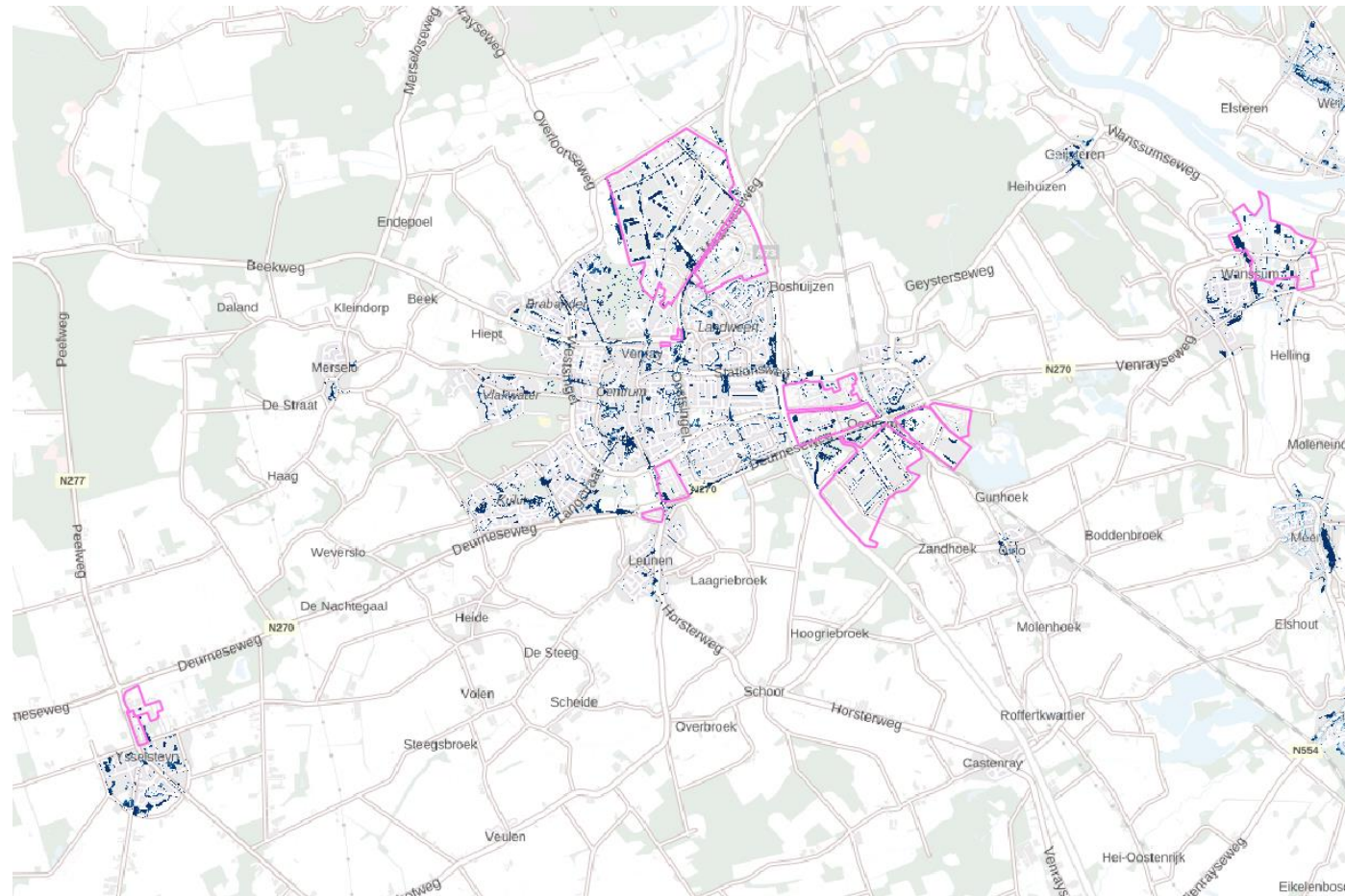

Overstromingsrisico's

Een van de bedreigingen als gevolg van klimaatverandering voor deze bedrijventerreinen vormt het overstromingsrisico bij heftige regenbuien. Door het Waterschap Limburg is daarom in kaart gebracht welke onderdelen van de bebouwde kom en bedrijventerreinen het eerst bij een heftige (kans 1 op de 100 jaar) of zeer heftige regenbui (kans 1 op de 1000 jaar) zullen onderlopen. De grote bedrijventerreinen Smakterheide en Haven/industrieterrein Wanssum lopen hierbij het grootste risico, al zijn de overstromingsgebieden relatief klein en wijken niet of nauwelijks af van het omringende stedelijke gebied.

Bij Smakterheide en het Haven/industrieterrein Wanssum lijkt het aflopende maaiveld ook een rol te spelen. De afwatering vindt in beide gevallen in noordelijke richting plaats. Het lijkt erop dat in beide gevallen de openbare ruimte (wegen en tussenruimtes) de waterbergingsfunctie kan vervullen.

Advies

Op grond van deze analyses is het mogelijk prioriteiten te stellen. Daarbij ligt het voor de hand een combinatie te maken van de Paris Proof Ranking en de bedrijventerreinen c.q. PC6-gebieden waar het hoogste energiegebruik is geregistreerd. Binnen die terreinen is met het vestigingenregister snel de mogelijke doelgroep en de belangrijkste bedrijven te traceren. Wij adviseren de volgende terreinen het eerst op te pakken: Witte Vennen, Smakterheide, Keizersveld en Haven/industrieterrein Wanssum. De combinatie van Agrobaan en Gezellenbaan Ysselsteyn zou daaraan desgewenst, i.v.m. het behalen van quick wins, nog kunnen worden toegevoegd. Bij de kleinere binnen de bebouwde kom of perifeer gelegen bedrijventerreinen kan gedacht worden aan uitwisseling van restwarmte en water met omliggende woonwijken.

Bij het raadplegen van het landelijke bedrijventerreinregister hebben we geconstateerd dat op 4 van de 13 bedrijventerreinen herstructurering is voorzien als gevolg van veroudering. Het gaat daarbij om de volgende bedrijventerreinen: De Hulst I, De Brier (SD), Noorderhof en Zuivelfabriek. Dit biedt naar onze mening mogelijkheden voor samenloop met de aanpak van energietransitie en klimaatadaptatie.

Rienstra Beleidsonderzoek en Beleidsadvies BV
Veursestraatweg 30
2265 CD LEIDSCHENDAM
tel. 06 51 207 198
email: gerlof.rienstra@outlook.com
blog: gerlofrienstra.wordpress.com

Bezoekadres:
Bedrijfsverzamelgebouw De Compagnie
Geestbrugkade 32
2281 CX RIJSWIJK
www.bvgdecompagnie.nl

Startavond brede dialoog energietransitie

woensdag 23 maart 2022

De avond

Op woensdag 23 maart 2022 heeft de gemeente Venray een avond georganiseerd voor de inwoners en belanghebbenden uit de gemeente Venray om deel te nemen aan een avond over de energietransitie. Aanleiding hiervoor was de weerstand die ontstond bij onder andere de windverkenning en grootschalige opwek van zon in de gemeente.

De avond was opgebouwd met een algemeen gedeelte waar na een introductie door wethouder Vervoort er kort uit de doeken werd gedaan waar we nu staan met de opwek van duurzame elektriciteit in Venray. Ook kwam de conclusie van het rapport Voortgang Energietransitie dat door CE Delft werd gemaakt in opdracht van de gemeente ter sprake. De conclusie is dat we ons beleid dienen te herzien en nieuwe doelstellingen dienen af te spreken met elkaar die meer in lijn liggen met de nieuwe uitgangspunten van het Rijksbeleid (Klimaatakkoord 2019). Een verdere conclusie is dat er op afzienbare termijn geen nieuwe grootschalige projecten voor opwek van duurzame elektriciteit in Venray gerealiseerd gaan worden, onder andere door het gebrek aan netcapaciteit. De vraag die dan rijst is, wat kunnen we wél doen? En wat zou de rol van de inwoners van Venray daarin zelf kunnen zijn?

Op de avond kwamen ook enkele initiatieven ter sprake; het (kleinschalige) initiatief in de Oranjebuurt, toegelicht door de heer Piet Kroft, waarbij de buurt zelf gaat kijken wat zij kunnen doen en daarin door de gemeente worden ondersteund door oa de warmtescans. Daarnaast de Groene Strijders (<https://groenestrijders.nl/>) waar inspirerende voorbeelden van Venrayse inwoners en bedrijven staan die de weg naar duurzaamheid al zijn ingeslagen.

Na de pauze werd de deelnemers gevraagd zitting te nemen in een energiegroep in een thema waar Venray nog wel mogelijkheden heeft om stappen te ondernemen. Dit waren 3 thema's:

- Opwek en opslag
- Warmte
- Besparing

De ideeën die door de groep werden aangeleverd zijn hieronder beschreven.

Proces

Met deze avond willen we een start maken met een gesprek met de inwoners van Venray over hoe zij denken over de energie transitie maar ook de vraag stellen hoe zij willen bijdragen aan deze transitie. Wij zien hierin 3 niveaus van participatie;

- Informeren; de inwoners die het thema interessant vinden maar voorlopig alleen geïnformeerd willen worden. Voor deze groep gaan we zorgen dat we onze website en communicatie middelen gaan inzetten zodat zij de informatie die zij belangrijk achten snel kunnen vinden. Wij zullen ook actief communiceren over de acties die we gaan inzetten op het thema.
- Energiegroepen; op specifieke thema's willen we energiegroepen van betrokken inwoners vragen om met ons mee te denken en actie ondernemen om de energietransitie te ondersteunen en waar mogelijk te versnellen. Met deze avond is een eerste voorzet gedaan om op de thema's waarmee we willen beginnen op te halen welke ideeën er leven in de deelnemers van de avond. Deze zullen in de energiegroep verder besproken worden, naast de ideeën die de groep zelf gaat opstellen. Wij zullen vervolgvondens organiseren waar diegenen die met een onderwerp aan de slag willen zich voor kunnen aanmelden.
- Initiatiefnemers; dit is de groep inwoners die al met een project bezig zijn of gaan starten. Deze groep zullen we actief ondersteunen waar we kunnen en zoveel mogelijk faciliteren. Een voorbeeld hiervan is de Oranjebuurt.

Voor de 3 energiegroepen zullen we avonden organiseren waarvoor nog een uitnodiging volgt. De eerste bijeenkomst zal op het thema 'besparen' zijn en in mei georganiseerd worden. Van deze bijeenkomsten volgt ook een terugkoppeling.

In de tussentijd zijn we als gemeente wel bezig met een aantal zaken zoals het organiseren van een bijeenkomst voor de installatiebranche van Noord Limburg in samenwerking met Techniek Nederland over de uitdaging van de transitie, personeel, netwerk en grondstoffentekorten en hoe wij kunnen samenwerken om de klanten (inwoners) te laten verduurzamen.

Ook zijn wij bezig met een professioneel (digitaal/telefonisch) loket voor inwoners van Venray waar zij specifiek voor hun woning advies kunnen krijgen over onder andere techniek, kosten maar ook subsidies en financiële regelingen. Meer informatie hierover volgt.

1 Ideeën uit de groep opwek en opslag

Kies voor grootschalige opwek inclusief opslag dat is efficiënter en effectiever.

Maak een energielandschap met meerdere opwekvormen (zon, wind, aardwarmte, biogas) en plaats daar dan accu's, waterstof, energiehub bij. Mix maakt inzet flexibeler (E-net 20 GWatt, Gasnet 350 GWatt)

Realiseer grootschalige PV. Indien op land dan met dubbel ruimtegebruik.

Als levering aan het elektriciteitsnet niet mogelijk is, zet het dan om in waterstof, sla het op in accu's of lever het aan nabij gelegen panden (warmte/elektra).

Zorg dat de grote PV projecten op daken, waar SDE subsidie voor is toegekend, doorgaan door te zorgen voor batterijopslag van de opgewekte elektriciteit.

Stel zonnepanelen op nieuwe bedrijven op bedrijventerreinen verplicht met eventueel financiering door burgerparticipatie.

Leg op alle bedrijventerreinen zonnedaken in combinatie met batterijopslag. Daardoor kunnen nu toch meer zonnepanelen worden aangesloten op de bestaande netaansluiting.

Er zijn daken waar al zonnepanelen op liggen die niet zijn aangesloten op het netwerk vanwege de capaciteitsproblemen van het netwerk. Maak het mogelijk dat de energie toch benut kan worden (leiding naar derde, opslag, geef een vergunning als die nodig is)

Ga de energie (warmte en elektra) op diverse manieren opslaan: in waterstof, elektrische auto's, (zoutwater) accu's, zoutvaten, thermochemische materialen etc.

Doe dit EN grootschalig bij bedrijventerreinen EN dorpen/wijken, maar OOK kleinschalig in woningen.

Voorkom stroompieken bij bedrijven zodat er meer ruimte komt op het net.

Inzetten op aardwarmte

Leg zonnepanelen op zand- en grindwinningsplassen, zoals de Diepeling bij Oirlo.

Maak een maatwerkvoorstel per adres en geef ondersteuning bij de financiering. Ga dit ook actief aanbieden per woning.

Vanuit Groen Geijsteren is de reactie ontvangen om deel te nemen aan de ontwikkeling en realisatie van opslag (bijv zoutwater accu's).

Aantal ideeën die niet meteen aansluiten bij de vraag wat de energiegroep nu op kan pakken, maar mogelijk zijn deze waardevol voor de toekomst:

Geen grootschalige opwek door zon en wind toestaan en zon op dak alleen als de pandeigenaar dat wil, want dit zijn geen nuttige energievormen.

Beëindigen vliegbasis de Peel en daar windmolens plaatsen.

Ontwikkel een visie om doelgericht te kunnen werken en resultaten te bereiken.

Zorg dat we onafhankelijk worden van bijv andere landen.

Eigen energie (warmte en stroom) en watervoorziening voor Venray.

Kernenergie is een oplossing

Plaats windturbines in het gebied waar de veel grootverbruikers zijn zoals een bedrijventerrein.

Richt een gemeentelijk duurzaam energiebedrijf op.

Deurne is 1 van de 12 gemeenten, die naast Eindhoven het haar burgers mogelijk maakt om zonnepanelen op hun daken te laten leggen middels een 15 jarige lening van de gemeente, waarbij maandelijks een vast bedrag wordt betaald. Wellicht lukt het dan om: bewustwording te

bewerkstelligen, en een sprong voorwaarts te maken als "groene" gemeente, en hoeft niet zelf als gemeente het wiel uit te vinden.

2 Ideeën uit de groep warmte

Bied advies aan inwoners met betrekking tot welke maatregelen voor hen zinvol zijn. Dit advies zou onafhankelijk moeten zijn van commerciële marktpartijen.

Organiseer centrale inkoop voor bijvoorbeeld hybride warmtepompen.

Zorg voor een modelwoning (bij voorkeur een oudere woning) waar verschillende technieken en oplossingsmogelijkheden worden gepresenteerd met bijbehorende informatie over werking, energie impact, kosten en subsidie / financieringsmogelijkheden.

Help inwoners met de hoeveelheid informatie die beschikbaar is op dit vlak, vaak weten zij niet waar zij deze moeten halen en welke informatie wel of niet relevant voor hen is.

Overweeg diepe geothermie op wijkniveau in Venray toe te passen.

Promoot de mogelijkheden van ondiepe geothermie (Warmte Koude Opslag in de bodem, WKO) voor individuele woningen.

Breng de energieverbruiken van alle woningen in kaart, dat is de basis van alle maatregelen die je wilt toepassen.

3 Ideeën uit de groep besparing.

Metten is weten.

Bespaar helden/ambassadeurs in ieder dorp of wijk die grote stappen hebben gemaakt.

Groene moskee – doe je mee.

Positieve benadering naar de mens en omgeving – communicatie.

Postcode roos; besparing van energie kosten. Doneer/delen voor minder energie.

Ondersteun Dag Tegen Gas beweging (27 maart)

Wijkacties op geld besparen via wijkteams / 52 weken duurzaam.

Bespaaractie via scholen. Scholier / student in huis voor bespaarmogelijkheden.

Bied inzicht in de grootverbruikers en grootvervuilers binnen de gemeentegrens.

Ga in gesprek met wooncorporatie over

- aardwarmte
- isolatie
- financiering

Winkels stimuleren om deur niet open te houden.

Bied een aanvulling door de gemeente bij het mislopen van een rijkssubsidie.

Om voor subsidie in aanmerking te komen dienen minimaal 2 maatregelen getroffen te worden.

Hiermee wordt de (investering) drempel hoog. Kan de gemeente / provincie een fonds oprichten waarmee enkele maatregelen gesubsidieerd kunnen worden.

Stimuleer temperatuur een graadje lager (ook in publieke gebouwen en bij bedrijven).

Stimuleer dat de CV op de Eco instelling wordt gezet.

Stimuleer dat mensen de kamertemperatuur op 19 oC zetten.

Stimuleer dat mensen de boiler op 60 oC afstellen.

Zorg dat informatie over maatregelen niet van commerciële partijen afkomstig is.

Stimuleer fiets / OV in plaats van auto's

Voorkom de aanschaf van een 2e auto met deelauto's via een platform of een wijk/dorpsauto.

Geef subsidie om oude (energie slurpende) apparatuur te vervangen.

Parkeren demotiveren (boodschappen). Noot: hier is waarschijnlijk bedoeld het ontmoedigen van boodschappen doen met de auto.

Stimuleer gebruik van de fiets.

Zoek de collectiviteit op bij de inkoop van energie besparende maatregelen.

Ga sluipverbruik tegen.

Energie neutrale bouw voor nieuwbouw; dus geen aardgas, toepassing warmtepomp en vergaande isolatie.

Maak energie efficiënt vervoer makkelijker, dus fiets infrastructuur in Venray en OV.

Energie gebruiken op opwek momenten (zonnepanelen), aanbod sturing.

Overcapaciteit zonnepanelen spreiden over een wijk.

Bijeenkomst

26 april 2023

Onderwerp: Bijeenkomst Herijking Energiestrategie Venray

Aanwezig: Klankbordgroep inwoners (20 aanwezigen), gemeente (H. van Dinther, J. van den Doel, G. Schuur (Antea Group))

Afspraken/Informatiedeling:

- De presentatie en de resultaten van de Mentimeter zijn bijgesloten bij dit verslag.
- informatie rondom ontwikkelingen en beleidsdocumenten inzake de energiestrategie staan op [Venray Vergroent | Gemeente Venray](#)
- Mailen kan naar: vergroent@venray.nl
- We nemen feedback over het functioneren van het Duurzaam Bouwloket mee en bespreken dit met de gemeentelijk energieadviseur.

Inhoud

Algemeen

Deze avond is bedoeld om de klankbordgroep te laten meedenken bij de invulling van de te herijken energiestrategie. Naast de inwoners denken ook andere partijen mee, zoals vertegenwoordigers van bedrijventerreinen en agrariërs. De verzamelde inbreng wordt meegewogen bij de te maken keuzes. Uiteindelijk bepalen college en gemeenteraad de definitieve invulling van de strategie.

Energiestrategie

De oude energiestrategie is eigenlijk ingehaald door de tijd. Doelen vanuit wetgeving zijn aangescherpt en het aantal thema's is vergroot. Daarom zijn we nu bezig met de herijking en gaan we opnieuw met elkaar in gesprek.

Cijfers in de presentatie worden toegelicht om een algemeen beeld te schetsen van ontwikkelingen en stand van zaken. Er wordt aangegeven dat het belangrijk is om de meest actuele cijfers te gebruiken. Het is ook zo dat het opgesteld vermogen niet helemaal gelijk is aan de daadwerkelijk opgewekte hoeveelheid duurzame energie. In de op te stellen energiestrategie zullen de meest actuele data worden gebruikt.

In de energiestrategie gaan we op dit moment niet verder in op het reduceren van overige broeikasgassen zoals methaan en lachgas, maar beperken we ons tot CO₂. De reductie van deze overige broeikasgassen hangt nauw samen met de transitie in het landelijk gebied en daar gaan in de nabije toekomst zoveel veranderingen plaatsvinden, waarbij ook deze broeikasgassen worden gereduceerd.

Elektriciteit

De verwachting is dat het RES-bod van 1.200 GWh gehaald gaat worden maar niet alles wat nu in data van subsidieaanvragers staat gaat ook daadwerkelijk door. In landelijke studies wordt de verwachting uitgesproken dat in 2050 70% van de energiebehoefte door elektriciteit zal worden ingevuld. Voor Venray zou dit betekenen dat de elektriciteitsbehoefte 2,5x zo hoog gaat worden.

Input inwoners

- Opslag is ook onderdeel van de oplossing en iets waar overheden dan een rol in kunnen nemen. Het is de uitdaging om een oplossing te vinden voor overschot in de zomer / of op bepaalde tijden en tekort in de winter / of op bepaalde tijden. Vraag is of daar in de strategie voldoende aandacht voor is.
- Ga aan de slag met isolatie. Wat je niet gebruikt hoeft je niet op te wekken, dus ook aan de kant van besparing kun je mensen beïnvloeden.
- Benoem goed wat je doelen zijn en let erop dat je ook in het tijdspad duidelijk bent. Wat doe je voor 2030, wat voor 2050.
- Benoem 'ijkmomenten' en monitor gegevens goed. Hoeveel verbruik je precies en hoeveel wek je precies op?
- Richt je pijlen op het bereiken van de vastgestelde RES-doelen (korte termijn). Het stimuleren van extra grootschalige opwek past daarbinnen niet. Dus niet inzetten op grootschalige opwek op agrarisch land. We kunnen op dit moment de zonnevelden sowieso niet aansluiten (netcongestie).
- Zon op daken van inwoners (kleinschalig) is iets waar nog meer te behalen valt. Daar is de doelstelling nog lang niet bereikt dus ga daar mee aan de slag.
- Meningen zijn verdeeld over mogelijkheden waterstof, waterstof maken geeft nu nog verlies en waterstof opslaan is nu nog een uitdaging. Een andere mening is dat je wél vooruit moet kijken en daarin grootschalige opwek en opslag ook mee moet nemen.
- Kernenergie is een mogelijkheid voor opwek (naast de Maas). Meningen zijn verdeeld, inzetten op energiemix met andere opwekbronnen van duurzame energie blijft ook dan belangrijk. Ook innovaties in de toekomst gaan nog veel mogelijk maken.

Gebouwde omgeving

Hieronder valt ook kleine opwek van zon. Veel is al uitgewerkt in het uitvoeringsprogramma Warmte en Besparen.

Input inwoners

- Maak onderscheid tussen de warmte- en elektriciteitsbehoefte, nu en in de toekomst.
- Kijk naar WKO en innovatieve opslagvormen (voorbeeld warmte accu in Boekel) .
- Kijk naar wijkniveaus en naar wat mensen al doen (kleine projecten) en probeer daarop aan te sluiten.
- Benut je mogelijkheden als gemeente (bijvoorbeeld bij nieuwbouwwijken).
- Kleinschalige warmtenetten zijn kansrijk, daar 'zit energie' op plekken. Als gemeente kun je dit faciliteren en mensen daarbij ondersteunen (decentraal op dorps/wijkniveau).
- Een kans is om naast anekdotisch (groene strijders) ook cijfermatig zaken te delen en mensen te inspireren.

Industrie

Een energiehubs biedt mogelijkheden. Daken van bedrijven liggen vol, aansluiten is echter lastig. Opslag is een aandachtspunt.

Landbouw en landgebruik

Kijk naar de doelen en waar de mogelijkheden zitten. Liever geen grootschalige PV op agrarische gronden en dat is ook niet nodig.

Mobiliteit

Niet ter sprake gekomen (behalve in Mentimeter).

Mentimeter

Bijgesloten zijn de resultaten van de Mentimeter. Let op: de resultaten uit de Mentimeter geven slechts een indicatief beeld van de mening van de aanwezigen.

Onderwerp

Energiestrategie 2030

Datum 12 december 2023

Pagina 1 van 1

De raad van Venray,

gelezen het advies van B en W,

gelezen het advies van de commissie,

besluit:

1. De nieuwe *Energiestrategie 2030 Gemeente Venray* met daarin opgenomen KODE vast te stellen en te publiceren.
2. Het kader KODE, zoals vastgesteld op 29 oktober 2019 ([Beleidsregel van de gemeenteraad van de gemeente Venray houdende regels omtrent Kader voor Opwekking Duurzame Energie \(KODE\) | Lokale wet- en regelgeving \(overheid.nl\)](#)), in te trekken.
3. De teksten over de energiedoelstelling in de Omgevingsvisie Venray te actualiseren.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 12 december 2023

De voorzitter,

De griffier,

M.C. Uitdehaag

S.A. Boere

Onderwerp Energiestrategie 2030

Zaaknummer	23.0021110	Steller	Jessica van den Doel en Hanny van Dinther
		Team	Ruimtelijke Ontwikkeling
Raad datum	12 december 2023	Teammanager	Veronique Nabben
		Portefeuillehouder	Erik van Daal

Openbaarheid

Ja, Per direct.

Ter advisering/kennisneming/bespreking

Ter advisering

Voorstel

1. De nieuwe *Energiestrategie 2030 Gemeente Venray* met daarin opgenomen KODE vast te stellen en te publiceren.
2. Het kader KODE, zoals vastgesteld op 29 oktober 2019 ([Beleidsregel van de gemeenteraad van de gemeente Venray houdende regels omtrent Kader voor Opwekking Duurzame Energie \(KODE\) | Lokale wet- en regelgeving \(overheid.nl\)](#)), in te trekken.
3. De teksten over de energiedoelstelling in de Omgevingsvisie Venray te actualiseren.

Inleiding

De opwarming van de aarde betekent dat de zeespiegel stijgt, biodiversiteit afneemt, neerslaghoeveelheden groter worden, zomers droger en heter en winters milder. De gevolgen hiervan zijn voor iedereen merkbaar: de drinkwatervoorziening kan in gevaar komen, oogsten kunnen mislukken, sterftegevallen door hitte nemen toe en het aantal klimaatvluchtelingen stijgt. Klimaatverandering en de opwarming van de aarde kunnen beperkt worden door de CO₂ uitstoot te verminderen. De urgentie om dit te doen is groot want de gevolgen van klimaatverandering zijn steeds beter merkbaar.

In 2013 zijn al de eerste stappen gezet om aan de hand van een strategie te werken aan de reductie van CO₂ uitstoot in de gemeente. Sinds 2013 is er echter veel veranderd. De Energiestrategie 2013 is gedeeltelijk achterhaald door ontwikkelingen op internationaal en daarop aansluitend nationaal (Klimaatwet en klimaatakkoord) en provinciaal/regionaal (Regionale Energie Strategie – RES) niveau. In de Nederlandse klimaatwet staat een reductiedoelstelling van 49% CO₂ uitstoot in 2030 t.o.v. 1990. Deze is door het kabinet aangepast naar 55%. Gemeenten spelen een belangrijke rol in de uitvoering van het klimaat- en energiebeleid.

Er zijn sinds 2013 een aantal onderzoeken en evaluaties uitgevoerd binnen Venray. De evaluatie van het Kader Opwek Duurzame Energie (KODE) laat zien dat de opwek van grootschalige hernieuwbare energie moeizaam verloopt. Daarnaast geeft de trendanalyse van CE Delft uit 2021 aan dat Venray nog niet op schema loopt voor de benodigde CO₂ reductie. Dit sluit aan op het landelijke beeld van de Klimaat- en Energieverkenning (KEV) 2021 dat het CO₂ reductiedoel voor 2030 nog niet in zicht is. Gezien deze voorspellingen is het noodzakelijk ambitieus energiebeleid te blijven voeren.

We bevinden ons op dit moment middenin de energietransitie. Kenmerkend voor een transitiefase is dat de weg naar het einddoel vaak kronkelend verloopt en veel onzekerheden kent. De transitie leidt tot een verandering van het energiesysteem en hoe het toekomstige energiesysteem er precies uit gaat zien, weten we niet. We weten wel aan welke knoppen we kunnen draaien om de goede weg op te gaan. Dat is in ieder geval: een besparing realiseren in alle sectoren; inzetten op een nieuwe energiemix gebaseerd op elektriciteit; het faciliteren van een decentraal systeem; en zorgdragen voor sterke en slimme netwerken.

Het realiseren van een besparing zorgt niet voor een substantieel lagere energiebehoefte in de toekomst maar wel voor de noodzakelijke minder snelle stijging van de energiebehoefte. In plaats van fossiele brandstoffen zal elektriciteit de ruggengraat van het nieuwe systeem worden. We bereiden ons voor op in ieder geval een verdrievoudiging van de elektriciteitsvraag. De centrale opweklocaties zoals we die kennen uit het fossiele systeem zullen in de toekomst dus ook niet meer in onze energie voorzien. In plaats daarvan gaan we steeds meer lokaal elektriciteit en warmte opwekken. Sterke en slimme netwerken gaan zorgen voor de effectieve en efficiënte inzet van elektriciteit (en energie). Hernieuwbare energie kent grote pieken; op momenten dat de zon schijnt of de wind waait wordt de elektriciteit opgewekt. Dit zijn vaak de momenten dat de energievraag relatief laag is. Om deze pieken in opwek en gebruik beter op elkaar af te stemmen zal er met slimme systemen gewerkt worden. Dit draagt positief bij aan de drukte op het net.

Al bovenstaande ontwikkelingen en inzichten maken een herijking van de energiestrategie noodzakelijk. Het lokale beleid sluit aan op de regionale ambities en afspraken die zijn vastgesteld binnen de RES NML.

Beoogd resultaat

1. Een door de Raad vastgestelde, geactualiseerde Energiestrategie en KODE, waarin wordt beoogd klimaatverandering en de nadelige gevolgen hiervan voor de Venrayse samenleving tegen te gaan door, aansluitend op rijksbeleid, de CO₂ uitstoot te reduceren met 55% in 2030 ten opzichte van 1990.
2. Een actuele omgevingsvisie Venray waarin de energie doelstelling terugkomt.

Argumenten

1.1 *De Raad kan visies en beleidskaders vaststellen en intrekken*

De nieuwe Energiestrategie met KODE wordt gepubliceerd op Overheid.nl, dit tegelijk met het intrekken van de oude KODE, zodat er één beleids- en toetsingskader van kracht blijft.

1.2 *In de overeenkomst van Parijs is afgesproken om de opwarming van de aarde onder de 2 graden te houden en daarvoor 55% minder CO₂ uit te stoten in 2030 t.o.v. 1990.*

Daarbij is het streven om onder de 1,5 graad opwarming te blijven want bij 2 graden wordt een kantelpunt bereikt: er worden processen in gang gezet die het onmogelijk maken om de opwarming van de aarde ooit nog terug te draaien). De Europese en Nederlandse klimaatwetten sluiten hierop aan. Om dit te realiseren moet er 55% minder CO₂ uitgestoten worden in 2030 ten opzichte van 1990 (met uitzicht op klimaatneutraal in 2050).

1.3 *Venray heeft ook een morele verplichting ten aanzien van toekomstige generaties.*

1.4 *Het volgen van rijksbeleid volgt uit de bepaling in 'Samen maken we Venray! Collegeprogramma 2022-2026'.*

Pagina 16: 'Bij het herijken van de Energiestrategie wordt de landelijke doelstelling als uitgangspunt genomen.'

1.5 *We gebruiken dezelfde referentiewaarden als die uit internationale en regionale klimaatafspraken.*

Hiermee volgen we klimaatwetgeving en ontstaat er geen onduidelijkheid over doelstelling en resultaat. Het referentiejaar is 1990 en het doeljaar 2030 in klimaatafspraken omdat: 1990 het jaar is dat klimaatverandering voor het eerst genoemd wordt in een wereldwijd verdrag (UNFCCC uit 1992). Het is ook het basisjaar voor de emissiereductiedoelstellingen van het Kyoto Protocol uit 1997. Bovendien zijn er voor de meeste landen goede gegevens over de uitstoot in 1990; en berekeningen laten zien dat de CO₂ uitstoot mondiaal maximaal mag pieken in ieder geval vóór 2025 en daarna drastisch omlaag moet (en kan). Het reductiedoel voor 2030 geeft de mogelijkheid om die maatregelen te nemen die nodig zijn om het reductiedoel voor 2030 te halen en daarmee de lijn in te zetten om in 2050 klimaatneutraal te zijn en de opwarming van de aarde onder de 2 graden te houden.

1.6 *Er zijn systeemveranderingen nodig om de CO₂ reductiedoelstelling te behalen.*

Het is noodzakelijk om over te stappen van een energiesysteem gebaseerd op fossiele brandstoffen naar een energiesysteem gebaseerd op hernieuwbaar opgewekte elektriciteit en warmte. Hiervoor zijn een aantal systeemveranderingen noodzakelijk. Om uitvoeringsplannen op te kunnen stellen die concreet toewerken naar deze systeemveranderingen zijn er speerpunten opgesteld bij de vier knoppen waaraan we

kunnen draaien: een besparing realiseren in alle sectoren; inzetten op een nieuwe energiemix gebaseerd op elektriciteit; het faciliteren van een decentraal systeem; en zorgdragen voor sterke en slimme netwerken.

1.7 De ambitie van 45% lokale opwek is nog steeds nodig.

Omdat in het nieuwe energiesysteem de centrale opweklocaties zoals bekend uit het fossiele systeem niet meer in onze energie zullen voorzien zal er steeds meer lokaal elektriciteit en warmte opwekt worden. Uit deze ambitie voor 45% lokaal hernieuwbare opwek volgt een opgave van 116 ha zon op land. Er is hiervoor gekeken naar de elektriciteitsbehoefte; de reeds tot en met 2021 gerealiseerde hernieuwbare opwek, de beperkte potentie van wind in Venray, de reeds vergunde zonneparken, de realistische potentie voor zon op dak en wat overblijft is de doelstelling van 116 ha zon op land.

1.8 Uit verscheidene bronnen blijkt dat het behalen van de CO₂ reductiedoelstelling en het realiseren van hernieuwbare opwek uitdagend is.

Het is belangrijk om ambitieus te blijven en de aandacht niet te laten verslappen. Dit laten onderzoeken (Voortgang energiebeleid gemeente Venray, CE-Delft, publicatienummer 21.210297.134, oktober 2021; <https://www.pbl.nl/publicaties/klimaat-en-energieverkenning-2021>) en ervaringen uit Venray (Evaluatie KODE; conclusies en aanbevelingen na 2 jaar KODE) zien. Vooruitkijkend voorbij 2030 naar 2050 is er een nog grotere CO₂ reductie noodzakelijk.

1.9 De grote lijnen sluiten aan bij het concept nationaal plan energiesystemen.

Het concept nationaal plan energiesystemen is recent gepresenteerd (<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2023/07/03/bijlage-1-hoofddocument-concept-npe> 3 juli 2023). Hierin wordt aangegeven dat voor een klimaatneutraal Nederland in 2050 een nieuw energiesysteem nodig is. Onderdelen van de Venrayse energiestrategie zien we hierin ook terug.

1.10 De grote lijnen volgen het samenwerkingsakkoord 2022-2026 'bouwen aan vertrouwen'.

Pagina 14: 'Bij de herijking van de energiestrategie en het mede op basis daarvan opstellen van het nieuwe Kader Opwekking duurzame Energie (KODE) vinden wij het volgende belangrijk:

-We moeten inzetten op energiebesparing. Energie die we niet verbruiken hoeven we namelijk ook niet op te wekken.

[...]

- Onderzoek de mogelijkheden voor:

1. Alternatieve vormen van energieopwekking en -opslag.
2. Het (stimuleren van) gebruik van duurzame energiebronnen.
3. Het stimuleren dat grote, niet stabiele, opwekkers van duurzame energie (zon en/of wind), tijdens overschotperiodes energie opslaan om te gebruiken tijdens tekortperiodes. Om daarmee plek op het net te creëren voor kleine opwekkers van duurzame energie.

[...]

- Blijf investeren in duurzame mobiliteit'

1.11 Door de samenwerking binnen de RES NML wordt ons lokale beleid ondersteund.

Het lokale beleid en de uitvoeringsactiviteiten geven invulling aan, en bouwen voort op, de kennisuitwisseling en afspraken die op regionaal niveau binnen de RES NML gemaakt zijn.

1.12 KODE volgt het samenwerkingsakkoord 2022-2026 'bouwen aan vertrouwen'.

Pagina 14: 'Bij de herijking van de energiestrategie en het mede op basis daarvan opstellen van het nieuwe Kader Opwekking duurzame Energie (KODE) vinden wij het volgende belangrijk:

- We gebruiken de zonneladder als leidraad. Wij zetten dus in eerste instantie in op het maximaliseren van het opwekken van zonne-energie via zonnepanelen op bijvoorbeeld daken, gevels, reststroken, parkeerplaatsen.

[...]

- Onderzoeken hoe we onze doelstellingen kunnen bereiken via grootschalige energielandschappen op regionale schaal.

- Laat bij de opwekking van duurzame energie de omgeving mee profiteren.

Dit is een manier om de betrokkenheid met inwoners te vergroten.'

1.13 *Het Venrayse kader (KODE) sluit aan op provinciale en regionale afspraken.*

KODE volgt de Limburgse zonneladder en de handreiking landschap RES NML. De doorvertaling van de Limburgse zonneladder naar het Venrayse 5 sporen beleid blijft behouden.

1.14 *De voor 2030 resterende opgave wordt rechtvaardig over de sporen verdeeld.*

Op basis van: de opgave voor hernieuwbare opwek; de evaluatie van KODE; en de door de gemeenteraad op de raadsbijeenkomst aangegeven wensen, is er een verdeling over de sporen gemaakt. Dit betekent dat de grootste opgave zal landen in het landschap wat de meeste ruimte biedt door het grootschalige karakter. De mogelijkheden in spoor 3 zijn uitgebreid naar 6 ha op het (voormalig) bouwvlak, in spoor 4 zijn er mogelijkheden voor max 50 ha (waarvan max 25 ha aaneengesloten) en in spoor 5 is dit 100 ha (waarvan min 25 ha aaneengesloten).

1.15 *De gebiedsverkenning buitengebied Venray West (Vredepeel-Ysselsteyn) ondersteunt KODE.*

De gebiedsverkenning Venray West (Vredepeel-Ysselsteyn) (bijlage 2) laat zien dat er potentie is voor grootschalige hernieuwbare opwek in het gebied en dat het samen met inwoners en stakeholders opstellen van een energieke gebiedsvisie een kansrijke manier is om dit tot uitvoer te brengen. In spoor 5 worden initiatiefnemers en omwonenden actief uitgenodigd om deel te nemen aan de ontwikkeling in het gebied.

1.16 *KODE biedt handelingsperspectief over de breedte van energietransitie.*

Door de toevoeging van de kaders voor waterstof en batterijopslag biedt KODE handelingsperspectief en ruimte voor innovatie.

1.17 *De binnen een transitie noodzakelijke wendbaarheid volgt uit monitoringsdoelen gekoppeld aan afzonderlijke uitvoeringsprogramma's.*

Als onderdeel van de afzonderlijke uitvoeringsprogramma's werken we een monitoringsstrategie uit. Hiermee toetsen we niet alleen of we op koers liggen om de gestelde CO₂ reductiedoelen en ambities richting 2030 te behalen maar ook of we de invulling van het toekomstige energiesysteem, zoals nu voorgesteld, verder richting kunnen geven of aan moeten passen.

1.18 *Mogelijkheden voor samenwerkingen met stakeholders landen in de uitvoeringsprogramma's.*

De energietransitie biedt economische kansen voor bedrijven en particulieren. Bijvoorbeeld rondom hernieuwbare opwek maar ook in ruimte voor pilots rondom waterstofconversie en energie-uitwisseling binnen energy hubs. De gemeente schept met de strategie en KODE de condities voor bedrijven en particulieren om zelf, alsmede binnen samenwerkingen, in actie komen; in de uitwerkingsprogramma's wordt vanuit de gemeente concreet ingezet op deze samenwerkingen.

2. *De Raad kan visies en beleidskaders vaststellen en intrekken*
De oude KODE wordt ingetrokken, dit tegelijk met het publiceren van de nieuwe Energiestrategie met KODE op Overheid.nl zodat er één beleids- en toetsingskader van kracht blijft.
3. *Hiermee blijft de Omgevingsvisie ook in de toekomst actueel.*
Er ligt een voorstel voor een gewijzigde Omgevingsvisie Venray 2023 ter besluitvorming voor bij de gemeenteraad. In dit voorstel staan tekstuele voorstellen om de tekst rondom Energie te actualiseren. De gevolgen het vaststellen van de Energiestrategie zijn niet meegenomen. Met het vaststellen van de voorliggende Energiestrategie wordt de energiedoelstelling bijgesteld. De doelstelling energie zoals opgenomen in de Omgevingsvisie: 'We kijken naar de energiebronnen van de toekomst. Onze ambitie op gebied van duurzame energie is: Venray in 2030 CO₂-neutraal en in 2050 volledig energieneutraal.' Vervangen door: 'We kijken naar de energiebronnen van de toekomst. Onze ambitie op gebied van duurzame energie in Venray is in 2030 een reductie van 55% van de CO₂-uitstoot t.o.v. 1990.'

Kanttekeningen en risico's

1. *Niemand weet nu al wat het eindpunt van de energietransitie gaat zijn.*
Kenmerkend voor een transitiefase is dat de weg naar het einddoel vaak kronkelend verloopt en veel onzekerheden kent. Dit maakt een wendbare aanpak noodzakelijk. Het is daarnaast noodzakelijk om gebruik te maken om van de mogelijkheden die er nu al zijn om toekomstige generaties niet op de zadelen met de enorme opgave.
2. *Het is een uitdaging om CO₂ reductiedoelstellingen te behalen.*
Landelijke onderzoeken, lokale onderzoeken en ervaringen ondersteunen dit. (Voortgang energiebeleid gemeente Venray, CE-Delft, publicatienummer 21.210297.134, oktober 2021; <https://www.pbl.nl/publicaties/klimaat-en-energieverkenning-2021>; Evaluatie KODE; conclusies en aanbevelingen na 2 jaar KODE) De uitdaging ligt met name op het gebied van het realiseren van hernieuwbare opwek.
3. *De gemeente bevindt zich in een afhankelijkheidspositie.*
Bij het realiseren van hernieuwbare opwek is de gemeente afhankelijk van de aanwezigheid en kwaliteit van initiatieven vanuit de inwoners en/of de markt. Ook de acceptatie van de noodzaak voor het realiseren van hernieuwbare energie opwek speelt een grote rol.
4. *De uitvoering van de energiestrategie omvat vele verschillende gemeentelijke organisatieonderdelen waardoor de sturing complex is.*
Denk aan toezichthouden en handhaven, vergunningverlening, maar ook ruimtelijke ontwikkeling en openbare ruimte. De financiën zijn hiermee ook binnen verschillende organisatieonderdelen belegd. Activiteiten/maatregelen zullen gedekt moeten worden door de partijen die ook het beheer van de activiteiten/maatregelen onder zich hebben.

Communicatie

Draagvlak bij inwoners en belanghebbenden is belangrijk voor een goed werkend beleidskader. Daarom hebben inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties meegedacht bij het vormgeven van deze energiestrategie en de onderdelen die hierin terug komen.

Er wordt in het algemeen weerstand tegen grootschalige opwek op land ervaren. Het is noodzakelijk dat inwoners en bedrijven een gedeelde verantwoordelijkheid voor klimaatverandering en de energietransitie alsmede de noodzakelijke oplossingen ervaren. Daarom wordt een communicatiecampagne/reeks ingericht die zich hierop richt.

Na vaststelling door de Raad zal de energiestrategie formeel gepubliceerd worden.

Financiële gevolgen

De investeringen die nu gedaan moeten worden voor het klimaatbeleid verdienen zich later terug. Denk aan aanpassingen voor klimaatadaptatie, opvang van klimaatvluchtelingen en energiebesparing wat leidt tot lagere kosten waardoor inwoners en bedrijven minder kwetsbaar zijn. Binnen het hoofdstuk besparing is er specifiek aandacht voor energiearmoede.

De volledige financiële consequenties zullen pas duidelijk worden bij de uitwerking van de energiestrategie in uitvoeringsprogramma's. De verwachting is dat de bestaande budgetten alsmede de aangevraagde rijksbudgetten niet volledig ruimte bieden voor de uitvoering.

Activiteiten/maatregelen zullen gedekt moeten worden door de partijen die ook het beheer van de activiteiten/maatregelen onder zich hebben. Vanuit het Venray Vergroent budget (Energietransitie en tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE)) zijn de in de speerpunten opgenomen onderzoeken en verkenningen (personele lasten en onderzoeken) gedekt. Daarnaast zien we dat het rijk verscheidene SpUk uitkeringen ter beschikking stelt voor doelgroepen en aanpakken onder het energie- en klimaatbeleid. De SpUk Aanpak Energiearmoede en de SpUk Lokale Aanpak Isolatie dekken de speerpunten gericht op energiearmoede en onderdelen van de besparingsopgave gebouwde omgeving.

Indien blijkt dat er voor de uitvoeringsprogramma's extra budget nodig is zal dit via het Meerjarig Uitgaven en Investeringsprogramma (MUIP) voorgelegd worden aan de Raad.

Vervolgtraject besluitvorming

In 2024 wordt gestart met het uitwerken en prioriteren van de speerpunten. Zodra per programma de uitvoeringsplannen opgesteld zijn, naar verwachting in de tweede helft van 2024, zullen deze voor vaststelling aan het college voorgelegd worden en ter kennisname gedeeld worden met de Raad.

Evaluatie

Als onderdeel van de afzonderlijke uitvoeringsprogramma's werken we een monitoringsstrategie uit. Hiermee toetsen we niet alleen of we op koers liggen om de gestelde CO₂ reductiedoelen en ambities richting 2030 te behalen maar ook of we de invulling van het toekomstige energiesysteem, zoals nu voorgesteld, verder richting kunnen geven of aan moeten passen.

Bijlagen

- Bijlage 1 Energiestrategie 2030 Gemeente Venray
- Bijlage 2 Gebiedsverkenning Vredepeel- Ysselsteyn
- Bijlage 3 Data Röntgenfoto Duurzame Bedrijventerreinen
- Bijlage 4 Verslag brede dialoog energiestrategie

Naslagwerk

- Energiestrategie 2013 [Klimaatbeleid \(raadsinformatie.nl\)](#)
- KODE [KODE Venray \(raadsinformatie.nl\)](#)
- Evaluatie KODE [Visie Klimaatdaptatie gemeente Venray \(raadsinformatie.nl\)](#)
- Voortgang energiebeleid gemeente Venray [1 \(raadsinformatie.nl\)](#)
- Memo raadsavond energiestrategie [1 \(raadsinformatie.nl\)](#)
- Regionale Energie Strategie NML [RES NML | Regionale Energie Strategie Noord- en Midden Limburg](#)
- Raadsavond 9 maart 2023 (RIS)